GAZİ ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TEZ ÖZETLERİ

Ankara - 1989

GAZİ ÜNİVERSİTESİ BASIN - YAYIN YÜKSEKOKULU MATBAASI

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile kurulmuş olan Gazi Üniversitesi Dişhekimliği, Eczacılık ve Tıp Fakültelerinin eğitim yapılan tüm Anabilim dalları ile Gazi Eğitim Fakültesi'nin Beden Eğitimi ve Spor Bölümü'nde yürütülmekte olan Lisansüstü (Yüksek Lisans «Master» = Bilim Uzmanlığı ve Doktora) eğitim ve öğretim çalışmalarını düzenleyen, yürüten ve denetleyen bir kurumdur. Tıp, Eczacılık ve Dişhekimliği Fakültelerinin Anabilim dalları aynı zamanda Enstitümüzün de Anabilim dallarıdır. Yükseköğretim Kanunu, Yükseköğretim Kurulu'nun Lisansüstü öğretimle ilgili kararları, Lisansüstü eğitim ve öğretimi düzenleyen yönetmelikler ve Üniversitemiz Senato ve Yönetim Kurullarının konu ile ilgili kararları çerçevesinde Enstitümüze bağlı olarak yürütülen Lisansüstü eğitim ve öğretim, Üniversitemiz ve ilgili Fakültelerimizle işbirliği ve uyum içinde devam ettirilmektedir. Enstitümüzde 20 Anabilim Dalı'nda Lisansüstü eğitim yapılmakta olup, 1989 - 1990 öğretim yılı güz yarıyılı itibariyle Yüksek Lisans, Doktora öğrencisi olmak üzere toplam 178 öğrenci lisansüstü programlarında kayıtlı bulunmaktadır. Anabilim dallarımızda uygulanan programlar 1988 yılında yayımlanan «Sağlık Bilimleri Enstitüsü Kataloğu»nda biraraya toplanmıştır.

Bu kitabın hazırlanmasından amaç, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nün tarihsel gelişimi, işleyişi ve yönergesinde son yapılan değişiklikler hakkında ilgililere kısa bilgiler vermenin yanısıra, üniversiteler arasında bilgi akışını hızlandırmak amacı ile kuruluşundan bugüne kadar Enstitümüze bağlı Anabilim dallarında yapılmış olan tez çalışmalarının özetlerini de yararlı olabileceği inancıyla yayımlamaktır. 1989 - 1990 Eğitim - öğretim yılı güz yarıyılı başı itibariyle Enstitümüzde 78 Yüksek Lisans, 52 Doktora olmak üzere toplam 130 lisansüstü tezi tamamlanmıştır. Tezlere kitapta, tezlerin tamamlandığı yıl sırasına göre yer verilmiştir. Kitabın sonuna tezlerle ilgili Anabilim dalı, öğrenci ve tez yöneticilerinin listesi eklenmiştir.

Enstitümüzün kuruluşundan, gelişerek bugünkü seviyesine gelmesinde her türlü maddi ve manevi desteği ile büyük emeği ve payı olan Eczacılık Fakültemizin Dekanı Sayın Prof. Dr. Ningur Noyanalpan baş-

ta olmak üzere, elinden gelen gayretleri göstererek bize yardımcı olan Anabilim Dalı sayın başkanları ve değerli öğretim üyelerimize ve yönetimde görev alan bütün arkadaşlarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Önemli bir hizmet olduğuna inandığım bu kitabın Üniversitemize, öğrencilerimize ve araştırmacılarımıza yararlı olmasını diler, kitabın düzenlenmesinde emeği geçen Prof. Dr. Bilge ŞENER'e ve basımını gerçekleştiren Üniversitemiz Basın - Yayın Yüksekokulu Matbaası'ndaki tüm görevlilere içten teşekkürlerimi sunarım.

Prof. Dr. Halis DÖRTLEMEZ
Müdür

ENSTİTÜ İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER VE TARİHÇE

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü 20 Temmuz 1982 tarih ve 41 sayılı Kanun Hükmündeki Kararname ile Gazi Üniversitesi Rektörlüğü'ne bağlı olarak kurulmuştur.

1983 - 1984 Eğitim - öğretim yılının bahar yarıyılında Dişhekimliği, Eczacılık ve Tıp Fakültelerinde mevcut olan bütün Anabilim dallarında Yüksek Lisans programları ve Yükseköğretim Kurulu tarafından onaylanan Anabilim dallarında ise Doktora programları ile eğitime başlanmıştır.

6 Ekim 1982 tarihinden önce o zamanki ünvanı ile asistan olarak çalışmakta olanlarla 20 Temmuz 1982 tarihinden Enstitümüzün faaliyete geçtiği tarihe kadar geçen süre içinde Gazi Üniversitesi'ne araştırma görevlisi olarak intisap edenler veya kadroları Gazi Üniversitesi'nde olmaksızın dışarıdan Yüksek Lisans ya da Doktora çalışması yapmakta olanlar herhangi bir sınava tabi olmadan Sağlık Bilimleri Enstitüsü'ne intibak ettirilmiş ve eğitime başlamışlardır.

Enstitü her eğitim - öğretim yılında güz ve bahar yarıyıllarında Anabilim dallarınca kabul edilen Yüksek Lisans ve Doktora programları için kontenjanlar açmakta ve yönerge hükümlerine göre kayıt yapılmaktadır.

Yüksek Lisans Düzeyi : En az 4 yıl süreli bir yüksek öğretim kurumundan Lisans diploması veya buna eşdeğer bir derece almış olanların belirli bilim alanlarında, doktora düzeyine hazırlanması veya özel bilgi ve uygulama yeteneklerinin geliştirilmesi amacıyla yapacakları eğitim, bilimsel araştırma ve uygulama faaliyetlerini kapsamaktadır.
Doktora Düzeyi : Yüksek Lisans veya buna eşdeğer bir derece almış ve eğitim görmüş olanların yapacakları eğitim, bilimsel araştırma ve uygulama faaliyetlerini kapsamaktadır.

Yüksek Lisans programlarını tamamlayanlara «Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Bilim Uzmanlığı», doktora programlarını tamamlayanlara ise «Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doktora» diploması verilmektedir.

Enstitümüzde 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 5. maddesinde belirtilen ilkeler doğrultusunda ve yine aynı kanunun 4. maddesinde belirtilen amaçlar için çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalar;

— Lisansüstü düzeyde Yüksek Lisans ve Doktora öğrencilerinin yetişmesini temin amacıyla gerekli teorik ve pratik derslerin düzenlenmesi, yürütülmesi ve sonuçlandırılmasıdır.

— Enstitü bünyesinde yapılmaşı gereken bilimsel araştırmalar için gerekli imkânların temini amacıyla çalışmalar vermek, Enstitü'nün laboratuvarlara, aletlere ve deney hayvanları laboratuvarına kavuşmasını sağlamaktır.

— Ülkenin ihtiyacı olan çalışmalara ve pratik sonuçları toplum içinde daha erken değerlendirilebilecek olan uygulamalara öncelik verecek şekilde, özellikle ülkemizin yararlanabileceği araştırmalar yapmaktır.

Her ne kadar ileriye yönelik çalışmalarımız arasında Sağlık Bilimleri Enstitüsü merkezi laboratuvarının kurulması ve Enstitü'nün kendi bünyesinde bilimsel ve endüstriyel araştırmalara girmesi bulunuyorsa da henüz maddî imkânsızlıklar nedeniyle bu tür çalışmalar yapılamamaktadır. Bilimsel araştırmalar tümüyle Yüksek Lisans ve Doktora çalışmalarını karşılayacak şekilde sürdürülmektedir.

Enstitü Yönetimi :

G.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Kurulu 14.12.1983 tarihinde Enstitü Müdürü Prof. Dr. Ningur Noyanalpan'ın başkanlığında toplanarak aşağıda isimleri yazılı öğretim üyelerinden oluşan Enstitü Yönetim Kurulu üyelerini seçmiştir.

14.12.1983 - 20.2.1986 dönemi :

Prof. Dr. Ningur NOYANALPAN (Müdür Eczacılık Fak. Dekanı ve Farmasötik Kimya Anabilim Dalı)

Prof. Dr. Halis DÖRTLEMEZ (Üye, Tıp Fak., İç Hast. Anabilim Dalı)

Prof. Dr. Mustafa TÜRKER (Üye, Dişhekimliği Fak., Ağız, Diş, Çene Hast. ve Cerrahisi Anabilim Dalı)

Doç. Dr. İlker KANZIK (Üye, Eczacılık Fak., Farmakoloji Anabilim Dalı)

20.2.1986 - 24.11.1986 dönemi :

Prof. Dr. Ningur NOYANALPAN (Müdür, Ecz. Fak. Dekanı)

Prof. Dr. Halis DÖRTLEMEZ (Üye, Tıp Fak., İç Hast. Anabilim Dalı)

Prof. Dr. Mustafa TÜRKER (Müdür Yrd., Dişhekimliği Fak., Ağız, Diş, Çene Hast. ve Cerrahisi Anabilim Dalı)

Doç. Dr. Atilla ENGİN (Üye, Tıp Fak. Genel Cerrahi Anabilim Dalı)

Doç. Dr. İlker KANZIK (Üye, Eczacılık Fak., Farmakoloji Analim ve Tedavisi Anabilim Dalı)

24.11.1986 - 21.9.1987 dönemi :

Prof. Dr. Ningur NOYANALPAN (Müdür, Eczacılık Fak. Dekanı)

Doç. Dr. Atilla ENGİN (Müdür Yrd., Tıp Fak. Cerrahi Anabilim Dalı)

Doç. Dr. Tamer KINOĞLU (Üye, Dişhekimliği Fak., Diş Hast. ve Tedavisi Anabilim Dalı)

Doç. Dr. Ömer ULUOĞLU (Üye, Tıp Fak., Patoloji Anabilim Dalı)

Doç. Dr. İlker KANZIK (Üye, Eczacılık Fak., Farmakoloji Anabilim Dalı)

21.9.1987

Prof. Dr. Halis DÖRTLEMEZ (Müdür, Tıp Fak., İç Hast. Anabilim Dalı)

Doç. Dr. Bilge ŞENER (Müdür Yrd., Eczacılık Fak., Farmakognozi Anabilim Dalı)

Doç. Dr. Tayfun ALAÇAM (Müdür Yrd., Dişhekimliği Fak., Diş Hast. Dalı)

Doç. Dr. Tamer KINOĞLU (Üye, Dişhekimliği Fak., Diş Hast. ve Tedavisi Anabilim Dalı)

Doç. Dr. Ömer ULUOĞLU (Üye, Tıp Fak., Patoloji Anabilim Dalı)

Doç. Dr. İlker KANZIK (Üye, Eczacılık Fak., Farmakoloji Analim Dalı)

GAZİ ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM - ÖĞRETİM VE SINAV YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

AMAÇ VE KAPSAM

Madde 1. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nde Lisansüstü Eğitim - Öğretim ve Sınavlar 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 65. maddesi gereğince Üniversitelerarası Kurul tarafından hazırlanan «Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği» ve Yükseköğretim Kurulu'nca hazırlanan «Lisansüstü Eğitim - Öğretim Enstitülerinin Teşkilât ve İşleyiş Yönetmeliği» esas alınarak hazırlanan bu yönerge hükümlerine göre yürütülür.

İKİNCİ BÖLÜM

TANIMLAR

Madde 2. Bu yönergede sözü edilen deyim ve kısaltmalar aşağıdaki anlamları ifade ederler :

a) «Üniversite» : Gazi Üniversitesi.

b) «Enstitü» : Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

c) «Enstitü Kurulu» : Enstitü Müdürünün başkanlığında, Enstitü Müdür Yardımcıları ve Enstitü'de eğitim programları bulunan Anabilim Dalı Başkanlarından oluşan kurul.

d) «Enstitü Yönetim Kurulu» : Enstitü Müdürünün başkanlığında, Enstitü Müdür Yardımcıları ve Enstitü Kurulunca seçilecek üç öğretim üyesinden oluşan kurul.

e) «Anabilim Dalı» : Yükseköğretim Kurulunca yayınlanan Lisansüstü Eğitim - Öğretim Enstitülerinin Teşkilât ve İşleyiş Yönetmeliği'nin 5. maddesi'nin c fıkrasında belirtilen Fakültelerin Anabilim Dalları.

f) «Anabilim Dalı Başkanı» : Yükseköğretim Kurulunca yayınlanan Lisansüstü Eğitim - Öğretim Enstitülerinin Teşkilât ve İşleyiş Yönetmeliği'nin 5. maddesinin c fıkrasında belirtilen Fakültelerin Anabilim Dallarının Başkanları.

g) «Enstitü Müdürlüğünce İlan» : Sağlık Bilimleri Enstitü binasındaki ilan tahtasında yapılan ilan.

h) «Öğrenci» : Lisansüstü öğretim için Enstitü'de kayıtlı öğrenci.

ı) «Öğretim Yılı» : Bir öğretim yılı, süreleri Yükseköğretim Kurulunca belirlenen «Güz» ve «Bahar» yarıyıllarından oluşur. Her eğitim - öğretim yılı, öğretim yılının başlamasından en geç bir ay önce Enstitü Yönetim Kurulu'nca kararlaştırılarak ilan edilir.

i) «Yarıyıl» : En az 12 haftadan oluşan eğitim - öğretim süresi.

j) «Kredi» : Bir yarıyıl öğretim süresi devam eden aşağıdaki eğitim - öğretim türlerinin her biri 1 kredidir : haftada bir saatlik teorik ders veya 1 - 3 saatlik seminer, 2 saatlik uygulama ya da 3 - 6 saatlik klinik çalışmasıdır.

k) «Yabancı Dil» : Yükseköğretim Kurumu'nda Akademik aşamalar için öngörülen yabancı dillerdir.

l) «Üstün Başarı» : Akademik ortalaması 95 ve üstünde olan ya da döneminde en başarılılar arasına girdiğine dair Anabilim Dalı Başkanının görüşünü ve Yönetim Kurulunun onayını almış öğrencinin başarısı.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KABUL VE KAYIT İŞLERİ

Kontenjanların Saptanması

Madde 3. Enstitü'deki eğitim programlarına öğrenci alınıp alınmamasına, alındığı takdirde kontenjan saptanmasına ilgili Anabilim Dalı Başkanlarının görüşü alınarak Enstitü Yönetim Kurulu karar verir.

Kontenjanların İlanı

Madde 4. Enstitü'nün öğrenci kabul edeceği Yüksek Lisans ve Doktora programlarının adları ve bu programlara kabul edilecek öğrenci kontenjanları ile son başvuru tarihi, sınav tarihleri ve öğrenci kabul edilecek Bilim Dalları Üniversite tarafından ilan edilir. Bu ilan genellikle Akademik yılın başında verilir, zorunlu hallerde ikinci yarıyıl başında da verilebilir.

Başvuru Şartları

Madde 5.

a) Yüksek Lisans düzeyine başvuracak adayın ilgili Anabilim Dalı Başkanlarınca uygun görülen ve Enstitü Yönetim Kurulunca onaylanan bir Fakülte veya Yüksekokuldan Lisans Diploması veya buna eşdeğer bir derece almış olması gerekir.

b) Doktora düzeyine başvuracak adayın ilgili Anabilim Dalı Başkanlarınca uygun görülen ve Enstitü Yönetim Kurulunca onaylanan bir Bilim Dalında Yüksek Lisans Diploması veya Eczacılık ve Fen Fakültesi mezunlarının Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından düzenlenen esaslara göre bir laboratuvar dalında kazanılmış bir ünvana sahip olması gerekir.

c) Hazırlık sınıfları hariç, 8 yarıyıldan daha uzun eğitim programlarından mezun öğrencilerin öğrenimleri Anabilim Dalı Başkanlarının önerisi Enstitü Yönetim Kurulu'nun onayı ve Üniversite Senatosunun kararı üzerine Yüksek Lisansa eşdeğer sayılabilir. Bu gibi öğrencilerden Bilim Doktorası yapmak için ayrıca Yüksek Lisans yapmış olmak şartı aranmaz.

Başvuru

Madde 6. Lisansüstü öğretime başvuracak adaylar, ilanda belirtilen başvuru süresi içinde Lisans ve Yüksek Lisans derecelerini belirten bir belge ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun belirlediği diğer belgelerle Enstitü Müdürlüğü'ne başvururlar. Adaylar başvuru dilekçelerinde hangi yabancı dilden sınava girmek istediklerini bildirirler.

Giriş Sınavı

Madde 7. Bu yönerge hükümlerine göre doktora programına alınacak öğrenciler önceden belirlenen gün ve saatte yazılı olarak yabancı dil ve bilim sınavlarına tabi tutulurlar. Enstitü Yönetim Kurulu'nun veya Bilim Sınav Jürisi'nin gerekli gördüğü durumlarda adaylar mülakat veya sözlü bilim sınavına da çağrılabilirler. Yüksek Lisans öğrenimi sırasında üstün başarı göstermiş bulunan öğrenciler bilim sınavsız doktora öğrenciliği için Anabilim Dalı Başkanlığı tarafından Yabancı Dil sınavında başarılı olmak koşuluyla aday gösterilir. Enstitü Yönetim Kurulu'nca karara bağlanır. Giriş sınavı jürileri ve giriş sınavındaki alt giriş notu Enstitü Yönetim Kurulu tarafından saptanır.

Yabancı Dil sınavı, yabancı dilde yazılmış, adayın bilim alanı ile ilgili 200 kelimelik (% 10 eksik veya fazlasıyla) bir metnin Türkçe'ye 2 saat içinde, metnin anlamına sadık kalacak şekilde tercüme edilmek suretiyle yapılır. Bu sınavda her tür sözlük kullanılabilir. Enstitü Yönetim Kurulu, Yüksek Lisans giriş sınavına başvuranların da Yabancı Dil sınavına alınmasına karar verebilir. Doktora programına başvuran adaylar Yabancı Dil sınavında başarılı oldukları takdirde bilim sınavına alınırlar.

Daha önce ilan edilmiş kontenjanlar, Enstitü Yönetim Kurulu'nun tesbit ettiği alt giriş notunun üzerinde not almış öğrencileri sıralamak suretiyle doldurulur. Bir bilim alanı giriş sınavında tesbit edilen giriş notunun üstünde not alan öğrenci sayısı 5 veya daha az ise, Enstitü Yönetim Kurulu bu bilim alanında o ders yılı için Yüksek Lisans öğretimi açmayabilir.

Enstitüye Kayıt

Madde 8. Yüksek Lisans veya Doktora giriş sınavını kazanan veya üstün başarılı olduğu Yönetim Kurulu'nca karara bağlanan ve bu nedenle bilim sınavsız olarak kabul edilen adayların listesi Enstitü

Yönetim Kurulu kararıyla kesinleşir ve Enstitü Müdürlüğü tarafından kayıtları Enstitü Yönetim Kurulu'nca belirlenen günlerde yapılır. Sınavı kazanan adaylar, Enstitü Yönetim Kurulu'nca istenen belgeleri Yönetim Kurulu tarafından belirlenen süre içinde Enstitü'ye vererek kesin kayıtlarını yaptırırlar. Süresi içinde kesin kaydını yaptırmayan adaylar herhangi bir hak iddia edemezler. Bir öğrenci herhangi bir Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nde açılmış olan Lisansüstü programlarının birine kayıtlı ise kayıdı yapılmaz.

Yatay - Dikey Geçiş Yoluyla Kayıt

Madde 9. Diğer Sağlık Bilimleri Enstitü'lerinden veya yurtdışındaki eşdeğer kuruluşlardan yatay - dikey geçiş, Anabilim Dalı Başkanının görüşü alınarak, Enstitü Yönetim Kurulunca tesbit edilen kontenjana göre, Yönetim Kurulunca yapılır.

Kayıt Yenileme

Madde 10. Enstitü öğrencileri her yarıyılda Yönetim Kurulunca belirlenen şart ve yönteme göre kayıtlarını yenilemek zorundadır. Kayıt yenileme süresi yarıyılın birinci gününden 1 hafta önce başlamak üzere 2 haftadır. Kaydını yenilemeyen o yarıyıldaki derslerden başarısız sayılır. Mazeretler Enstitü Yönetim Kurulu tarafından karara bağlanır.

Kayıt Silme ve Sildirme

Madde 11. Aşağıdaki hallerde Enstitü Yönetim Kurulu kararı ile öğrencinin Enstitü ile ilişkisi kesilir.

a) İlgili mevzuat hükümlerine göre tanınan süreler içerisinde başarı sağlayamayanlar veya başarı sağlayamayacağı anlaşılanlar,

b) İlgili mevzuat hükümlerine göre çıkarma cezası almış olmak,

c) Mazeretsiz olarak süresi içerisinde, iki defa üst üste kaydını yenilememek veya kaydının silinmesini yazılı olarak istemiş olmak,

d) Bir ders döneminde alınan herhangi bir dersten başarısız olup da takip eden yarıyıllarda aynı dersten başarı sağlayamamak,

e) Teorik derslerin en az % 30'una, uygulama ya da klinik çalışmaların en az % 20'sine devam etmemek,

f) Herhangi bir Sağlık Bilimleri Enstitüsünde açılmış olan programların birden fazlasına kayıtlı olmak,

g) Tezi iki kez reddedilmiş olmak,

h) Ruhsal bozukluk (Basit şizofreni, Paranoid şizofreni, Dissosiatif sendrom, Borderline gibi) nedeniyle tüm öğretim süresi içinde devamsızlığı iki yılı aşan öğrencilerden, yeniden sağlık raporu alınmak ve incelenmek suretiyle öğrenciliklerinin devam edip edemeyeceğine Enstitü Yönetim Kurulu karar verir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

EĞİTİM - ÖĞRETİM

Öğretim Düzeyleri

Madde 12. Lisansüstü eğitim, Yüksek Lisans ve Doktora düzeylerinde yapılır.

a) Yüksek Lisans Düzeyi : En az 4 yıl süreli bir Yükseköğretim Kurumundan Lisans diploması veya buna eşdeğer bir derece almış ve eğitim görmüş olanların, belirli bilim alanlarında, doktora düzeyine hazırlanmak veya özel bilgi ve uygulama yeteneklerini geliştirmek amacıyla yapacakları eğitim, bilimsel araştırma ve uygulama faaliyetlerini kapsar.

b) Doktora Düzeyi : Lisansa dayalı en az altı veya Yüksek Lisansa veya Eczacılık veya Fen Fakültesi mezunlarınca Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından düzenlenen esaslara göre bir laboratuvar dalında kazanılan uzmanlığa dayalı en az dört yarıyıllık programı kapsayan ve orijinal bir araştırmanın sonuçlarını ortaya koymayı amaçlayan bir yüksek öğretimdir.

Anabilim Dalı Baskanı

Madde 13. Anabilim Dalı Başkanı ya da aynı eğitimi vermekte olan Anabilim Dalları Başkanları arasından seçilen koordinatör Lisans-

üstü düzeydeki eğitimi yürütmekten Enstitü'ye karşı sorumludur. Anabilim Dalı Başkanı ya da Başkanları öğrenci kontenjanlarını, bir yarıyılda hangi Lisansüstü derslerinin açılacağını ve bu derslerin hangi öğretim üyelerince verileceğini, jüriler ve danışmanlarla ilgili önerileri söz konusu programda Lisansüstü düzeyde ders veren öğretim sorumluluları ve danışmanlarla birlikte tesbit eder ve karar için Enstitü Yönetim Kurulu'na sunar.

Danışmanlar

Madde 14. Enstitü Yönetim Kurulu, Anabilim dalı başkanının ve ilgili Dekan'ın sözlü veya yazılı görüşlerini de alarak, Lisansüstü programlarından birine kayıt olan öğrenciye bir danışman tayin eder. Danışman Lisansüstü programında görevli profesör, doçent ve yardımcı doçentler, zorunlu hallerde doktora yapmış bulunan öğretim elemanlarından seçilir. Danışman öğrencinin kabul edilmiş olduğu Lisansüstü programı için Enstitü Yönetim Kurulu ile belirlenmiş olan dersler arasından öğrencinin alacağı dersleri belirler ve Enstitüye bildirir. Ancak danışman atanıncaya kadar bu görev Anabilim dalı başkanı tarafından yürütülür. Tez aşamasına gelen öğrenciye gerekirse yeni bir danışman atanabilir.

Tez danışmanı, atanmış olduğu tarihi izleyen yarıyıl başından itibaren her yarıyıl danışmanı olduğu her bir öğrenci için tüm diğer akademik ve idari yük ve görevlerine ek olarak «Özel konular» adlı kredisiz bir ders açılmasını öğrencinin kayıtlı olduğu programın Anabilim dalı başkanlığına önerebilir. Önerilen bu özel konular dersinin açılması bu Anabilim dalı başkanının görüşü alınarak Enstitü Yönetim Kurulu'nca karara bağlanır. Herbir öğrenci kendisi için açılan «Özel konular» dersini kredisiz olarak almakla yükümlüdür.

Derslerin Açılması ve Ders Sorumluları

Madde 15. Her yarıyılda açılacak dersler ve bunların sorumluları Anabilim Dalı Başkanı'nın önerisiyle Enstitü Yönetim Kurulu'nca karara bağlanır ve ilan edilir.

Lisansüstü düzeydeki dersler, ilke olarak öğretim üyelerince verilir. Zorunlu hallerde Anabilim Dalı Başkanı'nın gerekçeli önerisi ve ders verecekleri konularda bilgi, beceri veya yayınlarıyla tanınmış Üniversite dışındaki kişilere de Lisansüstü dersler verdirilebilir.

Öğretim Dili

Madde 16. Enstitü'de dersler genelde Türkçe verilir. Ancak Enstitü Yönetim Kurulu'nun kararı ve rektörün onayı ile belirli eğitim programında derslerin tümü veya bir kısmı yabancı bir dilde de verilebilir. Tezler de genelde Türkçe yazılır. Ancak danışmanın önerisi ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun onayı ile bir tezin geniş bir Türkçe özeti ile yabancı dilde hazırlanmasına karar verilebilir.

Eğitim ve Öğretim Süresi

Madde 17. Lisansüstü eğitimi, ders dönemi ve tez dönemi olmak üzere iki dönemden oluşur. Birbirini izleyen yarıyıllardan oluşan ders dönemi tez döneminin ön şartıdır. Dersler için Üniversite'nin Lisans kademesi Eğitim - Öğretim Yönetmeliği hükümleri uygulanır. Her iki döneme ait normal ve ek süreler aşağıdaki şekilde sınırlandırılmıştır. Bu süreler içinde dönemin gerektirdiği şartları yerine getirmeyenlerin öğrencilik statüleri sona erer.

a) Yüksek Lisans düzeyinde ders ve tez hazırlama dönemleri birbirini izleyen en çok ikişer yarıyıl olup, zorunlu hallerde Enstitü Yönetim Kurulu kararı ile ikişer yarıyıllık süreye birer yarıyıl ek süre tanınabilir.

Lisans eğitimi yaptığı daldan farklı bir dalda Yüksek Lisans öğrenimi yapan öğrenciler için ders alma süresi Anabilim Dalı Başkanının önerisi ve Enstitü Yönetim Kurulu kararıyla 1 veya 2 yarıyıl daha uzatılabilir.

b) Doktora ders döneminde en az 16 kredilik dersin başarı ile tamamlanması gerekir. Kredilerini başarı ile tamamlayamayan öğrenci yeterlik sınavına giremez. Doktora düzeyinde ders dönemi birbirini izleyen en çok 4 yarıyıldan meydana gelir. Bu süre sonunda yeterlik sınavını başarı ile tamamlayan öğrenci en geç 6 yarıyıl içerisinde danışmanı gözetiminde bir doktora tezi hazırlamak ve teslim etmek zorundadır. Doktora öğrencisine ders veya tez hazırlama aşamalarında kullanılmak üzere Enstitü Yönetim Kurulu kararı ile ençok 3 yarıyıl ek süre tanınır.

Toplam Kredi Miktarı

Madde 18. Enstitü Kurulu Yüksek Lisans için en az 12, Doktora için en az 16 kredi olan ders yükünü gerekli gördüğünde artırabilir. Bu derslerin her dönemde en az üçte ikisi adayın kendi bilim alanını

ilgilendiren ve Enstitü Kurulu'nca belirlenmiş zorunlu derslerden, geri kalanı ise o program için Enstitü Kurulu'nca belirlenmiş seçmeli derslerden ve danışmanının teklifi doğrultusunda oluşabilir. Seçmeli derslerden sağlanan kredi miktarı öğrencinin alması gereken toplam kredinin üçte birini geçemez. Yayımlanmış çalışmalar ve seminerlerden sağlanan krediler toplam kredinin dörtte birini geçemez.

Yarıyıl Kredi Sınırları

Madde 19. Yüksek Lisans öğrencileri bir yarıyılda en az 6, Doktora Yeterlik öğrencileri bir yarıyılda en az 4 kredilik bir ders yükünü başarıyla tamamlamak zorundadır.

Kredi Transferi

Madde 20.

a) Enstitü'nün Yüksek Lisans öğrencileri lisans düzeyindeki dersleri, lisans öğrenimleri sırasında almamış olmak koşulu ile alabilirler. Ancak öğrencilerin lisans düzeyindeki derslerden alabilecekleri kredi miktarı, o Yüksek Lisans programında aldığı toplam kredinin üçte birini geçemez.

Enstitü'nün Doktora öğrencileri de danışmanının görüşü alınarak, Anabilim Dalı Başkanının önerisi ve Yönetim Kurulu Kararıyla Yüksek Lisans derslerini de alabilirler. Ancak öğrencilerin Yüksek Lisans düzeyindeki derslerden alabilecekleri kredi miktarı doktora programında aldığı toplam kredilerin üçte birini geçemez.

b) Bir öğrencinin Enstitü'ye tam zamanlı öğrenci olarak kaydolmadan önceki son 3 yıl içinde yurtiçi, yurtdışı Yükseköğretim Kurumlarından aldığı ve ilgili yönetmelik hükümlerine göre başardığını belgelediği Lisansüstü derslerden kendi Lisansüstü eğitimi ile ilgili olanlar danışmanın görüşü ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun onayı ile devam etmekte olduğu programa transfer edilebilir. Ancak transfer edilecek kredi miktarı programının gerektirdiği kredinin üçte birini geçemez.

c) Yüksek Lisans programı süresince alınan o program için geçerli sayılan krediler doktora yeterlik programına transfer edilemez.

Programların Düzenlenmesi

Madde 21. Öğrenciler her yarıyılda, akademik takvimde belir-

tilen süreler içinde, o yarıyılda açılan ve Enstitü Yönetim Kurulu kararı ile belirlenmiş dersler arasında danışmanlarınca uygun görülen dersleri ve eğitimin hangi döneminde (ders veya tez dönemi) olduklarını «program fişlerine» işleyerek Enstitü Müdürlüğüne teslim ederler. Danışmanın önerisi ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun onayı ile dersler, diğer Yükseköğretim Kurumlarında verilmekte olan derslerden de seçilebilir.

Öğrenci Enstitü Yönetim Kurulu'nca kabul edilmiş bir mazereti yoksa, programını kendisi yaptırmak zorundadır. Mazereti nedeniyle, programını akademik takvimde belirlenen süre içinde yaptırmayan öğrenci, mazereti Enstitü Yönetim Kurulu'nca kabul edildiği takdirde, eğitim başlangıcından itibaren iki hafta içinde program yaptırabilir. Bu süre içerisinde de programını yaptırmayan öğrenci bir defaya mahsus olmak üzere, bunu izleyen yarıyılın başında programını yaptırır. Aksi halde öğrencilik statüsü sona erer. Bu şekilde kaybedilen süre, öğrenim süresinden sayılır.

Ders Ekleme ve Bırakma

Madde 22. Öğrenciler ders başladıktan sonra, en geç 15 gün içinde, danışmanın uygun mütalaasını almak koşuluyla, o yarıyılın eğitimi programında mevcut olan başka dersleri programlarına ekleyebilirler veya devam etmekte oldukları dersleri bırakabilirler.

Devam Zorunluluğu

Madde 23. Teorik ve uygulamalı derslere, ilke olarak devam zorunludur. Teorik derslerin % 30'undan ve uygulamalı derslerin % 20'sinden fazlasına devam etmeyen öğrenci, o ders veya derslerin yarıyıl sonu genel sınavlarına alınmaz ve «KD» notu alır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TEZLER VE SINAVLAR

Yüksek Lisans Tezi

Madde 24. Derslerini başarı ile tamamlayan öğrenci, danışmanı yönetiminde inceleme niteliği ağır basan ve tercihen öğretici deney muhtevalı bir tezi en çok 2 yarıyıl içinde hazırlamak zorundadır.

Gerekli hallerde Enstitü Yönetim Kurulu bu 2 yarıyıllık süreye 1 yarıyıl daha ekleyebilir. Ancak bu süre azami kanunî öğrenim süresini aşamaz. Öğrenci, danışmanınca kabul edilen tezini Enstitü'nün «Tez Yazım ve Basım Yönergesi»ne uygun şekilde hazırlayarak o yarıyılın bitiminden en geç iki ay içinde Anabilim Dalı Başkanlığı'na teslim eder.

Yüksek Lisans Tez Savunma Sınavı

Madde 25. Jüri üyeleri sözkonusu tezin kendilerine teslim edildiği tarihten itibaren en geç 1 ay içerisinde tez ile ilgili kişisel raporlarını hazırlayarak jüri başkanına gönderirler. Mazeret halinde jüri üyeleri tez inceleme süresinin uzatılması için Enstitü Müdürlüğü'ne başvurabilirler ve başvuruları Yönetim Kurulu'nca karara bağlanır.

Jüri üyelerinin, tez hakkındaki kişisel raporlarının çoğunluğunun tezi savunabilir bulması halinde jüri başkanı en geç 15 gün içinde jüriyi ve öğrenciyi tez savunması için toplantıya çağırır. Tez savunma sınavı en az 45 en çok 90 dakikadır. Bunun tamamlanmasından sonra jüri çoğunlukla tez hakkında «kabul» veya «red» kararı verir ve bunu bir tutanak ile Enstitü Müdürlüğü'ne en geç 3 gün içinde bildirir.

Tezi jüri tarafından savunulmaya layık bulunduğu halde savunması başarısız olan aday, en geç 1 ay içinde tekrar Tez Savunmasına çağrılır. Bu defa da başarısız olması halinde tez aşamasını tekrarlar.

Tez jüri tarafından savunulmaya layık bulunmamış ise düzeltilmesi veya yenisinin hazırlanması için, jürinin öneri ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun kararı ile öğrenciye bir aydan az olmamak üzere bir yarıyıla kadar süre tanınabilir. Yeniden savunulmaya layık görülmemesi veya red kararı verilmesi halinde öğrencinin Üniversite ile ilişkisi kesilir.

Doktora Yeterlilik Sınavı

Madde 26. Derslerini başarı ile tamamlayan öğrenci, en çok 3 ay içinde Doktora Yeterlilik Sınavına alınır. Yeterlilik sınavı en az 45 en çok 90 dakika olmak üzere sözlü olarak yapılır. Jüri, doktora öğrencisine, öğrencinin kendi bilim alanındaki konulara vukufunu, araştırmaya eğilimini belirleyecek nitelikte genel sorular sorar. Jüri kararında oybirliği aranmaz çoğunluk yeterlidir. Jüri başkanı sonucu bir tutanakla Enstitü Müdürlüğüne bildirir. Başarısız olma halinde 3 ay

içinde yeterlilik sınavı tekrarlanır. Öğrenci bu sınavda da başarısız olduğu takdirde öğrencinin öğrencilik statüsü sona erer.

Doktora Tez Konusu

Madde 27. Doktora Yeterlilik sınavını başarı ile veren öğrencinin tez konusu Anabilim Dalı Başkanı'nın görüşü alınarak danışmanınca saptanır. Tez konusu yeterlilik sınavını takiben en geç 3 ay içinde genel bilgiler, amaç, yöntem ve kaynakları içeren bir öneri şeklinde Enstitü Yönetim Kurulu'na sunulur. Enstitü Yönetim Kurulu'nun onayı ile, öğrenci tezi üzerinde çalışmaya başlar. Zorunlu hallerde danışmanın gerekçeli önerisi ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun kararıyla tez konusu değiştirilebilir.

Doktora Tezi

Madde 28. Yeterlilik sınavında başarılı olan öğrenci danışman gözetiminde ve bu Yönergenin 17. maddesinde belirtilen süre içinde bir «Doktora Tezi» hazırlar. Doktora tezinin :

a) Bilime yenilik

b) Yeni bir bilimsel yöntem getirme

c) Bilinen bir yöntemi yeni bir alana uygulama niteliklerinden birini yerine getirmesi gerekir.

Öğrenci danışmanınca kabul edilen tezini Enstitü'nün «Tez Yazım ve Basım Yönergesi»ne uygun şekilde hazırlayarak Anabilim Dalı Başkanı'na verir. Anabilim Dalı Başkanı en geç 1 hafta içinde Enstitü Müdürlüğü'ne teslim eder.

Doktora Tez Savunma Sınavı

Madde 29. Jüri üyeleri sözkonusu tezin kendilerine teslim edildiği tarihten itibaren en geç 1 ay içerisinde tez ile ilgili kişisel raporlarını hazırlayarak jüri başkanına gönderirler. Jüri üyelerinin, tez hakkındaki kişisel raporlarının çoğunluğunun tezi savunabilir bulunması halinde jüri başkanı en geç 15 gün içinde jüriyi ve öğrenciyi tez savunması için toplantıya çağırır. Öğrenci jüri önünde tezini savunur. Savunmadan sonra en az 15 dakika en çok 30 dakika jüri üyeleri ile öğrenci arasında tez konusunda soru sorma ve cevap verme zamanı ayrılabilir. Bunun tamamlanmasından sonra jüri teze, çoğunlukla «Ka-

bul» veya «Red» kararı verir ve bunu bir tutanak ile Enstitü Müdürlüğü'ne en çok üç gün içinde bildirir.

Tez başarısız ise, düzeltilmesi veya yeni bir tez hazırlanması için öğrenciye, jürinin önerisi ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun kararı ile en çok 1 yıl süre tanınır. Yeniden red kararı verilmesi halinde öğrencinin, öğrencilik statüsü sona erer.

YÜKSEK LİSANS ve DOKTORA Tez Savunma Sınavları açık olarak yapılır, ve jüri üyeleri akademik kıyafetlerini giyer.

Yüksek Lisans ve Doktora Tez ve Özetlerinin Teslimi

Madde 30. Öğrenci tez yazım ve basım yönergesine uygun olarak hazırladığı tezin Yüksek Lisans 5, Doktora 7 nüshasını sınavdan önce ve başarı ile savunduğu tezin düzeltilmiş ve ciltlenmiş 3 kopyası ile tezin 10'ar adet Türkçe ve Yabancı Dil özetini en geç bir ay içinde Enstitü'ye teslim eder.

Jüriler

Madde 31. Enstitüye giriş, Yüksek Lisans Tez Savunma, Doktora Yeterlilik ve Doktora Tez Savunma sınavlarını yapmak üzere oluşturulacak jüriler, Anabilim dalı başkanının önereceği 7 üye arasından Enstitü Yönetim Kurulu kararı ile belirlenir. Enstitü'de Anabilim dalı başkanı bulunmuyorsa ve kendisi yoksa, en kıdemli öğretim üyesi jüri başkanı olur. Jüri başkanları sınavların yürütülmesinde Enstitü'ye karşı sorumludurlar.

Sınavın türüne göre jüri sayısı ve nitelikleri şöyledir :

a) Giriş Sınavı Jürisi : Tercihen ilgili Anabilim Dalı öğretim üyeleri arasından seçilecek, eğer mümkün değilse yakın dallardan olmak üzere 3 asil, 2 yedek.

b) Yüksek Lisans Tez Savunma Jürisi : Biri danışman olmak üzere 3 asil, 2 yedek.

c) Doktora Yeterlik Sınavı Jürisi : Biri danışman, en az biri başka üniversiteden olmak üzere en az 3 asil, en az biri başka üniversitelerden olmak üzere 2 yedek.

d) Doktora Tez Savunma Jürisi : Biri danışman, bir veya ikisi başka üniversitelerden olmak üzere en az 3 asil, biri başka bir üniversiteden olmak üzere 2 yedek öğretim üyesinden oluşur. Ancak, danışman öğretim görevlisi olduğu takdirde jüri de Üniversitenin öğretim üyelerinden bu bilim dalından, yoksa yakın dala mensup bir öğretim üyesi görevlendirilir.

ALTINCI BÖLÜM

BAŞARININ TESPİTİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Genel Sınav

Madde 32. Öğrenci bir yarıyılda aldığı bütün derslerin sınavına, o yarıyılın sonunda saptanan gün ve saatte girmek zorundadır. Belirlenen gün ve saatte sınava girmeyen öğrenci «KG» notu alır.

Mazeret Sınavı

Madde 33. Sınava girme hakkı olduğu halde mazereti nedeniyle sınava girmeyerek «KG» alan öğrenciye, mazereti Enstitü Yönetim Kurulu'nca kabul edildiği takdirde, genel sınav yerine geçmek üzere bir mazeret sınav hakkı tanınabilir. Mazeret sınavının tarihi Enstitü Yönetim Kurulu'nca saptanır.

Başarılamayan Dersler ve Ders Tekrarı

Madde 34. Yüksek Lisans ve Doktora Yeterlilik öğrencileri, öğrenimleri süresince en çok 2 dersten «K» notu alabilirler. İkiden fazla «K» notu alanların Enstitü ile ilişkileri kesilir. Bu öğrenciler aynı Enstitü'nün giriş sınavlarına tekrar katılamazlar. Öğrenci başarısız olduğu dersleri tekrarlayarak başarmak zorundadır. Dersin verilememesi gibi zorunlu hallerde, Anabilim Dalı Başkanının ve danışmanın ortak teklifi ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun onayı ile öğrenci başarısız olduğu bir dersin yerine başka bir ders alabilir.

Başarı Notunun Hesaplanması

Madde 35. Öğrenci genel sınavda 100 üzerinden en az Yüksek Lisans düzeyinde 65, doktora yeterlilik düzeyinde 75 almak zorundadır.

Ders Puanı

Madde 36. Bir dersin başarı notu ile kredisinin çarpımı o dersten alınan puanı verir.

Akademik Ortalama

Madde 37. Enstitüdeki eğitim - öğretim süresince alınan ders-

lere ait puanların toplamının, aynı derslerin kredi toplamına bölümüyle elde edilen değer, akademik ortalamadır.

Geçer Notlar

Madde 38. Yüksek Lisans ve Doktora ders dönemi için başarı notuna göre dereceler şu şekildedir.

Yüksek Lisans		Doktora	
Başarı Notu	**Derece**	**Başarı Notu**	**Derece**
90 - 100	Pekiyi	93 - 100	Pekiyi
75 - 89	İyi	85 - 92	İyi
65 - 74	Orta	75 - 84	Orta

Geçmez Notlar

Madde 39. Öğrenciye başarısızlığının nedenine göre aşağıdaki notlardan birisi verilir.

KD : Madde 23'teki devam zorunluluğunu yerine getirmediği için genel sınava girme hakkı yok.

KG : Genel sınava girmediği için kalır.

KU : Uygulamadan kalır.

KA : Arasınavdan kalır.

KS : Genel sınavdan kalır.

KÖ : Kredisiz bir derste, dersin gereklerini yerine getirmeyerek başarısız olanlara verilir.

Maddi Hata

Madde 40. Sınav sonuçlarına maddi hatalar dışında itiraz edilemez. Öğrenci başvurusunu sınav sonuçlarının ilanından itibaren bir hafta içinde ilgili Anabilim Dalı Başkanına yazılı olarak yapabilir. Bu başvuru en kısa sürede ders sorumlusu ya da sorumlularına iletilir. Bir hafta içinde yapılacak değerlendirmede maddi hata görülürse, not düzeltilmesi yapılarak Enstitü Müdürlüğü'ne iletilir. Ders sorumlusunun verdiği not kesindir.

Mezuniyet ve Diploma

Madde 41. Tez sınavı tutanağı, 3 adet usulüne göre düzenlenmiş, düzeltmeleri yapılmış tez ve 10'ar adet Türkçe ve Yabancı Dilde tez özeti Enstitü Müdürlüğü'ne teslim edildikten sonra, öğrencinin dosyası Enstitü Yönetim Kurulu'nca usül yönünden incelenir. Enstitü Yönetim Kurulu kayıtlı bulunduğu programın ve eğitim düzeyinin ön gördüğü tüm şartları yerine getiren öğrencinin mezuniyetine karar verir.

Mezuniyetine karar verilen öğrenciye kayıtlı bulunduğu eğitim düzeyi ve bilim alanının özelliğine göre «Bilim Uzmanlığı» veya «Bilim Doktorluğu» diplomalarından birisi verilir. Bu diplomada öğrencinin tez konusu belirtilir. Diplomalar Enstitü Müdürü ve Rektörün imzalarını taşır.

YEDİNCİ BÖLÜM

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

Mazeretler

Madde42. Bu yönergede öngörülen süreden fazla devamsızlıkları bulunan öğrencilerin mazeretleri Yönetim Kurulu'nca haklı ve geçerli görüldüğü takdirde devamsızlıklarını o ders ya da derslerin açıldığı ilk yarıyılda telafi etmelerine bağlı olarak sınav hakları saklıdır. Sınavlara gününde ve saatinde katılmayan ve mazeretleri Yönetim Kurulu'nca kabul edilen öğrencilerin de sınav hakları, müteakip ilk sınav döneminde kullanmaları şartıyla saklıdır.

İzinler

Madde 43. Öğrenciler haklı ve önemli sorunları veya eğitim-öğretimlerine katkıda bulunacak Üniversitedışı burs, staj, araştırma gibi imkânları elde ettiklerinde bunları belgelemeleri ve öğrencinin danışmanı ile Anabilim Dalı Başkanının uygun mütalaasını almak şartıyla, Enstitü Yönetim Kurulu kararı ile öğrenimlerine izinli olarak ara verebilirler. İzin süresi sonunda öğrenci, Enstitü Yönetim Kurulu'nun olumlu kararı ile kaydını yenileyebilir.

İzin süresi sonunda dönmeyen veya kaydı yenilenmeyenlerin Enstitü ile ilişkileri kesilir.

Disiplin İşleri

Madde 44. Öğrencilerin disiplin kovuşturma ve cezaları 2547 sayılı Kanun ile ilgili mevzuat hükümlerine göre yürütülür.

Ünvanın Korunması

Madde 45. Doktora eğitimi süresince alınarak o program için geçerli sayılan teorik ders, uygulama ya da klinik çalışmalar ile Doktora Tezi başka bir ünvan kazanmak için kullanılamaz.

Madde 46. Bu yönergede mevcut olmayan konularda Gazi Üniversitesi öğretim ve sınav yönetmeliği geçerlidir.

Madde 47. Yükseköğretim Kurulu kararları uygulamada öncelik alır.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

YÜRÜRLÜK VE YÜRÜTME

Madde 48. Bu yönerge Gazi Üniversitesi Senatosu'nda kabul tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

Madde 49. Bu yönerge hükümlerini Gazi Üniversitesi Rektörü yürütür.

DOKUZUNCU BÖLÜM

GEÇİCİ MADDELER

Geçici Madde 1. Bu yönerge hükümleri, yönergenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra Enstitü'ye kayıt olan öğrencilere uygulanır.

Bu yönerge Üniversite Senatosu'nun 14 Nisan 1988, 15 Haziran 1989 tarihleri ve (6), (4) sayılı toplantılarında alınmış bulunan 1988/32, 1989/65 numaralı kararlarla kabul edilmiştir.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS VE DOKTORA TEZLERİ YAZIM VE BASIM YÖNERGESİ

Kapsam

MADDE 1. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü'ne bağlı Anabilim Dallarında Yüksek Lisans ve Doktora tezi hazırlayan adaylar ve tez yöneten danışman öğretim üyeleri, tez çalışmalarını bu yönerge hükümlerine uygun olarak hazırlamalıdırlar.

Bu yönerge Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Lisansüstü Eğitim - Öğretim ve Sınav Yönergesi'nin 24. Maddesi gereğince hazırlanmıştır.

Tez Bölümleri

MADDE 2. Tezler genellikle «Giriş ve Amaç», «Genel Bilgiler», «Materyal ve Yöntem», «Bulgular», «Tartışma ve Sonuç» ve «Özgeçmişi» gibi ana bölümlerden ve bu bölümlerle ilgili alt bölümlerden oluşmalı ve düzeltmelerin yapılmasına uygun olacak şekilde geçici ciltlenmelidir. Tezler, tez savunma sınavından sonra gerekli düzeltmelerin yapılması sonucu ciltlenecektir.

Kâğıt boyu

MADDE 3. Tezlerde, 20.5 cm x 29.5 cm boyutlarında birinci hamur beyaz kâğıt kullanılacaktır.

Sayfa düzeni

MADDE 4. Sayfaların üst ve sol kenarlarından 4.5 cm, alt ve sağ kenarlarından ise en az 2.5 cm boşluk bırakılacaktır.

MADDE 5. Sayfa numaraları çizgi kullanılarak kâğıdın üst kısmına ortalı olarak yazılacaktır (Örnek : —25—).

Metin standardı

MADDE 6. Tez metinlerinin daktilosunda standart harf boyu 10 punto olan makinalar kullanılacaktır. Ancak geniş tabloların sayfaya sığdırılabilmesi amacıyla yalnız tablolar 8 punto harflerle yazılabilir ya da bu gibi sayfalar küçültüldükten sonra teze konabilir.

Satırbaşı ve satır aralığı

MADDE 7. Satır başları en az 2.5 cm içerden başlayacak, satırlar arasında en az iki tam aralık bırakılacaktır. Paragraflar arasında ise iki tam ve bir diş aralık olacaktır.

Ana ve ara başlıkları

MADDE 8. Bölüm başlıkları majiskül harflerle ve espase olarak yazılacak, ana başlıkları majiskül, ara başlıklar ise minüskül yazılıp altı çizilecektir. (Örnek G İ R İ Ş ve A M A Ç, B U L G U L A R), **Nitel Analiz).**

Dış ve iç kapak

MADDE 9. Dış ve iç kapakta aynı sayfa düzeni içinde aynı başlıklar ve yazılar bulunacaktır.

MADDE 10. Tezin adı büyük harflerle ve sayfanın düşey orta çizgisine göre ortalanarak yazılacaktır. Sayfanın üst kenarından 3 cm aşağıya ortalı olarak büyük harflerle Üniversite, Enstitü ile tezin hazırlandığı Anabilim Dalı'nın ismi yazılacaktır. Tez konusunun ismi ortalı olarak dizilecektir. Tez adının 5 cm altına ortalı olarak Yüksek Lisans veya Doktora tezi yine majiskül olarak yazıldıktan sonra 2 cm aşağıya tezi hazırlayan adayın adı ve soyadı, 2 cm aşağıya Tez Yöneticisi'nin Adı ve Soyadı ile tezin hazırlandığı şehir ve yıl yazılacaktır.

Tez konusunun ismi, tezi hazırlayan adayın ismi siyah olarak dizilecektir.

İçindekiler

MADDE 11. Tezleri oluşturan bölümler ve sayfa numaraları iç kapaktan sonra belirtilmelidir.

Dip notlar

MADDE 12. Metnin akıcılığını bozan fakat konuya açıklık getirecek olan her türlü açıklama, metin içinde yeri yıldız işareti ile belirlendikten sonra sayfanın alt kısmına dip not olarak yazılabilir.

Kaynaklar

MADDE 13. Kaynaklar metinde alfabetik olarak dizildikten sonra kullanılmalı ve ilgili olduğu yerde, bir diş yukarı yazılarak belirtilmelidir. (Örnek : .....tir[21].)

MADDE 14. Kaynaklar orjinal dilinde yazılmalı ve aşağıda belirtilen kurallar gözönünde bulundurulmalıdır.

Kaynak bir makale ise : Yazarın soyadı, adının başharfi, makalenin tam başlığı, derginin adı (varsa uluslararası kısaltmaları) cilt no, sayı, başlangıç ve bitiş sayfa no, yıl.

Örnek : LAW - CAM, C.A. : Thin-Layer Chromatography of Coumarins of Medicinal and Phytochemical Interest on Buffered Layers, J. Chromatogr., 1978, **151** (1), 391-5.

Kaynak bir kitap ise : Yazarın soyadı, adının başharfi, kitabın adı, baskı sayısı, cilt no, yayınlandığı yer, yayınlayan, şehir, varsa sayfa no, yıl.

Örnek : BENSON, L., HAGER, H. : Plant Classification, Second ed., Vol II, D.C. Health and Company, Boston, 340 (1957).

Kaynak kitaptan bir bölüm ise : Bölüm yazarının soyadı, adının başharfi, bölümün adı, bölümün alındığı kitabın adı, editörünün soyadı, adının başharfi, cilt no, yayınlandığı yer, yayınlayan, şehir, sayfa no, yıl.

Örnek : BHAKUNI, D.S., JAIN, S. : Protoberberine Alkaloids in «The Alkaloids» (BROSSI, A., ed.) Vol : 28, Academic Press, Orlondo, 245 (1986).

Kaynak tez ise : Yazarın soyadı, adının başharfi, Tezin adı, cinsi (YL, DR, Doçentlik), sunulduğu fakülte, Anabilim Dalı v.b., şehir, yıl.

Örnek : TEMİZER, H. : **Corydalis solida** (L.) Swartz. subsp. **brachyloba** (Boiss.) Cullen et Davis Üzerinde Farmakognozik Araştırmalar, Doktora Tezi, Gazi Üniv. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Farmakognozi Anabilim Dalı, Ankara (1987).

Ekler (varsa)

MADDE 15. Tezin yabancı dilde özet bölümünden sonra yer alan bu bölümde, tez içinde bulunan Şekiller, Resimler, Tablolar v.b. numara, isim ve sayfa numaraları ile belirtilebilir.

Yürürlük

MADDE 16. Bu yönerge hükümleri Gazi Üniversitesi Rektörlüğü'nün kabulü tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 17. Bu yönerge hükümlerini Gazi Üniversitesi Rektörü yürütür.

Bu yönerge Üniversite Senatosu'nun 14 Nisan 1988 tarih ve (6) sayılı toplantısında alınmış bulunan 1988/32 numaralı kararla kabul edilmiştir.

YÜKSEK LİSANS
TEZLERİNİN ÖZETLERİ

(1984 - 1989 Eylül)

ÇEVREMİZDEKİ MUTAJENİK VE KARSİNOJENİK KİMYASAL MADDELERİN KISA SÜRELİ BAKTERİ TESTLERİYLE BELİRLENMESİ

Abdullah EKMEKÇİ

Doç. Dr. Adnan MENEVŞE (Tez Yöneticisi

Tıbbi Biyoloji ve Genetik Anabilim Dalı

65 s. (1984)

Bu çalışmada insanlar için kanser riski olabilecek kimyasal maddelerin saptanması amacıyla geliştirilen kısa süreli testlerden biri kullanılmıştır. Salmonella testi olarak bilinen bu test, bilinen karsinojenik maddelerin kontrol grubu olarak kullanıldığı bir deneyde mutajenik (karsinojenik) etkisi olabilecek bazı bileşiklerin taranmasını içermektedir.

Metabolik aktivasyon sistemi olmaksızın test sonuçları, Salmonella typhimurium TA97, TA98, TA100, TA102 ve TA104 suşlarıyla sağlanmıştır. Bu mutant suşlar, histidin amino asitinin sentezinden sorumlu enzimleri sentezleyememektedirler. Bunun yanında eklenen diğer özelliklerle test organizmalarının duyarlılığı arttırılmıştır.

Histidin bulunmayan ortamda kimyasal maddenin etkisi ile geri - dönüşüm yapmış bakteri kolonilerinin sayısı, her bir suşun genetik yapısına veya her bir kimyasal maddenin derişimine bağlı olarak değişmiştir. Bilinen bazı karsinojenik kontrol maddelerinin bazı derişimleri bazı suşlarda ya toksik etki gösterdiğinden ya da bir karaciğer enzim preparatı ile sağlanan metabolik aktivasyon gereksindiğinden, mutajenik etki göstermemiştir.

Yapıları genelde aromatik amin ve hidrojen peroksit gibi maddeleri içeren saç boyalarının 10 - 100 µg/ml: derişimlerde daha fazla geri-dönüşüm yapmış koloni oluşturduğu gözlenmiştir. Yine düşük su ve bol protein içerikli gıda maddelerine bir örnek olarak seçilen hazır etsu preparatının mutajenik etkisi tüm suşlarda belirlenmiştir. Test edilen sigara katranı, yüksek derişimde toksik etki göstermiştir.

Daha önceki yıllarda, mutajenik (karsinojenik) etkiyi araştırmak için geliştirilmiş olan kısa süreli testler, ülkemizde de çevresel mutajen ve karsinojenleri belirlemek için bir araç olabilecektir.

KRONİK OBSTRÜKTİF AKCİĞER VE KOR PULMONALE HASTALARINDA SERUM ÇİNKO DÜZEYİ

Asuman KAPLAN

Doç. Dr. Nurten TÜRKÖZKAN (Tez Yöneticisi)

Biyokimya Anabilim Dalı

48 s. (1984)

Bu çalışmada, kronik obstrüktif akciğer hastalığı ve kor pulmonale teşhisi konmuş 36 hastanın ve kontrol olarak da 22 sağlıklı kişilerin serumlarında atomik absorpsiyon ile çinko düzeyleri ölçüldü. Hastaların serum çinko düzeyleri % 153.3 ∓ 43.54 mikrogram; kontrol grubunun serum çinko düzeyleri ise % 146.8 ∓ 35.17 mikrogram olarak bulundu. Hastaların serum çinko düzeyleri, kontrollerin serum çinko düzeyleri ile kıyaslandığında, aralarındaki farkın istatistiksel olarak önemli olmadığı bulundu ($P>0.05$).

Çalıştığımız hasta grubunda, doku harabiyetinin yavaş yavaş gelişmesi nedeniyle; akut doku tahribi bulunan hastalarda görülen serum çinko düzeyindeki azalma, kronik obstrüktif akciğer ve kor pulmonale hastalarında gözlenmedi. Bu hastalıklarda, idrar ile geçici olarak fazla çinko atılımı olmuşsa bile; vücudun çinko bakımından zengin olan diğer dokularından sağlanan kaynak ile, serum çinko düzeyinin normale getirildiği sonucuna varıldı.

İZOLE PERFÜZE KOBAY KALBİNDE ANTGİOTENSİN II'NİN KORONER BASINCI YÜKSELTİCİ ETKİSİNDE DOKU HİSTAMİN'İNİN ROLÜ

Atilla BALLI

Yrd. Doç. Dr. Aydan BABÜL (Tez Yöneticisi)

Fizyoloji Anabilim Dalı

38 s. (1984)

Angiotensin II'nin doku histamin'i üzerine bir etkisi olup olmadığı izole perfüze kobay kalbinde incelenmiştir. Peptidin koroner basıncı doza-bağlı artırıcı etkisinin histamin H_2-reseptör antagonisti metiamid ile potansiyelize olduğu gözlenmiş, buna karşın H_1-reseptör antagonisti mepyramin ile azaldığı saptanmıştır. Histidin dekarboksilaz inhibitörü GYKI 11.121 ise angiotensin II'nin koroner basıncı artırıcı yanıtlarını anlamlı olarak potansiyelize etmiştir.

Bu sonuçlar, angiotensin II'nin doku histamin'inin yapımını artırdığı ve artan bu doku histamin'inin aracılığı ile oktapeptidin vazokonstrüktör etkisinin modüle olduğu sonucunu ortaya koymuştur.

HAMİLE KADINLARDA PASİF HEMAGLÜTİNASYON YÖNTEMİ İLE TOXOPLASMA ANTİKORLARININ GÖSTERİLMESİ

Nedim SULTAN

Yrd. Doç. Dr. Sevgi TÜRET (Tez Yöneticisi)

Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

32 s. (1984)

G.Ü. Tıp Fakültesi Kadın Doğum Polikliniğine, düşük, ölü doğum yapmış ve hamilelikleri nedeni ile başvurmuş 15 - 39 yaş arasındaki 266 kadında, Pasif Hemaglütinasyon Tekniği ile Toxoplasma'ya karşı antikor arandı.

266 serumun 74'ünde (% 27.8) 1/64 ve üstündeki sulandırımlarda Toxoplasma'ya karşı antikor saptandı. 192 (% 72.2)'sinin serumlarında ise antikor saptanmadı.

Yaşlara göre yapılan inceleme de 15 - 19 yaş grubunda % 21.7 ile en düşük pozitiflik oranı bulunurken, 35 - 39 yaş grubunda % 37.5 ile en yüksek olumluluk oranı saptandı. Yaş ile birlikte antikor bulunma sıklığıda artmaktadır.

Sulandırımlara göre yapılan inceleme de en büyük oranın 1/64 titresinde olduğu görüldü. Tüm yaş gruplarının % 16.2'si bu sulandırımda pozitif bulundu. Bu titredeki pozitif olgular tüm olumlu olguların % 60'ını oluşturmuştur. 1/256 titrede % 9.4 ve 1/1024 titrede % 2.2 oranında pozitif olguya rastlandı.

Diğer araştırmacıların, başka yöntemlerle yaptığı çalışmalarla karşılaştırılan sonuçlardan sonra, uygulaması kolay ve riski az olan PHA'nin, Toxoplasma gondii antikorlarının aranmasında, günümüzde en geçerli yöntemlerden biri olduğu vurgulanmıştır.

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HASTANESİNE GASTROENTERİT ŞİKÂYETİ İLE GELEN HASTALARDAN İZOLE EDİLEN PATOJEN BARSAK BAKTERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Mehmet ERGİN

Yrd. Doç. Dr. Sevgi TÜRET (Tez Yöneticisi)

Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

31 s. (1984)

Çalışmamızda, 250 adet dışkı kültürü değerlendirildi. Bu örnekleri topladığımız hastaların büyük bölümünü, Ankara'nın Balgat, Çukuranbar semtlerinden gelenler oluşturmaktadır.

Toplam olarak, 16 adet (% 6.4) spesifik patojen bakteri tesbit edildi. Bunlardan 7 adedi Salmonella (% 2.8), 9 adedi Shigalla (% 3.6) olmaktadır.

Haziran, Temmuz ayında, 0 - 2 yaş grubuna ait 57 dışkı örneğinden 17 adet EPEC (% 29.8) izole edilmiştir. Bu spesifik barsak patojenlerine ilaveten, bazı hallerde gastroenterit yapabilen, 1 adet Staphylococ coag. (+), 1 adet Beta-Hemolitik Streptococ, 1 adet Alcalescens-Dispar ve 4 adet floraya baskın üreme gösteren Klebsiella suşları izole edilmiştir.

Bulaşıcı barsak enfeksiyonlarının önemli bir sağlık sorunu olduğu, bu konuda çok çalışma olmakla beraber, yeni bazı mikroorganizmaların olaya iştiraki ile güncelliğini her zaman koruyacağı bir gerçektir. Sadece bakteriyel etkenler yönünden inceleme yaptığımız bu çalışmamızda, Yersinia enterocolitica gibi yeni bazı patojen barsak bakterilerine de ağırlık vererek, Ankara'nın belirli bir kesiminden gelen toplumun durumunu yansıtmaya çalıştık.

İZOLE PERFÜZE TAVŞAN BÖBREĞİNDE ADRENALİN CEVAPLARINA PROSTAGLANDİNLERİN ETKİSİ

Müzeyyen Rezay FARD

Doç. Dr. Sevim ERCAN (Tez Yöneticisi)

Farmakoloji Anabilim Dalı

36 s. (1984)

İzole perfüze tavşan böbreğinde adrenalin, perfüzyon basıncını doza-bağlı olarak yükseltmektedir. Adrenalin'in bu yanıtları perfüzyon ortamına aspirin ilavesinden sonra anlamlı olarak artmış ancak PGE_2 ilavesinden sonra azalmıştır. Perfüzyon ortamına 10^{-8}M konsantrasyonda ZK 36374 ilavesinden sonra adrenalin'in vazokonstriktör yanıtlarında anlamlı bir potansiyalizasyon olduğu gözlenmiştir. Bu bulgular adrenalin'in izole perfüze tavşan böbreğinde PGE_2 sentezinin artmasına neden olduğunu ve salınan PGE_2'nin adrenalin yanıtlarını azalttığını göstermektedir. Nitekim PG-sentezi aspirinle inhibe edilmesinden sonra yanıtlardaki potansiyalizasyon bu hususu kanıtlamaktadır. ZK 36374 ile adrenalin yanıtlarında elde edilen potansiyalizasyon muhtemelen bu maddenin beta adrenerjik reseptörleri antagonize etmesine bağlı olabileceği düşünülmüş ve literatür bilgileri dahilinde bu etkiler tartışılmıştır.

İZOLE - PERFÜZE KOBAY KALBİNDE HİSTAMİN RESEPTÖRLERİNİN ARACILIK ETTİĞİ ETKİLER

Fatma AKAR

Doç. Dr. İlker KANZIK (Tez Yöneticisi)

Farmakoloji Anabilim Dalı

37 s. (1984)

İzole kobay kalbinde, histaminin etkisi bir çok deneye konu olmuştur. Deneylerimizde, izole-perfüze kobay kalbinde, histaminin, koroner perfüzyon basıncı ile inotrop etkide oluşturduğu değişiklikleri incelemeye çalıştık. Çalışmamız sonucunda, izole-perfüze kobay kalbinin koroner damar yatağında, histaminin, 3 fazlı bir etki oluşturduğunu gözledik. Bu fazların herbirinde farklı histamin reseptörlerinin rol aldığı görüldü. Histaminin kobay kalbindeki inotrop etkisinden de, her iki histamin reseptörünün sorumlu olduğu gözlendi.

Sonuç olarak, histaminin, koroner perfüzyon basıncında ve kalp kontraktilitesinde oluşturduğu değişiklikten, hem H_1 - hem de H_2 - reseptörlerinin sorumlu olabileceği kanısına varıldı.

KANSEROJENİK METİL METHANOSİLFONAT'IN ETKİSİNİN KISA SÜRELİ DROSOPHİLA TESTİ İLE BELİRLENMESİ

Bayram Ufuk ŞAKÜL

Doç. Dr. Sevda MENEVŞE (Tez Yöneticisi)

Tıbbi Biyoloji ve Genetik Anabilim Dalı

82 s. (1985)

Bu çalışmada, insanlar için kanser riski olabilecek bir kimyasal maddenin etkisi araştırılmıştır. Metil Methano-sülfonat (MMS) adındaki bu madde, bir alkilleyici ajan olup vücutta metabolize olmadan doğrudan hücre DNA'sını etkileyebilmektedir.

Araştırmamızda, birçok ülkede rutin olarak kullanılan Drosophila melanogaster (meyve sineği) kullanılmıştır. Son yıllarda avantajlarının çok olması nedeniyle bu organizma ile çeşitli test sistemleri geliştirilmiş olup, etkin mutajen ve kanserojenlerin taranması yapılabilmektedir.

Çalışmamızda «Aktarım Analizi» yöntemi kullanarak, MMS ile muamele ettiğimiz genç Drosophila melanogaster erkeklerinin yavrularında hem kontrollere göre sayısal azalma, hem de F_1 dölünde fenotipik değişikliklerin oluşup oluşmayacağını araştırdık. Bu amaçla 4 değişik derişim kullandık ve madde derişiminin artması ile yavru sayısında azalma olduğunu gözledik. Hatta, kullandığımız en düşük derişimde bile sözkonusu azalmanın kontrollara göre önemli olduğunu saptadık. Oluşan sayısal azalma ve fenotipik değişikliklerin cinsiyete göre farklılık göstermemesi, zararın otozomal kromozomlarda olabileceği fikrini vermektedir. Buna karşın, aktarımlar arasındaki sayısal azalmanın önemli olmadığını gözlememiz bize, MMS ile muamele edilen erkek bireylerde sterilleşmenin olmadığını göstermektedir. Ancak, sözkonusu erkeklerin fenotipik olarak anormal olan yavruları F_2 dölü elde etmek için bacı - kardeş eşleşmesine tabi tutulduğunda, bireylerin çiftleşemediklerini gözledik.

Mutajenik ve kanserojenik etkiyi araştırmak için geliştirilmiş kısa süreli testlerden olan Drosophila melanogaster testi, ülkemizde de çevresel mutajen ve kanserojenlerin belirlenmesinde uygun bir araç olabilcektir.

KANSEROJEN MADDE VERİLMİŞ FARELERİN KARACİĞER HÜCRELERİNDEKİ BİYOKİMYASAL DEĞİŞİMLERİ

Melih ÖZKURT

Doç. Dr. Nurten TÜRKÖZKAN (Tez Yöneticisi)

Biyokimya Anabilim Dalı

36 s. (1985)

Kimyasal kanserojenler kullanılarak kanser oluşturulan deney hayvanlarında, kansere gidiş sırasında hücresel düzeyde bir seri metabolik değişimler olduğundan, morfolojik tipik kanser görünümünden önce bu biyoşimik değişimlerle kansere gidişi izlemenin mümkün olup olmayacağı düşüncesiyle dietilnitrozamin verdiğimiz ondokuz farede birinci ve üçüncü aylarda glikoliz yolu enzimi LDH ve sitrik asit döngüsünün sitrat sentaz enzimi aktivitelerini inceleyerek ana metabolik değişimleri izlemeyi amaçladık.

Bu gayeyle kg başına 150 mg DENA uygulanan ondokuz farenin karaciğer hücreleri sitoplazmasında LDH ve mitokondrial düzeyde sitrat sentaz aktivitelerinin birinci ve üçüncü ay sonundaki değişimlerini, kontrol grubu ondört farenin değerlerine karşı saptadık.

LDH aktivitesi birinci ay sonunda 0,353 ∓ 0,030 (ΔE/dak.), üçüncü ay sonunda 0,486 ∓ 0.047 (ΔE/dak.), olarak bulundu. Kontrol grubunda bu değer 0,262 ∓ 0,037 (ΔE/dak.) olarak gözlendi.

Sitrat sentaz aktivitesi ise, birinci ayda 0,118 ∓ 0,003 μmol/1 dak./mg. protein iken, üçüncü ayda 0,096 ∓ 0,009 μmol/1 dak./mg. protein idi, bu değer kontrol grubunda 0,128 ∓ 0,08 μmol/1 dak./mg. protein olarak bulundu.

DENA verildikten sonra LDH aktivitesinde zamana bağlı olarak gözlenen artışlar ile sitrat sentaz aktivitesinde aynı süre içinde bulunan azalmalar istatistiki yönden anlamlı bulundu.

Sonuç olarak karsinogenezis sırasında gerek LDH aktivitesindeki artışların ve gerekse sitrat sentaz aktivitesindeki inhibisyon olaylarının ilerde oluşabilecek kanser olayıyla yakından ilgili olduğu ve onun için bir ön haberci olabileceği kanısına varıldı.

ANKARA'DA YAŞAYANLARIN ADİPOZ DOKULARINDA KLORLU HİDROKARBON PESTİSİT KALINTI DÜZEYLERİNİN ARAŞTIRILMASI

Şenay ÖZALP

Doç. Dr. Ali Esat KARAKAYA (Tez Yöneticisi)

Farmasötik Toksikoloji Anabilim Dalı

(1985)

Bu çalışmada biyokonsantrasyon yoluyla maruziyetin günümüzdeki durumunu belirlemek amacıyla Ankara kent içinde en az 5 yıl yaşayan 48 deneğin omentum ve cilt altından toplanan adipoz doku parçaları üzerinde klorlu hidrokarbon kalıntı düzeyleri saptanmıştır. Deneklerin 42'si kadın, 6'sı erkek olup yaş ortalaması 38'dir. Sonuçlar ekstrakte edilebilen yağ miktarı üzerinden hesaplanarak kadınlarda ortalama α-BHC 0.20∓0.21, β-BHC 1.52∓0.84, Σ BHC 73∓0.87 pp'DDE 5.77∓3.41, pp'DDT 0.61∓0.53 ve Σ DDT 7.04∓4.25 ppm. iken erkeklerde α BHC 0.12∓0.06, β-BHC 1.51∓0.45, Σ BHC 1.63∓0.49, pp'DDE 6.20∓2.67, pp'DDT 0.71∓0.23 ve Σ DDT ise 7.62∓3.15 ppm bulunmuştur.

Elde edilen sonuçlar klorlu hidrokarbon insektisitlerinin kullanımı yasaklanan ve devam eden ülkelerdeki benzer çalışmaların sonuçlarıyla ve Ankara'da yaşayanların 1976 yılı adipoz doku klorlu hidrokarbon düzeyleriyle kıyaslanarak ülkemizde son yıllarda bu insektisitlerin kullanımına getirilen kısıtlamaların çevre kirliliğinin önlenmesi yönünden etkinliği tartışılmıştır.

TÜRKİYE İLAÇ PİYASASINDA BULUNAN İNDOMETASİN KAPSÜLLERİ VE KAPSÜL FORMÜLASYONU ÜZERİNE ÇALIŞMALAR

Mustafa GİRİT

Doç. Dr. Tanver DOĞANAY (Tez Yöneticisi)

Farmasötik Teknoloji Anabilim Dalı

81 s. (1985)

Bu çalışmada endüstriyel üretim için gerekli parametreler ve kullanılacak yardımcı maddelerin özellikleri gözönüne alınarak tasarımlanıp hazırlanan indometasin kapsüllerinin ağırlık sapması, miktar tayini, dağılma süresi tayini ve çözünme hızı tayini yapılmış, bu sonuçlar ilaç piyasasındaki ticari kapsüller için elde edilen sonuçlarla karşılaştırılmıştır.

Çözünme hızı deneyleri USP XX de verilen sepet (100 dev/dak.) ve palet (50 dev/dak.) yöntemi ile yapılmış ve aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülememiştir.

Akma özellikleri yönünden benzer oldukları etken madde içeriği ve ağırlık sapması yönünden farmakopelere uygun bulundukları halde % 0.5 oranında Aerosil-200 içeren kapsüller, aynı oranda magnezyum stearat içerenlere göre dağılma süresi ve çözünme hızı yönünden daha uygun bulunmuştur. Magnezyum stearat oranı arttıkça dağılma süreleri artmış ve çözünme hızı azalmıştır.

Piyasada bulunan 4 ticari indometasin kapsüllerinden biri ağırlık sapması ve etken madde içeriği yönünden farmakopelere uygun bulunmamıştır. Sepet yöntemiyle çözünme hızı yönünden karşılaştırıldığında ticari kapsüllerden sadece biri 90 dakika sonunda kapsül içeriğinin % 78'ini verebilmiş diğerleri ise % 60'ın altında kalmıştır. Tarafımızdan tasarımlanıp hazırlanan formülasyonlardan 8 adedi aynı koşullarda etken madde içeriğin % 95'inden fazlasını vermiştir.

Çözünme hızını olumsuz yönde etkileyen en önemli faktörün % 0.5'in üstünde kullanılan magnezyum stearat olduğu saptanmış, hidrofob tozun ıslanmaması nedeni ile ortaya çıkan dağılma ve çözünme hızı sorunlarına karşı yardımcı madde olarak % 10 oranında mikrokristal selüloz ve % 0.4 oranında sodyum lauril sülfatın kullanılabileceği sonucuna varılmıştır.

POLİETİLEN GLİKOL, POLİVİNİLPİROLİDON VE METİL SELÜLOZUN SULFAMETOKSAZOL İLE SPİRONOLAKTONUN ÇÖZÜNÜRLÜKLERİ VE KRİSTAL BÜYÜMELERİ ÜZERİNE ETKİLERİ

Perçem ATABERK

Doç. Dr. Tanver DOĞANAY (Tez Yöneticisi)

Farmasötik Teknoloji Anabilim Dalı

80 s. (1985)

Sulfametoksazol ve spironolaktonun çözünürlükleri ve kristal büyümeleri üzerine polietilen glikol (PEG), polivinilpirolidon (PVP) ve metilselulozun (MC) etkileri araştırılmıştır. 25, 37, 45 ve 55°C'lerde suda ve % 0,1 oranında polimer varlığındaki çözünürlükleri tayin edilmiş ve artan sıcaklıklarla çözünürlüğün her dört ortamda da arttığı gözlenmiştir. Bu artış polimerlere göre incelendiğinde, bu derişimdeki PEG'nin hem sulfametoksazol hem de spironolaktonun çözünürlüğü üzerine pek fazla etkili olmadığı, PVP ve MC'un ise, çözünürlükleri anlamlı olarak artırdığı görülmüştür. Spironolaktonda çözünürlük artışı en çok MC ile olmuş, sulfametoksazolde ise PVP ile MC arasında çözünürlüğü artırma açısından pek fazla bir fark olmamıştır.

Polimerlerin, kristallenme üzerine etkilerinin araştırılması için, çözünürlük tayininde 55°C de dengeye ulaştıktan sonra, soğutulmaya bırakılan çözeltide belli süreler içinde 45, 37 ve 25°C sıcaklığa indikçe ölçülen aşırı doymuşluk derişimleri ile bu sıcaklıklardaki çözünürlük değerleri karşılaştırılmıştır. PVP ve MC varlığında belli sıcaklıklardaki bağıl aşırı doymuşluk (C-S)/S, sudakine ve PEG içeren ortamdakine göre çok fazla olmuştur. Buna paralel olarak, suda ve polimer çözeltilerinde hazırlanan 55°C'deki doymuş sulfametoksazol çözeltileri soğumaya bırakıldığında suda ve PEG içeren ortamda kristallenme daha çabuk ve yüksek sıcaklıklarda başlamış ve oluşan kristaller kısa sürede büyümüştür. PVP ve MC varlığında ise kristallenme daha geç ve daha düşük sıcaklıklarda başlamış, fakat büyümemiştir. Spironolaktonda ise bu ortamlarda belirgin bir kristal büyümesi görülmemiştir. Suda ve % 0,1 oranında polimer içeren ortamda, Tween 80, sodyum lauril sülfat, benzalkonyum klorür ilavesiyle hazırlanan sulfametoksazol ve spironolakton süspansiyonlarında, bekleme ile kristal büyüme durumları mikroskopta gözlenmiş, sulfametoksazolun kristal oluşumları ve büyümeleri üzerine bu yüzey aktif maddelerin oldukça etkili olduğu saptanmıştır.

BİSBENZİMİDAZOL TÜREVLERİNİN PHİLLİPS YÖNTEMİ VE MODİFİKASYONLARI İLE SENTEZLERİ BİYOLOJİK AKTİVİTELERİ, YAPI - ETKİ İLİŞKİLERİ HAKKINDA LİTERATÜR DERLEMESİ VE BAZI TÜREVLERİN SENTEZİ ÜZERİNDE ÇALIŞMALAR

Hülya PERÇİNER

Prof. Dr. Ningur NOYANALPAN (Tez Yöneticisi)

Farmasötik Kimya Anabilim Dalı

43 s. (1985)

Bis-benzimidazollerin hazırlanmasında kullanılan en iyi metod modifiye Phillips yöntemidir. Sübstitüe veya nonsubstitüe o-fenilendiaminler 4 N HCl katalizörlüğünde dikarboksilik asitlerle bu bileşikleri verirler. Bütün türevler simetrik olarak aynı sübstitüenti ihtiva ederler. Sentez başlangıç maddesi olarak; bütün dikarboksilik asitler o-fenilendiamin, 4-kloro o-fenilendiamin, 3,4-diamino toluen, 3,4-diamino benzoik asit, 4-metoksi-2-nitroanilin, 4-etoksi-2-nitroanilin kullanılabilir. Sentez için en iyi şartlar; 17 saat geri çeviren soğutucu altında ısıtma süresi, 135°C temparatür, HCl-diamin-dikarboksilik asidin molar oranları sırasıyle 4; 2; 1 olmalıdır.

Literatürde bileşiklerin değişik aktiviteleri geçmektedir. Genel olarak antiviral aktiviteleri önem kazanmış, yapı - etki ilişkileri incelenmiştir.

Bu çalışmada, 5,5-dikloro-2; 2-dibenzimidazolil, 1,2-bis-(5-kloro-2-benzimidazolil) etan, 1,2-bis-(2-benzimidazolil)-etandiol, 1,2-bis(5-kloro-2-benzimidazolil)-etandiol, 1,3-bis-(5-kloro-2-benzimidazolil)-propan, 1,4-bis-(5-kloro-2-benzimidazolil)-butan sentezlenmiştir.

BİSBENZİMİDAZOL TÜREVLERİNİN PHILLIPS YÖNTEMİ DIŞINDAKİ YÖNTEMLERLE SENTEZLERİ BİYOLOJİK AKTİVİTELERİ, YAPI - ETKİ İLİŞKİLERİ HAKKINDA LİTERATÜR DERLEMESİ VE BAZI TÜREVLERİN SENTEZİ ÜZERİNE ÇALIŞMALAR

İpek YILDIR

Prof. Dr. Ningur NOYANALPAN (Tez Yöneticisi)

Farmasötik Kimya Anabilim Dalı

38 s. (1985)

Bu çalışmada bisbenzimidazollerin genel sentez yöntemleri incelenmiş ve o-fenilendiamin ile dikarboksilik asit ya da türevlerinin; etilen glikol, gliserol, polifosforik asit, absolu etanol, trietilamin-metanol, anhidr fenol kullanılarak yapılan kondensasyon işlemi ele alınmıştır.

Bilinen literatür yöntemlerine göre altı adet bileşik sentezlenmiştir. Bu bileşikler : 1,2-bis(2-benzimidazolil)-etan, 1,3-bis(2-benzimidazolil)-propan, 1,4-bis(2-benzimidazolil)-bütan ile bunların 5. konumdan nitrolanmış türevleridir.

Bisbenzimidazollerin biyolojik etkileri araştırılmış ve antiviral, sedatif, diüretik, antikanserojen aktiviteleri görülmüştür.

TÜRKİYE'DE YETİŞEN RUTA L. TÜRLERİNİN FURANOKUMARİNLERİ ÜZERİNDE ARAŞTIRMALAR

Alev MUTLUGİL

Doç. Dr. Bilge ŞENER (Tez Yöneticisi)

Farmakognozi Anabilim Dalı

89 s. (1985)

Bu çalışmada, halk ilacı olarak kullanılan **Ruta** türlerinde önemli bir etken madde grubu olarak bulunan furanokumarinler incelenerek teşhisleri yapılmıştır.

Anadolu'da doğal olarak yetişen **R. chalepensis, R. montana** ve kültüre alınan **R. graveolens** üzerinde çalışıldı, türler içerdikleri furanokumarinler yönünden karşılaştırıldı.

Bitkilerin soxhlet cihazından ETOH ile ekstraksiyonu, asit ile reçinemsi kısımların uzaklaştırılması ve süzüntünün kloroform ile tüketilmesi ile elde edilen ham ekstrede ITK, Sütun Kr, fraksiyonlu kristallendirme yöntemleri uygulandı. Elde edilen bileşiklerin e.n.'ları tayin edilip, UV, IR, NMR ve kütle spektrumları yardımıyla yapıları aydınlatıldı. Tanık madde olarak kullanılan bileşiklerin özellikleri ile karşılaştırıldı.

Sonuçta **R. chalepensis**'te Bergapten, Psoralen, Ksantotoksin, Rutamarin, **R. montana**'da Psoralen, Ksantotoksin Rutamarin, Marmesin, Halepin ve **R. graveolens**'de Psoralen, Ksantotoksin, Rutamarin, Marmesin saptandı.

Ayrıca **Ruta** türlerinde bulunan furanokumarinlerin miktarları, yüksek basınçlı sıvı kromatografisi ile yapılan analizler sonucu hesaplandı.

MEBENDAZOL MİKTAR TAYİNİ ÜZERİNE ÇALIŞMALAR

Tülay ÖZCAN

Yrd. Doç. Dr. M. Tevfik ORBEY (Tez Yöneticisi)

Analitik Kimya Anabilim Dalı

42 s. (1985)

Bu çalışmada benzimidazol türevi, geniş spektrumlu, önemli bir antihelmentik etken madde olan mebendazol'ün farmasötik preparatlarda nicel analiz yöntemleri incelenmiştir. Piyasa tabletlerine, incelenen yöntemler olan, susuz ortam titrasyonu, U.V. spektroskopisi ve doğru akım polarografisi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar doğruluk ve hassaslık açısından karşılaştırılmış, ilk iki yöntemin daha uygun olduğu saptanmıştır.

HEPATİK VE TIKANMA SARILIKLI HASTALARIN ERİTROSİT ZARLARINDAKİ PROTEİN VE KOLESTEROL DEĞİŞİMLERİ

Asuman SARI

Doç. Dr. Nurten TÜRKÖZKAN (Tez Yöneticisi)

Biyokimya Anabilim Dalı

36 s. (1985)

Bu çalışmada kontrol ve hasta olmak üzere iki gruptan elde edilen alyuvar zarlarında protein ve kolesterol değerleri saptandı.

Kontrol grubunda protein değeri 2.46 ∓ 0.05 mg/ml, kolesterol değeri ise 0.35 ∓ 0.02 % mg bulundu.

Protein miktarı Akut Enfeksiyöz Hepatitis ve Tıkanma Sarılıklı hastalarda sırasıyla 2.63 ∓ 0.05 mg/ml ve 1.42 ∓ 0.10 mg/ml idi. Kolesterol miktarı ise yine bu hasta gruplarında sırasıyla 0.41 ∓ 0.02 % mg ve 0.85 ∓ 0.04 % mg olarak saptandı.

Akut enfeksiyöz hepatitisli hastaların zar protein değerleri kontrollere oranla istatistiki bakımdan anlamlı bir değişme göstermedi. Fakat tıkanma sarılıklı hastalarda anlamlı bir düşme gözlendi.

Her iki hasta grubunun zar kolesterol değerlerinde önemli artışlar saptandı. Ancak, tıkanma sarılıklı hastalarda saptanan artış daha önemliydi ($P<0.001$).

Tıkanma sarılıklı hasta grubuyla akut enfeksiyöz hepatitisli hasta grubu arasında protein ve kolesterol değerleri yönünden önemli bir korelasyon bulundu. Bu farkın tıkanma sarılıklı hastaların akut enfeksiyöz hepatitisli hastalardan ayırt edilmesinde önemli bir veri olabileceği sonucuna varıldı.

KANSEROJENİK METİL METHANOSÜLFONAT'IN ETKİSİNİN KISA SÜRELİ MİKROÇEKİRDEK TESTİ İLE BELİRLENMSİ

Gülser ORHAN

Doç. Dr. Sevda MENEVŞE (Tez Yöneticisi)

Tıbbi Biyoloji ve Genetik Anabilim Dalı

64 s. (1986)

Çevremizdeki mutajenlere karşı korunma gereksiniminin artması, memeliler üzerinde kimyasal maddelerin genetik etkilerini güvenli bir şekilde belirleyebilecek kısa - süreli testlere olan ilgiyi arttırmıştır. Günümüzde mutajenik etkileri belirlemede kullanılan testlerin, basit olması ve her türlü sitogenetik etkileri belirleyebilecek düzeyde olması istenmektedir. İşte, bu özelliklerin büyük bir çoğunluğu mikroçekirdek test sistemi ile yerine getirilebilmektedir.

Mikroçekirdek testi, in vivo olarak memelilerde kromozom kırılması ya da kromozom ayrılmamasına neden olan ajanları belirlemede kullanılan bir sistemdir. Böylece kromozom bozukluklarına neden olan ajanlar hızlı bir şekilde bu yöntemle taranabilmektedir.

Çalışmamızda bu test sistemini kullanarak, insanlar için kanser riski taşıyan alkilleyici bir ajan olan MMS'ın etkileri araştırılmıştır. 100 mg/kg MMS dozunun tek enjeksiyonundan 24 saat sonra açılan genç hayvanların kemik iliğindeki polikromatik eritrositler mikroçekirdek yönünden incelenmiştir. MMS ile muamele edilmiş hayvanların polikromatik eritrositlerinde oluşan mikroçekirdek sayısı (% 7.04 - 7.54) kontrol gruplarındaki sayıdan (% 0.3 - 0.38) çok yüksek bulunmuştur. MMS bu etkisini kromozom kırılması yaparak göstermiştir. MMS de olduğu gibi diğer ajanlar tarafından oluşturulan mikroçekirdekler hücre bölünmesini takiben yeni oluşan iki yavru hücreden birine katılabilmekte ve interfaz evresinde kolaylıkla tanımlanabilmektedirler.

Bu test sistemi, sadece maddelerin sitogenetik etkilerinin olup olmadığını açıklamaz. Aynı zamanda mutajenlerin, hücre döngüsünün özgül zamanları üzerindeki etkisini ve kemik iliği hücrelerinin çoğalma durumları hakkında da bilgi vermektedir.

Bu amaçla, kısa süreli bir test olan mikroçekirdek testinin hızlı, basit ve güvenilir olması nedeniyle ülkemizde de söz konusu maddeleri taramakta uygun bir araç olabilecektir.

TÜRKİYE'DE YETİŞEN BAZI RUMEX L. TÜRLERİNİN ANTRAKİNON TÜREVİ BİLEŞİKLERİ YÖNÜNDEN KARŞILAŞTIRILMASI

Meral BAŞGÜL

Doç. Dr. Bilge ŞENER (Tez Yöneticisi)

Farmakognozi Anabilim Dalı

73 s. (1986)

Anadolu'da yaygın olarak bulunan ve halk arasında kullanılan **Rumex** L. subgenusuna ait yedi **Rumex** L. türü (**R. alpinus** L., **R. chalepensis** Miller, **R. crispus** L., **R. cristatus** DC., **R. obtusifolius subsp. subalpinus** L., **R. pulcher** L., **R. sanguineus** L.) antrakinon türevi bileşikler yönünden incelenmiştir.

Kimyasal çalışmalar bitkinin toprakaltı ve topraküstü kısımlarında yapılmıştır. Türlerde bulunan kül, rutubet, total antrakinon ve tanen miktarları Tablo 19'da gösterilmiştir.

Türlerin topraküstü ve toprakaltı kısımlarından elde edilen ekstreierde bulunan antrakinon türevleri, İ.T.K. ile tanık maddeler kullanılmak suretiyle belirlenmiş ve türlerde Emodol, Krizofanol ve Fıskiyon'un bulunduğu saptanmıştır.

Ayrıca bitkinin laksatif etkisi bilimsel olarak farmakolojik denemelerle de kanıtlanmıştır.

ERİTROSİN İNDİGO KARMİN SUNSET YELLOW VE TARTRAZİNİN STABİLİTELERİ ÜZERİNE SUDA ÇÖZÜNEN BAZI POLİMERLERİN ETKİLERİ

Ömer Hulki OCAK

Doç. Dr. Tanver DOĞANAY (Tez Yöneticisi)

Farmasötik Teknoloji Anabilim Dalı

82 s. (1986)

Bu çalışmada eritrosin, indigo karmin, sunset yellow ve tartrazinin, PVP, PEG, HPMC ve şeker varlığındaki stabiliteleri araştırılmıştır. pH 5.6 fosfat tamponunda hazırlanan boya çözeltilerinin stabiliteleri üzerine bu polimerlerin ve şekerin etkisi değişik sıcaklık ve ışık koşullarında farklı olmuştur.

Eritrosin, PVP ile etkileşmekte, λmax 527 nm den 537 nm ye kaymakta ve absorbtiviteleri değişmektedir. Bu etkileşme sonucunda gerek sıcaklık gerekse ışık koşullarında eritrosinin stabilitesi artmaktadır. Diğer polimerler eritrosinin stabilitesini artırmamışlardır.

PVP, PEG ve HPMC varlığında indigo karmin çözeltisinin bozunması hızlanmıştır.

Sunset yellow çözeltisinin stabilitesi üzerine ise polimerlerin anlamlı bir etkisi görülmemiştir.

PVP varlığında tartrazinin daha stabil olduğu görülmüş ve PVP'nin bu etkisi ışıkta daha belirgin olmuştur.

% 64.5 oranında şeker içeren ortamda ise her iki koşulda da bütün boyaların stabiliteleri artmıştır.

ORAL VE İNJEKSİYONLUK HALOPERİDOL ÇÖZELTİLERİNİN STABİLİTESİ ÜZERİNE ÇALIŞMALAR

Muharrem ÖLÇER

Yrd. Doç. Dr. Gönül HAKYEMEZ (Tez Yöneticisi)

Farmasötik Teknoloji Anabilim Dalı

165 s. (1986)

Oral ve injektabl çözeltilerinde, haloperidolün stabilitesinin değerlendirilmesi için, hazırlanan çözeltiler (0.5 mg/ml) değişik sıcaklıklarda (25, 37, 50, 80 ve 110°C) cam ve plastik ambalajlar i;inde 6 ay sür eile bekletilmiş ve belli zaman aralıklarında alınan numunelerde haloperidol miktar tayini yapılarak elde edilen sonuçların kinetik denklemler ile değerlendirilmesi yoluna gidilmiştir.

Keza haloperidolün oksidasyona yatkınlık derecesini saptayabilmek için benzer bir çalışmada oksijen ile doyurulmuş çözeltiler ile yürütülmüştür. Oksijen ile doyurulmuş numunelerin bir kısmı renkli bir kısmı renksiz ampullerde 70 f.cd. ışık şiddetine maruz bırakılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre haloperidol çözeltilerinin renkli ve cam ampullerde en az 4.5 yıllık bir raf ömrüne sahip olduğu görülmüştür.

Doğru sonuçlara ulaşabilmek için, stabilite testlerinde her laboratuarda uygulanabilir analiz yöntemleri denenerek, metiloranj-haloperidol kompleksine dayanan kolorimetrik bir yöntem geliştirilmiş ve bu yöntemin haloperidol için spesifik ve hassas bir yöntem olduğu kanıtlanmıştır.

Stabilite çalışmaları sırasında İTK, UV ve IR çalışmaları ile bozunma ürünleri saptanmaya çalışılmış ve birinin yapısı aydınlatılabilmiştir.

Oldukça stabl bir madde olarak bulunan haloperidolün kişiden kişiye etkinliğinin değişmesinin diğer nedenlerini araştırmak için maddenin çözünürlük özellikleri de incelenmiştir. Keza oral çözeltilerinin alımı sırasında kullanılan çay, kahve gibi içecekler ile etkileştiği ve % 70'e varan oranda kayıplar olduğu görülmüştür.

TESTİS'DE STEROİD SALGI (TESTESTERON) OLUŞTURAN LEYDİG HÜCRELERİNİN IŞIK MİKROSKOP DÜZEYİNDE ÇEŞİTLİ HİSTOKİMYASAL YÖNTEMLERLE DEĞİŞİK YAŞ GRUPLARINDA İNCELENMESİ

Rabet GÖZİL

Yrd. Doç. Dr. Düral KADIOĞLU (Tez Yöneticisi)

Morfoloji Anabilim Dalı

84 s. (1986)

Bu çalışmada, testislerden testesteron denilen erkeklik hormonunu salgılayan Leydig hücreleri değişik yaş gruplarında ve çeşitli histokimyasal boyalar kullanılarak ışık mikroskobu düzeyinde incelenmeğe çalışılmıştır.

Deney grupları olarak, puberte dönemi de göz önüne alınarak 1 aylık, 2 aylık, 3 aylık ve 1 yaşında olan 20 adet Amerikan tipi beyaz erkek sıçan kullanılmıştır.

Sıçanların testisleri çıkarıldıktan sonra; tespit, sudan kurtarma, şeffaflandırma, gömme, kesit alma işlemlerinden geçirilmiştir.

Kesitlere histokimyasal olarak; Hematoksilen-Eozin, Demirli Hematoksilen-Van Gieson, Periyodik Asit-Schiff ve Mallory-Azan uygulanmıştır.

Daha sonra, kapatılan preparatlar foto ışık mikroskopla incelenmiş ve gerekli resimler elde edilmiştir.

Arteriyollerin etrafını saran endotel hücreleri ve içlerindeki eritrositler farklı boyalarla izlenmiştir.

Kromatin kümelerinin özellikle çekirdek zarı altında ve daha az olarak da çekirdek içerisinde yoğun kümeler oluşturdukları saptanmıştır.

Hücre sitoplazmasının eozinofilik olduğu, Periyodik Asit-Schiffle boyandığında da 1 aydan 1 yaş grubuna doğru gidildikte daha çok P.A.S. (+) boyandığı izlenmiştir.

Sitoplazmada, puberte dönemi olan 3. aydan sonra lipit granüllerinin oluşturduğu vakuoller saptanmıştır. Bu vakuollerin varlığı da steroid sentez aktivitesinin başladığını belirlemiştir.

3. aydan sonra ve 1 yaşında hücrelerin tam olgunlaşması, sayıca ve hacimce artması puberte döneminin başladığını, böylece testesteron salınımının da fazlalaştığını bize kanıtlamaktadır.

HİPERTANSİYONLU VE DİABETES MELLİTUSLU HASTALARDA SERUM İMMÜNOGLOBULİN DÜZEYLERİNİN SAPTANMASI

Hale EL-NAHİ

Yrd. Doç. Dr. Semra KUŞTİMUR (Tez Yöneticisi)

Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

57 s. (1986)

Bu çalışmada, esansiyel hipertansiyonlu ve tip II diyabetli toplam 64 hastada, serum IgA, IgG ve IgM düzeyleri Tek Yönlü Işınsal Yayılım yöntemi ile ölçülmüştür. Ayrıca, hipertansiyon ve diyabet hikâyesi olmayan 30 normal kişinin, kontrol grubu olarak, aynı yöntemle serum IgA, IgG ve IgM düzeyleri tespit edilmiştir.

Normal kontrol grubunda, serum IgA ortalamaları 213,83 mg/dl, serum IgG ortalamaları 1200,5 mg/dl, serum IgM ortalamaları 157,17 mg/dl olarak bulundu.

Hipertansiyonlu 31 hastada serum IgA ortalaması 243,36 mg/dl, serum IgG ortalaması 1357,64 mg/dl, serum IgM ortalaması 188,44 mg/dl olarak bulundu. Bu değerler normal gruba göre istatistiksel olarak anlamlı bulunmadı.

İnsülin ile tedavi gören 21 diyabetik hastanın serum IgA ortalamaları 226,69 mg/dl, serum IgG ortalamaları 917,17 mg/dl, serum IgM ortalamaları 155,76 mg/dl olarak hesaplandı. Bu bulguların normal gruba göre istatiksel olarak anlamlı olmadığı bulundu.

Oral hipoglisemik ilaçlar ve diyet ile tedavi gören 12 diyabetli hastanın serum IgA ortalamaları 308,83 mg/dl olarak bulundu ve normale göre önemli bir artış gösterdiği belirlendi. Serum IgG ortalamaları 542,17 mg/dl şeklinde tespit edildi ve normal gruba göre anlamlı bir düşüş gösterdiği saptandı. Serum IgM ortalamaları ise 95,45 mg/dl olarak bulundu ve normal gruba göre bir düşüş gösterdiği belirlendi.

Hipertansiyonlu hastalarda, serum immünoglobulinlerinin kan basıncıyla bağlantılı olmadığını saptadık.

İnsülin ile tedavi gören diyabetli hastalarda, serum immünoglobulin düzeylerinde değişiklik olmamasını, serum immünolobulinlerinin dolaşımından ayrılmamasına bağlamaktayız. Zira, insülin kullanımının, immün kompleks oluşumunda yok denecek derecede az bir etkisi bulunmaktadır.

Oral hipoglisemik ilaçlar ve diyet ile tedavi gören hastalarda IgA yükselmesini hastalardaki subklinik enfeksiyonlara bağlamaktayız. IgG ve IgM'deki düşmeyi, ilaçların muhtemel etkisine bağlamaktayız.

A GRUBU BETA HEMOLİTİK STREPTOKOKLARIN Ko-AGLÜTİNASYON VE BASİTRASİN DUYARLILIK YÖNTEMLERİ İLE SAPTANMASI

Hülya Seyed OSKOUİ (ÖZKAN)

Yrd. Doç. Dr. Sevgi TÜRET (Tez Yöneticisi)

Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

38 s. (1986)

Bu çalışmada boğaz kültürü isteği ile gelen yaş ve cinsiyetleri belirtilmiş 4504 hastadan izole edilen 324 BHS'dan 150'si ko-aglütinasyon yöntemi ve basitrasin duyarlık testi ile gruplandırılmıştır. 58'i A grubu beta hemolitik streptokok olarak saptanmıştır.

Ko-aglütinasyon yöntemi ile izole edilen AGBS oranı % 38.66'dır. Basitrasin duyarlılık testi ile ise % 31.31'lik bir oran saptanmıştır. Ko-aglütinasyon yöntemine göre gruplandırılan AGBS'lardan % 20.68' inde 0.04 ünite basitrasine direnç gözlenmiştir.

Klinik tablo ve enfeksiyon sonrası oluşturdukları hastalıklar ve günümüzde önemini sürdüren AGBS'ların gerekli ve yeterli tedavilerinin yapılması için gruplandırılmaları gerekmektedir. Bulgularımıza göre en fazla oranda AGBS'lar 5 - 14 yaşlar arasında görülmekte ve asıl risk grubunu oluşturan çocuklar içinde önem taşımaktadır.

Çalışmamız sonucunda ko-aglütinasyon yönteminin basitrasin duyarlılık testine göre AGBS'ları gruplandırmada daha hassas ve özgül olduğunu saptamış bulunuyoruz.

DİFENHİDRAMİN HİDROKLORÜR MİKTAR TAYİNİ ÜZERİNE ÇALIŞMALAR

Mine KURTAY

Yrd. Doç. Dr. M. Tevfik ORBEY (Tez Yöneticisi)

Analitik Kimya Anabilim Dalı

65 s. (1986)

Bu çalışmada, etanolamin türevi bir antihistaminik madde olan difenhidramin hidroklorür için yeni bir spektrofotometrik yöntem tariflenmiştir. Sözkonusu yöntem aynı madde için literatürde bulunan diğer bazı spektrofotometrik yöntemlerle doğruluk, tekrarlanabilirlik ve uygulama koşulları açısından karşılaştırılmıştır. Önerilen yeni yöntem diğer bazı spektrofotometrik ve titrimetrik yöntemlerle birlikte Türk ilaç piyasasında pazarlanan, difenhidramin hidroklorür içeren, kapsül ve eliksir farmasötik şekillerine uygulanmış, elde edilen analiz bulguları istatistiksel sonuçlarla birlikte tablolanmıştır.

AKCİĞER VE/VEYA PLEVRAYI TUTAN ÇEŞİTLİ HASTALIKLARDA SERUM TOTAL SİYALİK ASİT, LİPİD BAĞLI SİYALİK ASİT DÜZEYLERİ VE SERUM PROTEİN FRAKSİYONLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Ayşe HACISALİHOĞLU

Yrd. Doç. Dr. Bolkan ŞİMŞEK (Tez Yöneticisi)

Biyokimya Anabilim Dalı

96 s. (1986)

Çalışmamızda Ankara'nın çeşitli hastanelerinden temin ettiğimiz kan örneklerinde total siyalik asit, lipid bağlı siyalik asit, total protein ve protein fraksiyonlarının düzeyleri değerlendirilmiştir. Aktif akciğer tüberkülozu, bir enfeksiyonla birlikte seyreden pulmoner hastalıklar, beraberinde enfeksiyon olmayan pulmoner hastalıklar, primer akciğer kanseri ve metastatik akciğer kanseri gruplarını oluşturan 156 hasta incelenmiştir. Saptanan değerler, 22 kişiden oluşturulmuş kontrol grubunun değerleriyle karşılaştırılmıştır.

Siyalik asidin özellikle çeşitli kanser tiplerinde saptanan yüksek düzeyleri, tümör oluşumu ile siyalik asit içeren bileşikler arasında ilişki olduğunu göstermektedir.

Total siyalik asit düzeyi yönünden normal gruba kıyasla bütün gruplarda saptadığımız artışlar anlamlı bulunmuştur. Özellikle primer akciğer ve metastatik akciğer kanserli hastalardaki değerler oldukça yüksektir. Keza lipid bağlı siyalik asit düzeyi yönünden de normal gruba kıyasla, bütün gruplardaki artışlar anlamlı bulunmuştur. Ancak primer akciğer kanseri ve metastatik akciğer kanseri gruplarında yüksek değerlerin saptanması (26.51 ∓ 0.88, 39.12 ∓ 2.73) ve diğer gruplara ait değerlerin normal sınırlar içerisinde kalması nedeniyle lipit bağlı siyalik asit değerlerinin ilerleyen ve metastatik kanserin incelenmesinde daha iyi bir gösterge olabileceği kanısına varılmıştır.

Protein fraksiyonlarının değerlendirilmesi sonucunda, total siyalik asit değerlerindeki artışın özellikle α_1 ve α_2 fraksiyonlarıyla ilişkili olduğu saptanmıştır.

ÇOCUKLUK YAŞ GRUBUNDA GÖRÜLEN LÖSEMİDE SERUM TOTAL PROTEİN VE FRAKSİYONLARI İLE TOTAL AMİNO ASİT NİTROJEN DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İsmail COŞAR

Yrd. Doç. Dr. Bolkan ŞİMŞEK (Tez Yöneticisi)

Biyokimya Anabilim Dalı

49 s. (1986)

Çalışmamızda, akut lenfoblastik lösemi (ALL) tanısı konmuş ve remisyonu sağlanmış 34 çocuğun ve akut myeloblastik lösemi (AML) veya akut myelomonositik lösemi tanısı konmuş ve remisyonu sağlanmış 5 çocuğun serumlarında, total protein miktarları ve elektroforetik olarak saptanan protein fraksiyonları değerlendirilmiştir. Aynı hastaların serumlarında total amino asit nitrojen miktarı da saptanmıştır. 19 kişiden oluşan kontrol grubu ile değerler karşılaştırılmıştır.

Akut lenfoblastik lösemili ve akut myeloid lösemili gruplarda total protein ve albumin değerlerinde istatistiksel olarak artışlar kaydedilmiştir. Diğer fraksiyonlarda anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Akut lenfoblastik lösemili ve akut myeloid lösemili grupların her ikisinde de total amino asit nitrojen miktarlarında istatistiksel olarak anlamlı bir azalma saptanmıştır.

Remisyonu sağlanan çocukların serum protein değişiklikleri normal değerlere ulaşmaya yöneliktir. Ancak birçok faktör serum proteinlerdeki çok yönl üve karşıt değişikliklere neden olabileceği için daha detaylı çalışmalar yapılmasının yarar sağlayacağı kanısındayız.

SIÇANLARDA KISA SÜRELİ LİTYUM UYGULAMASININ GLUKAGON İNSULİN VE TİROİD HORMON DÜZEYLERİ ÜZERİNE ETKİSİ

Selvin Akalın AYDIN

Yrd. Doç. Dr. Nilgün ALTAN (Tez Yöneticisi)

Biyokimya Anabilim Dalı

35 s. (1986)

Lityumun manik depresif episodların tedavisinde yaygın olarak kullanılmaya başlanması ile yan etkilerinin saptanması, bu etkilerin hormonal düzeyde olduğunun düşünülmesi ve özellikle glukoz toleransı üzerindeki etkilerinin biraz daha aydınlatılması amacıyla, lityum verilen sıçanlarda, kan şekeri üzerinde etkili bazı hormon düzeylerini araştırmayı amaçladık.

Çalışmamızda, 20 adet sıçandan oluşan deney grubuna 10 gün süreyle günlük 5 mEg/kg'lık dozda lityum klorür verilerek, bu sürenin başında ve sonunda kan şekeri değerlerini saptadık. Bu değer, uygulama başlangıcında 80.00∓8.79 mg/100 ml iken, sonunda 162.33 ∓7.00 mg/100 ml olarak bulundu. Yine bu süre sonunda ölçülen serum lityum düzeyleri, terapötik konsantrasyon sınırları içinde olan 1.32∓0.2 mmol/Lt olarak bulundu.

Lityum uygulamasından sonra ölçülen insulin düzeyleri, kontrol grubunda 8.66∓0.23 µIU/ml iken, deney grubunda 3.7∓0.29 µIU/ml olarak bulundu. Glukagon değerleri ise kontrol grubunda 179.00∓13.74 pg/ml iken, deney grubunda 563.33∓47.08 pg/ml olarak bulundu. T 3 değerleri kontrol grubunda 116.17∓0.43 ng/100 ml iken, deney grubunda 31.75∓1.91 ng/100 ml olarak bulundu. T 4 değerleri kontrol grubunda 5.21∓0.18 nmol/lt iken deney grubunda 1.34∓0.095 nmol/lt olarak bulundu. Lityum uygulamasından sonra, kan şekeri ve glukagon değerlerinde saptanan yükselme, T 3, T 4 değerleri ve insulin değerlerindeki düşme istatistiki olarak anlamlı bulundu.

Lityum tedavisinden sonra oluşan hiperglisemik etkinin yalnızca insülin salınımının azalmasının değil, aynı zamanda glukagon salınımının da ileri derecede uyarılmasının sonucu olduğu ve bu konuda daha detaylı araştırmaların gerektiği sonucuna varıldı.

TÜRKİYE'DE HASTANE ECZACILIĞI HİZMETLERİNİN AKUT ZEHİRLENMELER YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Leyla ÜSTEL

Doç. Dr. Ali Esat KARAKAYA (Tez Yöneticisi)

Farmasötik Toksikoloji Anabilim Dalı

59 s. (1986)

Son yıllarda hastane eczacılığındaki gelişmeler, hastane eczacılarının gerek sağlık ekibi gerekse hastalar ile doğrudan ilişki kurmasına olanak tanımıştır. Hastane eczacılarının yeni görevlerinden birisi de, akut zehirlenmelerin önlenmesi ve tedavisidir. Hastane eczacıları bu görevlerini özellikle zehir bilgi merkezleri aracılığı ile yerine getirmektedirler.

Bu araştırmanın temel amacı, Türkiye'de akut zehirlenmelere ilişkin hastane eczacılığı hizmetlerini değerlendirmek ve bu konuda hastane eczacılarının karşılaştıkları sorunları belirlemektir.

Bu araştırma, Türkiye'de bulunan 50 ve daha çok yataklı hastanelerin tümünü kapsamaktadır. Araştırmada kullanılan veriler, postalanan tek tip soru kâğıdını dolduran başeczacılardan veya eczacılardan sağlanmıştır. Her soru kâğıdı ile birlikte pullu ve adresli bir iade zarfı da yollanmıştır. Verilerin değerlendirilmesi ve yorumlanması elle yapılmış, istatistiksel önemlilik testi olarak Ki-kare ve Kolmogorov-Smirnov testleri kullanılmıştır.

Araştırmadan sağlanan sonuçlar, aşağıdaki nedenlerle akut zehirlenmelere ilişkin hastane eczacılığı hizmetlerinin istenen düzeyde olmadığını ortaya koymuştur :

a) Hastane eczacılarının büyük çoğunluğunun toksikoloji konusunda bilgileri yetersizdir.

b) Hastanelerin yarıdan fazlasında, akut zehirlenmelerin tedavisinde kullanılan ilaçlardan bir kısmı bulunmamaktadır.

c) Hastanelerin büyük çoğunluğunda, toksikolojik bilgi kaynakları yeterli değildir.

d) Akut zehirlenmeler konusunda bilgi edinmek amacı ile hastane eczacılarına seyrek olarak başvurulmaktadır.

PEDİKÜLİSİD OLARAK GAMMA BHC KULLANIMINDA EMİLİMİN ARAŞTIRILMASI

Tülay ERMİŞ

Doç. Dr. Ali Esat KARAKAYA (Tez Yöneticisi)

Farmasötik Toksikoloji Anabilim Dalı

59 s. (1986)

Bu araştırmada;

a) Skabisid ve pedikülisid olarak kullanılan ve γ-BHC içeren şampuanların, kantitatif olarak tayininde ve isomer kontrolünde kullanılabilecek bir yöntem önerilmiştir. Söz konusu yöntem, % 1.5 OV - 17 + % 1.95 OV - 210 sabit faz kullanılarak, Gaz-Sıvı Kromatografisi-ECD tayinine dayalıdır.

b) % 1 γ-BHC içeren şampuanların, bir defalık kullanımında, deri yolu ile emilim düzeyleri, 11 gönüllü deneğe, 4 dakika şampuan uygulandıktan sonra, Gaz-Sıvı Kromatografisi-ECD yöntemi ile araştırılmıştır. Kantitatif tayinde, iç standart olarak Heptaklor kullanılmıştır.

Şampuan uygulanmış deneklerin, kan-lindan düzeyleri ortalaması; 2,999∓0,49534 ng/ml, pestisite maruz kalmamış kontrol grubunun kan-lindan düzeyleri 0,982 ng/ml olarak bulunmuştur.

Elde edilen sonuçlar, γ-BHC emiliminin yarattığı risk yönünden tartışılmıştır.

MESANE KANSERİ İLE N-ASETİLASYON FENOTİPİ İLİŞKİSİNİN ARAŞTIRILMASI

İsmet ÇOK

Doç. Dr. Ali Esat KARAKAYA (Tez Yöneticisi)

Farmasötik Toksikoloji Anabilim Dalı

49 s. (1986)

Karsinojenik aromatik aminlerin ve amin fonksiyonu taşıyan bileşiklerin biyotransformasyonunda N-asetilasyon ana mekanizmalardan biridir. Bireyler arasında genetik farklılıklar gösteren asetilasyon hızı, aromatik aminlere maruziyette bir korunma mekanizması olarak düşünülmektedir. Bu durumda aromatik aminlere maruziyette yavaş ve hızlı asetilatör fenotiplerinin farklı predispozisyona sahip olması gerektiği ileri sürülmektedir. Bu çalışmada mesane kanseri gelişimi ile asetilasyon hızı arasındaki ilişki araştırılmıştır. Bu amaçla, 23 mesane kanserli hastanın asetilasyon fenotipleri ağızdan SMZ verilerek saptanmıştır. 23 mesane kanserli hastanın 9'u (% 39) yavaş asetilatör, 14'ü (% 61) hızlı asetilatördür. Bu dağılım 109 kişilik kontrol grubunun sonuçları ile istatiksel olarak karşılaştırılmıştır. 109 kişilik kontrol grubunda, 67 kişi (% 61.5) yavaş asetilatör, 42 kişi (% 38.5) hızlı asetilatördür.

Mesane kanserli hastalar ile kontrol grubu arasındaki farklılık asetilasyon hızı yönünden Student t testi ve x^2 testi ile karşılaştırıldığında, anlamlı bir fark bulunamamıştır ($P>0.05$; x^2; 3.743).

Bulgular diğer populasyonlarda yapılan benzer çalışmalarla kıyaslanarak tartışılmıştır.

AKUT VİRAL HEPATİT VE TIKANMA SARILIKLI HASTALARDA ERİTROSİT ZARLARI GAMA GLUTAMİLTRANSFERAZ AKTİVİTESİNDEKİ DEĞİŞİMLER

Hicran ATMACA

Doç. Dr. Nurten TÜRKÖZKAN (Tez Yöneticisi)

Biyokimya Anabilim Dalı

38 s. (1986)

Çalışmamızda akut viral hepatitis ve tıkanma sarılıklı hastaların eritrosit zar gama glutamiltransferaz aktivitesindeki değişimler incelendi.

Akut viral hepatitisli grupta bu enzim aktivitesi 46.77∓4.81 mU/mg protein olarak bulundu. Bu değer normal grupta 50.34∓7.62 mU/mg protein idi. Tıkanma sarılıklı hastalarda ise gama glutamiltransferaz aktivitesi 152.69∓21.43 mU/mg protein olarak saptandı. Akut viral hepatitisli hastalarda bu enzim aktivitesindeki değişimler anlamlı olmamasına rağmen, tıkanma sarılıklı hastalarda anlamlı bir artış gösterdi.

Daha önce aynı grupların eritrosit glutatyon miktarları üzerinde yapılan çalışmalara dayanarak eritrosit glutatyon seviyesi ile zar gama glutamiltransferaz aktivitesindeki değişimler arasında yakın bir ilişkinin bulunabileceği kanısına varıldı.

Tıkanma sarılıklı hastalarda eritrosit zar gama glutamiltransferaz aktivitesindeki artış, tıkanma dolayısıyla kanda toplanan yüksek seviyedeki bilurubin ile safra asitleri tuzlarına bağlanabilir. Bu maddelerin etkisiyle zarlarda enzimin sentezi stimule edilmiş olur.

İNTESTİNAL KANAL DOKULARINDA HİSTAMİN DÜZEYLERİ VE BAZI LAKSATİFLERİN BU DÜZEYLER ÜZERİNE ETKİLERİ

Şule ŞATIROĞLU

Doç. Dr. İlker KANZIK (Tez Yöneticisi)

Farmakoloji Anabilim Dalı

71 s. (1986)

Bu çalışmada sıçan intestinal kanal dokularında (jejunum, ileum ve kolonda) histamin düzeyleri saptanmış, laksatif olarak kullanılan bazı preparatların karışımına giren senne ve fenolftalein ile laksatif özellikte oldukları daha önce saptanmış olan bazı Rumex türlerinin, bu histamin düzeyleri üzerindeki etkileri incelenmiştir.

İntestinal, kanal dokularında histamin düzeyleri jejunumda 19.44∓1.51 $\mu g.g^{-1}$ ileumda 10.42∓1.24 $\mu g.g^{-1}$ ve kolonda 26.33∓4.03 $\mu g.g^{-1}$ yaş doku olarak saptanmıştır.

Senna ekstresi uygulanan sıçanlarda 25 mg kg^{-1} dozda, sadece kolonda 12 saat sonra histamin salıverilmesinde belirgin bir artış gözlenirken, 75 mg kg^{-1} dozda Senna uygulanmış sıçanların jejunum ve ileumunda hem 6 hem 12. saatlerde histamin üretiminde artış, kolonda ise 6. saatte salıverilmede, 12. saatte ise üretiminde artış saptanmıştır. 4 saatte de ileumda histamin üretiminde artış gözlenmiştir.

16 mg kg^{-1} dozda fenolftalein uygulandıktan sonra, jejunum histamin düzeylerinde anlamlı bir farklılık görülmemiş, 6. saatte ileumda histamin üretiminde, 4 ve 6. saatlerde kolonda histamin salıverilmesinde artış gözlenmiştir.

Rumex alpinusla hem jejunum hem ileumda histamin üretiminde artış; Rumex crispusla ise sadece ileumda artış kaydedilmiştir.

BAZI LAKSATİFLERİN İNTESTİNAL KANAL DOKULARINDA SEROTONİN VE PROSTAGLANDİN BENZERİ MADDE DÜZEYİ

Hülya KARAKOÇ

Doç. Dr. İlker KAZIK (Tez Yöneticisi)

Farmakoloji Anabilim Dalı

83 s. (1986)

Bu çalışmada laksatif olarak kullanılan bazı preparatların karışımına giren Senna ve fenolftalein ile daha önce laksatif özelliği olduğunu saptadığımız bazı Rumex türlerinin intestinal kanalda prostaglandin benzeri maddelerin (PG-bm) üretimi ve serotonin salınımındaki etkileri araştırılmıştır.

İntestinal kanal dokularında PG-bm düzeyleri jejunumda 6.15∓1.6 $ng.g^{-1}$, ileumda 9.42∓1.9 $ng.g^{-1}$ ve kolonda 10.22∓1.23 $ng.g^{-1}$ yaş doku olarak bulunmuştur.

75 $mg.kg^{-1}$ dozda senne uygulanan sıçanlarda 6 ve 12 saat sonra kolonda PG-bm düzeyinde kontrole oranla anlamlı bir artış görülmüştür.

16 $mg.kg^{-1}$ dozda fenolftalein uygulanan sıçanlarda 6 saat sonunda jejunum, ileum ve kolonda PG-bm düzeylerinde artış saptanmıştır.

Rumex alpinus ile uygulamadan 6 saat sonra ileum ve kolonda PG-bm düzeylerinde anlamlı artış gözlenirken, Rumex crispus ile yalnızca kolonda anlamlı artış kaydedilmiştir.

İntestinal kanal dokularında serotonin düzeyini saptamak için biyoesey yöntemi uygulanmış, fakat tanımlayamadığımız başka madde(ler)nin ekstrakte karışması nedeni ile sonuç alınamamıştır.

HASTANEYE YATAN 0-3 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARIN HASTANE KAYITLARININ İNCELENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Tülin DEMİRCİOĞLU

Doç. Dr. M. Ali BUMİN (Tez Yöneticisi)

Halk Sağlığı Anabilim Dalı

52 s. (1986)

Ankara Sami Ulus Hastanesi'nde 1985 yılı içinde yatarak tedavi gören 0-3 yaş grubu toplam 2641 çocuğun, hastalık ve ölümleri incelendi. Hastaneye yatışın 0-6 aylık bebeklerde ve cinsiyet olarak kızlarda daha fazla olduğu, hastaların çoğunun hastaneye yakın bölgelerden geldikleri, yatış nedenlerinin başında ponomoni, gastroenterit ve prematürelik tanıların geldiği, ortalama, yatış sürelerinin 5-8,3 gün arasında değiştiği, tedavinin ölümle sonuçlanma oranının % 18 olduğu, yaş ilerledikçe ölüm oranlarının düştüğü, ölüm nedenlerinin başında prematürelik ve enfeksiyon hastalıklarının geldiği öğrenildi. Sık görülen hastalıkların ve ölümlerin önlenmesi konusunda önerilerde bulunuldu.

BULAŞICI HASTALIKLAR KONUSUNDA BİLGİ, TUTUM VE DAVRANIŞLARIN ÖĞRENİM VE EKONOMİK DÜZEYE GÖRE DEĞİŞİMLERİ

Ekrem YILDIZ

Doç. Dr. M. Ali BUMİN (Tez Yöneticisi)

Halk Sağlığı Anabilim Dalı

78 s. (1986)

Güneydoğu Anadolu Bölgesi Diyarbakır ilinin Bismil kazasına bağlı iki kırsal yerleşim bölgesinde halkın, bulaşıcı hastalıklar konusunda bilgi, tutum ve davranışları; ekonomik durum ve eğitim düzeyleri dikkate alınarak incelenmiştir. Araştırmada Bakacak ve Kurudere köylerinden sistematik örnekleme ile 35'er hane örneğe alınmış, veri toplamak amacıyla da anket yöntemi kullanılmıştır.

Her iki köyü çevre sağlığı yönünden farklı olmadığı, ekonomik düzeyin Kurudere köyünde, eğitim düzeyinin ise Bakacak köyünde daha iyi olduğu belirlenmiştir. Bulaşıcı hastalıklar konusunda bilgi puan ortalamaları karşılaştırıldığında eğitim düzeyi daha yüksek bulunan Bakacak köyü halkının daha bilgili olduğu sonucuna varılmış ve sağlığın geliştirilmesinde halkın eğitim düzeyinin önemine değinilmiştir.

ETİMESGUT SAĞLIK OCAĞI BÖLGESİNDE SAKATLIK EPİDEMİYOLOJİSİ

Şükriye AKSÖZ

Doç. Dr. M. Ali BUMİN (Tez Yöneticisi)

Halk Sağlığı Anabilim Dalı

60 s. (1986)

Ankara Etimesgut bölgesinde sistematik örnekleme ile seçilmiş 5044 kişide özürlerin ve sakatlıkların dağılımı araştırıldı ve tüm yaş gruplarında özürlülük prevalansı % 6,2 sakatlık prevalansı da % 3,5 bulundu. En sık görülen özürler sırasıyla : iç organ özürleri; kas - iskelet sistemi özürleri; görme, konuşma ve işitme özürleri; zihinsel özürler ve ruhsal özürler idiler. En sık görülen sakatlıklar da sırasıyla : iletişim, kaba bedensel işlev, davranış, beceri ve kendine bakım sakatlıkları idi.

Sakatlıkların % 24,9'u doğuştan, % 16,6'sı bulaşıcı hastalıklar, % 2,5'i iş kazası, % 1,5'i ise trafik kazası sonucu gelişmişti. 15 yaşından büyük olanların % 49,5'i hiç öğrenim görmemişti. Sakatların % 28,4'ü 0 - 14 yaşta; % 14,3'ü 65 yaşın üzerinde, % 57'si 15 - 64 yaş grubunda idi. % 51,7'si erkek, % 48,3'ü kadındı. % 5,1'i özürleri yüzünden işlerini kaybetmişlerdi. % 97,4'üne ailelerince bakılmaktaydı. Sakatlığın tedavisi için olguların % 57,4'ü devletten maddi yardım görmüştü. Sakat kişisi olan ailelerin % 67,4'ü ziyaretçi hemşirenin kendilerine yararlı olacağını belirtmişlerdi. Sakatların % 61,6'sı sağlık kurumlarından tedavi, eğitim ve rehberlik; % 55,5'i devletten maddi yardım istemekteydi.

BİLGİ İŞLEM MAKİNALARININ SAĞLIK ALANINDA KULLANIM YERLERİ

Khadir M. A. KHADİR

Doç. Dr. Hikmet PEKCAN (Tez Yöneticisi)

Halk Sağlığı Anabilim Dalı

163 s. (1987)

Bu araştırmada sağlık hizmetlerinin sunulmasında, çıkan veya çıkabilecek sorunlara çözüm bulunmasında, bilgisayar kullanımının önemine değinilmiş hastanelerde bilgisayar kullanmanın yararları olarak; personel sayısını azaltıcı, karar verme sürecinde hastane yöneticisine yardımcı, işin akışını hızlandırıcı, hizmetin kalitesini yükseltici ve hastane maliyetlerini düşürücü etkisi üzerinde durularak, bilgisayar kullanımı nedeniyle ortaya çıkabilecek sakıncaları önlemek amacıyla öneriler getirmiştir.

ANKARA DR. ZEKAİ TAHİR BURAK KADIN HASTANESİNDE 1986 YILINDA OLAN PREMATÜRE VE ÖLÜ DOĞUMLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Hüseyin DEMİRTOLA

Yrd. Doç. Dr. Çiğdem BUMİN (Tez Yöneticisi)

Halk Sağlığı Anabilim Dalı

49 s. (1987)

Ankara Zekai Tahir Burak Kadın Hastanesi'nde 1986 yılı içindeki prematüre ve ölü doğum olgularının çeşitli özellikleri incelendi. Ve uygun sayıda miadında canlı doğan bebeklerle karşılaştırıldı.

20502 doğumun % 1.2'si prematürelik, % 2.1'i ölü doğum ile sonuçlanmıştır. Prematüre doğumların büyük bir bölümü (% 65.8) 32 haftadan küçük gebelikler, ölü doğumların ise çoğunluğu (% 57.0) 38 haftadan büyük gebeliklerdir.

Prematüre bebeklerin % 73'ü 2000 gramdan düşük ağırlıkta iken, çoğu ölü (% 23.4) ve miadında canlı (% 65.1) doğumların 3000 gramdan ağır olduğu görüldü.

Doğumda konjenital anomali oranı en yüksek ölü doğumlarda bulundu (% 19.6).

Prematüre doğumlarda anne yaşının, miadında canlı doğumlarda farklılık göstermediği, ölü doğumların ise % 29.4'ünün 30 yaşından büyük annelerde olduğu görüldü.

Miadında canlı ve prematüre doğumlarda, annelerin gebelik sayısı yönünden farklılık gösterilememiştir. Ölü doğumlar ise gebelik sayısı 3 ve üzerinde olan annelerde daha fazlaydı.

Daha önceden prematüre doğum yapan annelerde son gebeliklerinde prematürelik oranı, daha önce ölü doğum yapan annelerde ise hem prematüre hem ölü doğum yapma oranı, yüksekti.

Gebelik sırasında hipertansiyon olan annelerde prematüre doğumlar açısından farklılık olmamasına karşın, ölü doğum oranı yüksek bulunmuştur.

İLKOKUL ÇOCUKLARINDA GÖZ KIRMA KUSURLARININ GÖRÜLME SIKLIĞI KONUSUNDA BİR ARAŞTIRMA

Davut RECEPZADE

Doç. Dr. M. Ali BUMİN (Tez Yöneticisi)

Halk Sağlığı Anabilim Dalı

27 s. (1987)

Bu araştırma Ankara'nın Bahçelievler bölgesi Cumhuriyet İlkokulu ile Çukurambar bölgesi Arjantin ve Hasan Özbay İlkokullarında yapılmış ve yaşları 7 - 14 arasında 2142 öğrenci gözlerinde kırma kusuru yönünden incelenmişler.

Araştırmada incelenen ilkokul çağı çocuklarının % 17.1'inde kırma kusuru olduğu saptanmıştır. Yaş ile kırma kusuru oranları farklılık gösterdiği halde kız ve erkek öğrenciler arasında önemli bir fark bulunamamıştır.

Bir gözde kırma kusuru % 9.9, iki gözde birden kırma kusuru % 7.2 saptanmıştır. Gözlük kullanan çocuk oranı tüm çocukların % 1.2'sidir. Gözlük kullanan çocukların % 30.8'inin gözlüğe rağmen tam görmedikleri bu nedenle kırma kusuru belirlenen çocukların % 97'sinin bir göz doktoru tarafından göz muayene ve tedavi ihtiyaçları içerisinde oldukları saptanmıştır.

Bu araştırma nedeniyle göz tarama ve tedavi hizmetlerinin bütün okulları kapsayacak şekilde planlanması ve sorunun çözümünde Milli Eğitim ile sağlık kuruluşlarının birlikte işbirliği içerisinde çalışmaları gereği vurgulanmıştır.

KOBAYLARDA DİGOKSİNLE OLUŞTURULAN ARİTMİLERDE TROMBOKSANIN ROLÜ

Tuncay DEMİRYÜREK

Doç. Dr. İlker KANZIK (Tez Yöneticisi)

Farmakoloji Anabilim Dalı

65 s. (1987)

Dijital aritmilerinde tromboksan oluşumundaki artışın göz önünde bulundurulmasının gerekli bir faktör olduğu düşünülmektedir. Potent TxSI, UK 38.485 (0.1, 1.0 ve 10 $mg.kg^{-1}.saat^{-1}$ i.v.) ve TxRA, ICI 185.282'nin (1.0, 2.0 ve 10.0 $mg.kg^{-1}$. bolus + 1.0, 2.0 ve 10 $mg.kg^{-1}.saat^{-1}$ i.v.) etkileri digoksinle oluşturulan aritmileri azaltma yönünden anesteziye kobaylarda araştırılmıştır. İnfüzyonlar, digoksin (0.6 $mg.kg^{-1}$ i.v.) enjeksiyonundan 30 dak. önce başlatılmış ve enjeksiyondan 30 dak. sonrasına kadar devam etmiştir. EKG, kan basıncı, kalp atım hızı ve aritmiler, digoksin uygulamasından 30 dak. öncesinden başlayarak 60 dak. sonrasına kadar kaydedilmiştir. ICI 185.282, kullanılan bütün dozlarda aritmilerin başlama zamanını anlamlı olarak geciktirmiş ve VF insidensi, mortalite ve aritmi skorunu anlamlı olarak azaltmıştır. Diğer yandan, UK 38.485 ise sadece 1 $mg.kg^{-1}.saat^{-1}$ dozunda etkili bulunmuştur. UK 38.485 ve ICI 185.282 infüzyonlarıyla oluşan arteryel kan basıncı ve kalp atım hızı değişikliklerinin digoksin aritmileri üzerinde belirgin olarak etkili olmadığı gözlenmiştir. Sonuç olarak, bu veriler, kobaylarda digoksinle oluşturulan aritmilerde endojen TxA_2 ve PG-endoperoksitlerin önemli rol oynayabileceğini düşündürmektedir.

PARABENZOKİNON WRITHING TEST MODELİ İLE BAZI VİTAMİNLERİN ANALJEZİK ETKİ POTENSLERİ TAYİNİ

Sema ERDEM

Yrd. Doç. Dr. Nurettin ABACIOĞLU (Tez Yöneticisi)

Farmakoloji Anabilim Dalı

(1987)

Bu çalışmada parabenzokinon (PBK) ile indüklenen Writhing test tekniği ile farelerde aljezi oluşturularak çeşitli vitaminlerin antinosiseptif etki potensleri incelenmiştir.

Okun ve ark. tarafından bildirilen ağrı oluşturma modeline uygun bir biçimde PBK ile indüklenen farelerde kontrol kıvranma sayısı 48.02∓1.25 olarak saptanmıştır.

Morfin-HCl ile non-narkotik analjeziklerden asetil salisilik asit, metamizol ve asetaminofren ve vitaminlerden B_1, B_6, B_{12}, K_1, K_3 ve C, PBK uygulaması öncesi deney fare gruplarına i.p. yolla verilerek oluşturdukları antinosiseptif etki Writhing sayısında inhibisyon olarak gözlenmiştir. Her bir madde için ED_{50} dozları da hesap edilerek birbiriyle karşılaştırmalı relatif potensleri tayin edilmiş ve bulgular literatür düzeyinde tartışılmıştır.

KADMİYUM ZEHİRLENMESİNDE ANTİDOT OLARAK N-ASETİL DL-PENİSİLAMİN'İN ETKİNLİĞİNİN ARAŞTIRILMASI

Meral YENİOVA

Doç. Dr. Ali Esat KARAKAYA (Tez Yöneticisi)

Farmasötik Toksikoloji Anabilim Dalı

35 s. (1988)

Bu araştırmada, kadmiyumun dokularda tayininde çözücü - ekstraksiyon ve Atomik Absorpsiyon Spektrometresine dayalı bir yöntem kurulmuş ve bir şelasyon ajanı olan N-Asetil-DL-Penisilaminin kadmiyum zehirlenmesindeki etkinliği incelenmiştir.

İki grup sıçana, günde 10 mg/kg dozda kadmiyum 5 gün süreyle ağızdan uygulanmış, 3 gün sonra, sadece II. grup sıçanlara 2 gün süre ile 25 mg/kg dozda şelasyon ajanı interperitonal yolla verilmiştir. Şelasyon ajanı uygulamasından 5 gün sonra her iki gruptaki deneklerden böbrek dokuları çıkarılmış, çözücü-ekstraksiyon yöntemi ile ekstrakte edilip, Atomik Absorpsiyon Spektrometresi ile kadmiyum miktarları saptanmıştır.

Kadmiyum uygulanan I. grupta ortalama 2,6774∓0,2177 µg Cd/g, aynı şekilde kadmiyum alan ve sonra antidot ile tedavi edilen II. grupta ortalama 2,4544∓0,2349 µg Cd/g bulunmuştur. Her iki grubu istatiksel olarak student t testi ile karşılaştırdığımızda ($P<0,05$) anlamlı bir farklılık ortaya çıkmaktadır.

İNSAN FİBROBLAST VE LENFOSİT HÜCRE KÜLTÜRLERİNİN SİNKRONİZASYONU VE SİNKRONİZE HÜCRE KÜLTÜRLERİNDEN KROMOZOM ANALİZİ VE KARYOTİP HAZIRLANMASI

Hülya ÖNDAĞ

Doç. Dr. Adnan MENEVŞE (Tez Yöneticisi)

Tıbbi Biyoloji ve Genetik Anabilim Dalı

68 s. (1988)

İnsan periferik kan kültürleri, timidin ve metoteraksat ile, fibroblast kültürleri ise timidinle sinkronize edildi. Ayrıca sinkronize hücre kültürlerinden kromozom çalışması yapıldı.

Sigara, içki ve ilaç kullanmayan sağlıklı kişilerden kısa süreli lenfosit kültürleri, insan düşük materyalinden alınan dokudan fibroblast kültürleri kuruldu ve geliştirildi. 5-6. pasaja kadar kromozom çalışması yapıldı.

Lenfosit kültürlerinde timidin ve metoteraksatla sinkronizasyon sağlandıktan sonra, kromozom çalışması yapılarak elde edilen preparatlardan sinkronizasyon derecesini saptamak için mitoz ve toplam hücre sayısı belirlendi. Fibroblast kültürlerinde ise çift timidin uyguiaması ile sinkronizasyon sağlanıp, kromozom çalışması yapıldı.

Lenfosit kültürlerinde sinkronizasyon timidin ve metoteraksat ile gerçekleştirildi. Sinkronizasyon bakımından her iki kimyasal madde arasındaki fark önemsizdir ve sinkronizasyon derecesini gösteren kontrol mitoz indeks değerleri ile timidin ve metoteraksat mitoz indeks değerleri arasındaki fark önemli bulunmuştur. Her iki kültür tipinde de, kontrol ve sinkronize olan kültürlerden elde edilen kromozomlar arasındaki fark belirgindir. Sinkronize kültürlerden elde edilen kromozomların genellikle kontrollara göre daha uzun ve kesin band verdikleri belirlenmiştir.

ÇEŞİTLİ HASTALIKLARDA LÖKOSİT ALKALEN FOSFATAZ AKTİVİTESİ

Üçler KISA

Yrd. Doç. Dr. Bolkan ŞİMŞEK (Tez Yöneticisi)

Biyokimya Anabilim Dalı

52 s. (1988)

Çalışmamızda, viral enfeksiyon tanısı konmuş 11 hastanın bakteriyel enfeksiyon tanısı konmuş 6 hastanın, akut myeloid lösemili 5 hastanın, akut lenfoblastik lösemili, 3 hastanın ve kronik myeloid lösemili 2 hastanın ve kontrol grubu olarak sağlıklı 21 kişinin kan örneklerinde lökosit alkalen fosfatan aktivitesi saptanmıştır. Ayrıca 1 hodgkin, 1 lenfoma, 1 tiroid kanseri ve 1 polisitemi veralı vakada da lökosit alkalen fosfatan aktivitesi belirlenmiştir.

Viral ve bakteriyel enfeksiyonlarda, kontrol grubuna göre, lökosit alkalen fosfatan değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı artışlar, lösemi grubunda da anlamlı azalışlar bulunmuştur. Keza hodgkin, lenfoma, tiroid kanseri ve polisitemi vera vakalarında yüksek lökosit alkalen fosfataz değerleri saptanmıştır.

Lökosit alkalen fosfatan aktivitesi tayininin yaygın olarak kullanılmasında, klinik olarak çeşitli yararlar sağlanacağı kanısındayız.

DEĞİŞİK GRUPLARDA ÇOK SAYIDA ANTİBİYOTİK ALMIŞ ÇOCUKLARDA MAGNEZYUM, BAKIR VE ÇİNKO DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Ethem YENİKAYA

Doç. Dr. Nurten TÜRKÖZKAN (Tez Yöneticisi)

Biyokimya Anabilim Dalı

35 s. (1988)

Bu çalışma iki yıldan beri değişik grublarda ve değişik dozlarda antibiyotik alan yaşları 3 - 15 olan 29 çocuk ile bir yıldan beri hiç antibiyotik kullanmamış aynı yaş grubunda 31 çocuk üzerinde yapıldı.

Antibiyotik kullanan çocuklarda serum magnezyum düzeyi ortalama 1,71∓0,038 mgr/100 ml serum bakır düzeyi 120,75∓5,15 µgr/100 ml ve serum çinko düzeyi 138∓15,14 µgr/100 ml olarak bulundu. Kontrol grubunda ise serum magnezyum düzeyi 1,79∓0,02 mgr/100 ml serum bakır düzeyi 112,51∓2,95 µgr/100 ml ve serum çinko düzeyi 122,83∓23,19 µgr/100 ml olarak belirlendi.

Antibiyotik kullanan ve kullanmayan her iki grubun serum magnezyum, çinko ve bakır yönünden gösterdiği değişimler istatistiki yönden anlamlı bulunmadı ($P>0,05$). İki yıllık bir süre içerisinde antibiyotik alan çocukların serum magnezyum, bakır ve çinko değerleri yönünden gösterdiği değerlerin anlamsızlığı, bu çocukların değişik grublarda ve düşük dozlarda antibiyotik almalarına ve yiyeceklerin iz element (magnezyum, bakır, çinko) içeriğine bağlanabilir.

PİROKSİKAMIN ÇEŞİTLİ SUPOZİTUVAR SIVAĞLARINDAN REKTAL EMİLİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ

Rana KUNT

Yrd. Doç. Dr. Gönül HAKYEMEZ (Tez Yöneticisi)

Farmasötik Teknoloji Anabilim Dalı

109 s. (1988)

Bu çalışma piroksikamın rektal supozituvarları için bir formülasyon çalışmasıdır. Bu formülasyon çalışmasında piroksikamın ve çeşitli sıvağların fizikokimyasal özelliklerinin incelenmesinden sonra, sıvağ olarak beş yağlı ticari sıvağ seçilmiştir. Bunlar Witepsol H 15, Witepsol W 35, Witepsol S 55, Massa Esterinum BC ve Massa Esterinum C'dir. 20 mg piroksikam içeren supozituvarlar eritme yöntemi ile hazırlanmıştır. Piroksikamın rektal emilimi iyi olduğundan sıvağdan ilacın salım karakteristikleri önemlidir. Bu nedenle supozituvarların pH 7.4 fosfat tamponunda döner sepet yöntemi (USP XXI) ile in vitro salım testleri yapılmıştır. Tampon çözeltide piroksikam konsantrasyonları 354 nm de UV spektrofotometresi ile tayin edilmiştir. Elde edilen bu salım profilleri, 20 mg prcksikam içeren ticari bir supozituvarın salım profili ile karşılaştırılmıştır.

Sonuçlar supozituvarlardan piroksikamın salımında sıvağın cinsinin önemli olduğunu göstermektedir. Massa Esterinum BC, Witepsol W 35 ve Witepsol H 15'ten ilacın salım profilleri benzerdir ve 1. derece kinetiğe uymaktadır. Bu profiller ticari supozituvardan ve Witepsol S 55'den elde edilen salım profillerinden daha iyidir. Witepsol S ve ticari supozituvardan salım $Q \rightarrow \sqrt{t}$ kinetiğine daha iyi uyum sağlamaktadır.

Çalışmanın sonucunda, yüzey etken madde içeren Witepsol S 55'in piroksikam için uygun bir sıvağ olmadığı görülmüştür.

Diğer yandan en iyi salım profili veren Massa Esterinum BC ve yetersiz salım karakteristiklerine sahip olduğu görülen Witepsol S 55 ile hazırlanmış piroksikam mikrosupozituvarları sıçanlarda yapılan ödem inhibisyon testine tabi tutulmuşlardır. İn vivo test sonuçlarının in vitro salım testleri ile paralel olduğu görülmüştür.

İNSÜLİNİN NAZAL EMİLİMİNİN DEĞİŞİK FORMÜLASYONLARLA İNCELENMESİ

Nesrin ALTUĞ

Prof. Dr. İlbeyi AĞABEYOĞLU ve **Yrd. Doç. Dr. Nevin ÇELEBİ** (Tez Yön.)

Farmasötik Teknoloji Anabilim Dalı

82 s. (1988)

İnsülin, büyük moleküllü, proteinik bir hormondur. Gİ kanalda metabolize olduğu için yalnızca parenteral yoldan kullanılabilmektedir. Bu durum da hasta için rahatsızlık verici olmaktadır. Ağızdan kullanılışı problemli olan ilaçlar için yeni veriliş yolları araştırılmış ve araştırılmaktadır. İnsülinin de rektal, oral ve nazal mukozadan uygulama çalışmaları yapılmaktdaır. Biz de bu çalışmamızda, insülinin nazal mukozadan emlimini incelemeyi amaçladık. Bunun için dört nazal insülin formülasyonu hazırlayıp, tavşanlara uyguladık. Kan glukoz seviyesindeki düşmeyi gözledik. Dört intranazal uygulamadan sonra, iki ayrı dozda İV ve etken madde içermeyen plasebo nazal olarak verildi.

İntranazal formülasyonlarda, yüzey etken madde ve biyoadhezif maddeleri, emilmeyi artırmak amacıyla kullandık. Birinci formülasyonumuzda yüzey etken madde olarak bir safra tuzu, sodyum glikokolat % 1 oranında hazırladık; insülin bu çözeltide süspande edildi. İkinci ve üçüncü formülasyonlarımızda, biyoadhezif polimer maddelerden, Carbopol 941 ve Carbopol 934'ün % 0.1 oranlarında jellerini kullandık. Dördüncü formülasyonumuzu, yüzey etken madde ve biyoadhezif madde koymadan hazırladık. Bu preparatlar damla formunda, uygulandı. İntravenöz olarak 3 ve 4 ünite/tavşan dozda uygulama yaptık.

İntranazal formülasyonları, birbirleriyle, kıyasladığımızda, yüzey etken madde ve biyoadhezif madde içeren formüller, kan glukoz konsantrasyonunu dördüncü formülasyonumuz, yani yüzey etken madde ve biyoadhezif madde içermeyen preparata göre çok düşürmüşlerdir. Dördüncü intranazal formülasyon, plasebo uygulama ile benzeşmektedir. Bu yüzden, etkisiz kabul ettik. İntranazal uygulama sonuçlarımız ile intravenöz sonuçlarımızı karşılaştırdığımızda, aldığımız bağıl yanıt, referanslarda belirtilen yanıtlar kadar yüksek olmadı.

İntranazal insülin uygulamalarıyla ilgili yapılacak çalışmalar, diyabetli hastalara, belki ilerde seçim şansı tanıyacaktır.

ETİLEN VİNİL ASETAT KOPOLİMERİ İLE POLİKARPİNİN SÜREKLİ ETKİLİ İLAÇ ŞEKİLLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ ÜZERİNE ÇALIŞMALAR

Metin İŞCANOĞLU

Doç. Dr. Tanver DOĞANAY (Tez Yöneticisi)

Farmasötik Teknoloji Anabilim Dalı

94 s. (1988)

Bu çalışmada membran difüzyon kontrollü oküler ilaç taşıyıcı sistemlere ve modifiye matris difüzyon kontrollü oküler ilaç taşıyıcı sistemlere ait bazı modeller araştırılmıştır.

Membran difüzyon kontrollü oküler sistemler, (F3 ve F4), ilaç rezervuarlarının etilen vinil asetat kopolimerinden (EVAC) yapılmış olan membranla iki tarafından kaplanmasıyla yapılmışlardır. Hız kontrol edici membranların kalınlıkları 0.19 mm (F3) ve 0.26 mm (F4) idi.

İlaç rezervuarı % 10 pilokarpin taşıyan, pilokarpin - aljinik asitin liyofilize edilmiş ürünüydü.

Modifiye edilmiş matris difüzyon kontrollü oküler sistemler, pilokarpin hidroklorürün metanol (F2) ya da metanol : petrol eteri : kloroform (3 : 13 : 1) (F1) içindeki % 5.9 luk çözeltilerine 72 saat süreyle batırılmaları ile ve daldırma yöntemiyle kaplanmaları ile elde edilmiştir.

Salım deneyleri pH 7.2 izotonik fosfat tamponunda 37°C de yapılmıştır.

F1 formülasyonundan 5 gün içinde 1.15 mg ilaç salınmış ve bunun % 33'ü ilk 10 saatte gerçekleşmiştir. F2 formülasyonunda ise % 65'i ilk 10 saatte olmak üzere 4 gün içinde 0.57 mg pilokarpin salınmıştır.

F3'den ilk 10 saatte salım hızı 36.3 μg/saat, 10 ile 24 saat arasında 10.1 μg/saat, ve beşinci güne kadar 6.46 μg/saat olmuştur. F3'ün içeriğinin % 38.4'ü 5 gün içinde salınmıştır.

Membran kalınlığı F3'e göre daha fazla olan F4 formülasyonunda ise ilk 10 saatte pilokarpinin salınma hızı 42.5 μg/saat, 24 ve 120 saat arasında ise bu hız 3.04 μg/saat olmuştur. 5 gün içinde içerdiği pilokarpinin % 30'unu salmıştır.

Sonuç olarak membrana emdirme yöntemi, membran difüzyon kontrollü oküler ilaç taşıyıcı sistemine, basitliği nedeniyle daha kısa süreli kullanım için uygun bir alternatif olabilir.

Diğer bir sonuç da rezervuardaki suda şişen polimer miktarını azaltıp, ilaç miktarını artırmakla ve bunu daha ince polimer membranlara yerleştirmekle daha hızlı bir salım elde edilebileceğidir. Bu konu sonraki çalışmalara bırakılmıştır.

TEOFİLİN'İN SIFIR DERECEDEN SALIM YAPAN YARIKÜRE (HEMİSPHERE) TÜRÜ SÜREKLİ ETKİLİ PREPARAT YAPIMI

Zelihagül DEĞİM

Prof. Dr. İlbeyi AĞABEYOĞLU (Tez Yöneticisi)

Farmasötik Teknoloji Anabilim Dalı

100 s. (1988)

Bu çalışmada yarı küresel şekilli preparatlardan teofilinin salım kinetikleri incelenmiştir.

Sıfır derece salımı sağlayabilmek için bu şekil denenmiş ve kaplama maddesi olarak Evac 350 kullanılmıştır.

Formülasyonlar iki metod kullanılarak hazırlanmış ve daha önceden bir doz tasarımı yapılarak, bir amaç profil elde edilmiş ve bu amaç profile ulaşılmaya çalışılmıştır.

Sonuçta I. metodla hazırlanan dört formülasyonda sıfır derece kinetikle etken madde salımı elde edilmiştir. Ancak, II. metodla hazırlananlarda matris kinetiğinin uygun olduğu görülmüştür.

Ayrıca, bir piyasa preparatında da çözünme hızı deneyleri yapılmış ve bu preparata da matris kinetiğinin uygun olduğu anlaşılmıştır.

SIFIR DERECE KİNETİKLE SALAN YARI KÜRESEL SÜREKLİ ETKİLİ İLAÇ ŞEKİLLERİ TASARIMI ÜZERİNE ÇALIŞMALAR

Tuncer DEĞİM

Doç. Dr. Tanver DOĞANAY (Tez Yöneticisi)

Farmasötik Teknoloji Anabilim Dalı

78 s. (1988)

Bu çalışmada kinidin sülfatın etilen vinil asetata kullanarak matriks tipi kontrollü salan ilaç şekli geliştirilmek istenmiştir.

Araştırmanın ilk aşamasında hesaplanmış bir süre içinde kandaki düzeyi sürdürecek yeterli ilacı içeren PEG 4000'li ve PEG 4000'siz matriks kütlesinin oluşturulması incelendi.

Kinidin sülfat trikoloro etilen içinde dağıtıldı ve etilen vinil asetatla karıştırılıp 70 - 80°C'de dek ısıtıldı. Erimiş kütle soğuk kalıplar içerisine dökülüp katılaşması sağlandı, kurutulduktan sonra EVAC ile 1 ila 5 kez arasında kaplandı.

Yarıkürelerin yoğunlukları sudan daha az küçük olduğundan etken maddenin salımı çalışmaları yapay mide sıvısı (USP) içinde, palet yöntemi (USP) ile yapıldı. PEG 4000 konsantrasyonu arttıkça KS'nin yarıkürelerden salım hızı artmıştır. Bir bilgisayar programı kullanılarak yarıkürelerden kinidin sülfatın salım kinetikleri karşılaştırıldı. Oniki saat ilaç salan FJ5 ve altı saat ilaç salan FH5 yarıkürelerinin salımları sıfır derece kinetiğine uydu.

Literatürde in vivo deneylerin sonuçlarından alınan kinidin sülfata ait farmakokinetik parametreler kullanılarak, FJ5 veya FH5 ile hesaplanmış ilk doz verildiğinde 30 saatlik bir süre için kinidin sülfatın plazma düzeyi teorik hesaplandı.

Normal doz alarak her 12 saatte 400 mg kinidin sülfat verildiğinde teorik olarak hesaplanmış kan seviyesi 0.783 µg/ml ile 3.33 µg/ml arasında olacaktır. Eğer ilk doz olarak 400 mg kinidin sülfatla beraber FJ5 ve her 8 saatte bir FJ5 verilirse teorik olarak hesaplanmış kan seviyeleri 2.17 µg/ml ile 2.80 µg/ml arasında, 12 saatte bir verilmesi halinde ise 1.50 µg/ml ile 2.80 µg/ml arasında olacaktır. 400 mg ilk dozla FH5 kullanıldığında ve dozlama aralığı olarak 6 saat öngörüldüğünde plazma seviyesi 2.13 µg/ml ile 3.13 µg/ml arasında olacaktır.

Sonuç olarak midede salım yapan kinidin sülfatın yarıküresel kontrollü salan ilaç şekli diğer yöntemlerinkine göre daha iyi sonuç verebilir.

NAPROKSENİN ÇÖZÜNÜRLÜĞÜNÜN VE ÇÖZÜNME HIZININ SİKLODEKSTRİNLERLE ARTTIRILMASI

Nurhan ERDEN

Yrd. Doç. Dr. Nevin ÇELEBİ (Tez Yöneticisi)

Farmasötik Teknoloji Anabilim Dalı

97 s. (1988)

Naproksen (NAP), suda az çözünmekte ve oral yoldan kullanıldığında gastrik irritasyona neden olmaktadır. Siklodekstrinlerle (CD) kompleks oluşumu çözünürlüğü çok az olan ilaçların çözünürlüğünü, çözünme hızını ve biyoyararlılığını arttırmaktadır. Bu yüzden bu çalışmanın amacı, NAP'in CD ile kompleksini oluşturarak çözünürlüğünü ve çözünme hızını arttırmaktır.

NAP'in α, β, γ ve dimetil-β-CD (DM-β-CD) ile çözünürlüğü tayin edildi. En yüksek çözünürlük, DM-β-CD ve β-CD ile bulundu. β-CD konsantrasyonuna karşı, çözünen NAP miktarı grafiğe geçirildiğinde bir doğru elde edildi. (A_L tipi çözünürlük diyagramı). Görünür stabilite sabiti, K_c, bu diyagramın eğim ve kesişim değerlerinden 568 M^{-1} olarak hesaplandı.

1 : 1 ve 1 : 2 molar oranlarında NAP/β-CD kompleksleri üç farklı yönteme göre hazırlandı. Bu yöntemler dondurarak kurutma, nötralizasyon ve öğütülmüş karışımdır.

Katı halde kompleks oluşumu X-ışını kırınımı (X-ray diffraction), infrared spektroskopisi (IR) ve diferansiyel tarama kalorimetresi (DSC) ile doğrulandı. En uygun hazırlama yönteminin dondurarak kurutma yöntemi olduğu bulundu.

Partikül büyüklüğü ve dağılımı mikroskop yöntemine göre incelendi. NAP, β-CD ve NAP/β-CD komplekslerinin fotoğrafları çekildi.

Çözünme hızı çalışmaları, USP XX paddle yöntemine göre pH 1.2 tamponunda 37$\mp$0.5°C'de yapıldı.

3500 kg/cm^2 basınç altında basılan tabletlerin birim yüzeylerinden NAP'in çözünme hızları belirlendi. Bu işlem sadece öğütülmüş karışım ve dondurarak kurutma yöntemleri ile hazırlanan NAP/β-CD kompleksleri ve NAP için yapıldı. NAP'in birim yüzeyden çözünme hızı, dondurarak kurutma yöntemine göre hazırlanan komplekste daha büyük bulundu.

Sonuç olarak, β-CD NAP'in çözünürlüğünü ve çözünme hızını arttırmıştır. Bu sonuçların, dozaj formlarının hazırlanarak in vivo deneylerle desteklenmesi gerekmektedir.

PİRİDİNALDOKSİMLER HAKKINDA GENEL BİLGİLER, 2 - PAM TUZLARININ SENTEZİ VE YAPI - ETKİ İLİŞKİLERİ

Seval YILDIRIM

Doç. Dr. Erdoğan BERÇİN (Tez Yöneticisi)

Farmasötik Kimya Anabilim Dalı

68 s. (1988)

Bu çalışmada piridinaldoksimler farmakolojik, toksikolojik ve yapı etki ilişkileri yönleriyle incelendi. 2-PAM **4** tuzlarının sentezleri piridin-2-aldoksimin **69** kimyasal özellikleriyle ilgili deneysel çalışmalar yapıldı.

2-PAM **4** tuzlarının sentezleri iki ayrı metotla gerçekleştirildi. Birinci metotda 2-pikolin **74**, iyot ve dimetilsülfoksit yardımıyla elde edilen piridin-2-aldehit **70** önce hidroksilamin, sonra dimetilsülfat ile reaksiyona sokularak 2-PAM metansülfonat **4j** elde edildi. Bu reaksiyonda verimin % 8,7 gibi çok düşük olduğu bulundu. İkinci metotta ise 2-pikolin-N-oksit **77** ve asetanhidten hareketle temiz olarak piridin-2-aldehit **70** izole edildi, daha sonra hidroksilamin ilavesiyle sentezlenen oksimin metilasyonu sonucu 2-PAM⁻ **4a** meydana geldi (verim % 9,6). Özellikle piridin-2-aldehitdiasetattan **80** piridin-2-aldehite **70** ve piridin-2-aldoksimden **69** 2-PAM iyodüre **4a** geçişte verim kaybı olduğu, bununda total verimi önemli ölçüde düşürdüğü görüldü. Piridin-2-aldehitdiasetat **80** hidroksilamin **22** ile direkt reaksiyona sokuldu. Ancak reaksiyon veriminin daha yüksek olmadığı tespit edildi.

Piridin-2-aldoksimin **69** kimyasal özellikleriyle ilgili yapılan çalışmalarda, syn ve anti konfigürasyon için moleküler mekanistik enerji minimizasyonu hesapları yapıldı. Sonuçta piridin-2-aldoksimin **69**, literatür verilerine uygun olarak, syn konfigürasyonu tercih ettiği görüldü.

PEPTİT YAPISINDAKİ TATLANDIRICILARIN SENTEZLERİ, BİYOLOJİK ETKİLERİ, YAPI - ETKİ İLİŞKİLERİ HAKKINDA LİTERATÜR DERLEMESİ VE BAZI TÜREVLERİN SENTEZİ ÜZERİNDE ÇALIŞMALAR

Öznur Sevim EVRANOSOĞLU

Yrd. Doç. Dr. Bilge ÇAKIR (Tez Yöneticisi)

Farmasötik Kimya Anabilim Dalı

43 s. (1988)

Bu çalışmada peptitlerin genel sentez yöntemleri incelenmiş ve dipeptit ve tripeptit türevlerinin sentezinde önce amin ve karboksil grubu üzerinden korunma işlemi, sonra peptit bağı oluşturma işlemi ve daha sonra da koruyucu grupların hidroliz işlemi ile kaldırılması ele alınmıştır. Tüm bu işlemler sırasında ortamın kuru olması önem taşımaktadır.

Bilinen literatür yöntemlerine göre önce, asetilglisin, asetilglisinanhidrit, metilglisinatın HCl tuzu ve metilglisinat olmak üzere dört madde sentezlenmiş, daha sonra peptit bağı oluşturularak esas madde olan N-asetilglisinilglisinin metil esteri elde edilmiştir.

Elde edilen maddenin acı tat özelliği gösterdiği saptanmış olup bu madde kısmî hidroliz ile N-asetilglisinilglisine dönüştürülmüştür.

Dipeptit ve tripeptit yapısındaki tatlandırıcılar araştırılırken sentezlenen türevlerden bazılarının acı, bazılarının çok acı, bazılarının tatsız ve bazılarının da tatlı oldukları ve bu durumun da yapı-tat ilişkilerinin araştırılmasına olanak tanıdığı literatürlerde bildirilmektedir.

Dipeptit tatlandırıcılar her ne kadar önemli yeni türevler olarak görünüyorsa da iki önemli eksiklikleri vardır. Fırında pişirilecek yiyecek maddelerinde kullanılamazlar. Çünkü ısıyla parçalanırlar, ayrıca fenil-ketonürisi olanlar tarafından kullanılamazlar. L-fenilalanin serum seviyeleri arttıkça grand mal nöbetleri ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle fenilketonürisi olan kişilerde fenilalanin kullanımı kontrollü olmalıdır.

MARRUBIUM ANISODON C. KOCH ÜZERİNDE FARMAKOGNOZİK ARAŞTIRMALAR

Sakine KÖNÜKOL

Doç. Dr. Bilge ŞENER (Tez Yöneticisi)

Farmakognozi Anabilim Dalı

67 s. (1988)

Bu çalışmada çiçeklenme zamanında Eskişehir - Sarıcakaya arasındaki taşlık yamaçlardan toplanan Marrubium anisodon C. Koch'un topraküstü kısımları üzerinde farmakognozik araştırmalar yapılmıştır.

Botanik çalışmalar sırasında, bitkinin morfolojik özellikleri çizimlerle ayrıntılı olarak tanımlanmıştır.

Kimyasal çalışmalar, bitkinin topraküstü kısımlarında yapılmıştır. Materyalden hazırlanan ekstrelerde etken maddelerin varlığı spesifik reaksiyonlar ve ince tabaka kromatografisi ile tespit edilmiştir. Materyalde bulunan uçucu yağ, rutubet ve kül miktarları Tablo 10'da gösterilmiştir. Ayrıca çalışmalarımız sonucunda M.anisodon'un toprak üstü kısımlarında diterpen, sterol, alkaloit, oz, kardiyoaktif heterozit, saponozit, flavonoit, kumarın ve tanenlerin varlığı da tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar diğer türlerle karşılaştırılmıştır.

Sonuç olarak M.anisodon'un sadece morfolojik yönden değil kimyasal açıdan da offisinal tür olan M.vulgare'ye benzediği belirlenmiştir.

VOLEYBOL OYUNU İÇİNDE PERFORMANSIN KONTROL EDİLMESİ İLE HÜCUMUN KURULMASINDAKİ PROBLEMLERİN ORTAYA ÇIKARILMASI

Mete DÖĞÜŞCÜ

Doç. Dr. Özcan KAYMAK (Tez Yöneticisi)

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

87 s. (1988)

Spor oyunları içinde performansın kontrol edilmesi, sporcuların performansı üzerinde; Antrenör, öğretmen ve spor bilincisine objektif bilgi vermesi bakımından çok önemlidir.

Performansı kontrol etmek için pratikte iki metot kullanılmaktadır :

1. Test Metodu,
2. Oyun Gözlemi.

TÜRKİYE'DE SPOR KULÜPLERİ

Ertan KILICIGİL

Prof. Dr. Eyüp İSBİR (Tez Yöneticisi)

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

(1989)

Bu tez çoğunlukla Devlet İstatistik Enstitüsü'nden elde edilen veriler kullanılarak yapılmıştır. Buna göre Türkiye 7 coğrafî bölgeye ayrılmış, bunun yanısıra Devlet Planlama Teşkilâtı'ndan elde edilen verilere göre gelişme performansı gösteren onbeş ilden oluşan Gelişmiş-İller Bölgesi kurulmuştur.

Elde edilen verilerin pek çok indeks içermesine rağmen bunlardan yalnızca bir kısmı alınmış ve spor yapma olgusundaki gelişmenin göstergeleri olarak kullanılmışlardır ki bunlar sporcu sayısı, spor kulübü, teknik eleman sayısı ve de nüfusdur.

Bu çalışmada bölgeler için dağılım esas olarak ele alınarak, spor kulübünün, teknik eleman sayısının ve nüfusun; sporcu sayısının artışı üzerine olan etkilerini araştırmak amaçlanmıştır. Aynı faktörler bölgeler arasında olduğu kadar ilave edilen Gelişmiş-İller Bölgesi de ele alınarak karşılaştırılmıştır.

İstatistiksel çalışma ve bununla ilgili grafikler Statgraphics V.2.6. İstatistik Programı kullanılarak IBMXT Bilgisayarı'nda aşağıda gösterildiği gibi dört aşamada yapılmıştır.

1 — Verilerin genel istatistiksel değerlendirilmesi.

2 — Sporcu olgusu içerisinde yer alan sporcu sayısını etkileyebileceğini düşünülen değişkenlerin arasındaki ilişkinin basit ve çoklu regresyon analizi.

3 — 7 coğrafî bölgenin Gelişmiş-İller Bölgesi ile Studentt - testi kullanılarak karşılaştırılması.

4 — Spor kulübünün gelecekteki sayısal artışının Trend Analizi ile tahmini.

ANTİBİYOTİKLERİN KULLANIMI SIRASINDA GÖRÜLEBİLEN KONVÜLZİF ADVERS REAKSİYONLAR AÇISINDAN MODEL DENEYSEL YÖNTEMLE BAZI ANTİBİYOTİKLERİN TARANMASI

Sevgi ÖKSÜZ

Doç Dr. Nurettin ABACIOĞLU (Tez Yöneticisi)

Farmakoloji Anabilim Dalı

(1989)

Penisilinin, subaraknoid, intraventriküler yollarla veya doğrudan kortekse uygulanması ile nörotoksisiteye ve konvülzif olaylara neden olduğu bilinmektedir. Ayrıca parenteral penisilin uygulanmasının da, özellikle bazı risk faktörleri olan kişilerde konvülziyonlara yol açtığı saptanmıştır. Penisilinin bu etkisinin içerdiği β-laktam halkasından kaynaklandığını gösteren çeşitli kanıtlar vardır. β-laktam halkasının konvülzif olaylardan sorumlu tutulması bu halkayı taşıyan diğer antibiyotiklerin de olası konvülzif risklerine dikkati çekmektedir. Nitekim klinik deneyimler, sefalosporinler gibi β-laktam antibiyotiklerin de bazı hastalarda konvülziyonlara neden olduğunu göstermiştir.

β-laktam halkası taşıyan bazı antibiyotiklerin konvülziyon eşiğini düşürme potansiyeli bir hayvan modeli ile denenmiştir. Bu çalışmada, penisilin ve klinikte nisbeten yeni kullanılmaya başlayan 3. kuşak sefalasporinlerden seftazidim ve seftriakson i.p. yolla farelere verilmiş ve kan pik seviyelerine ulaştıklarında, 9, 18 ve 36 mA akım şiddetli elektroşok, kulak elektrotları vasıtasıyla uygulanmıştır. Elektroşok uygulanan hayvanlarda gözlenen reaksiyonlar puanlandırılarak kantitatif değerlendirme yapılmıştır. Uygulanan akım şiddetlerinde hiperkineziden tonik-klonik hareketlere kadar reaksiyonlar görülmüştür. Penisilin G ve seftazidim uyarı-yanıt regresyon doğruları, kontrol ile «+», seftriakson ise «—» korelasyon göstermiştir. Bu nedenle seftriakson için konvülziyon-şok skorları hesaplanamamış, ancak diğer iki antibiyotiğin çeşitli tutarık tiplerinde, eşiği kontrole göre düşürdüğü görülmüştür. Bu çalışmanın seftazidim için yeni bilgiler vermesinin yanısıra, akut bir deneysel epilepsi yöntemi olarak geliştirilebileceği düşünülmektedir.

HİPERSENSİTİF KOBAYLARIN PULMONER ARTERLERİ ÜZERİNDE HİSTAMİNİN ENDOTEL BAĞIMLI GEVŞETİCİ ETKİSİ

Sönmez UYDEŞ

Doç. Dr. İlker KANZIK (Tez Yöneticisi)

Farmakoloji Anabilim Dalı

(1989)

Bu çalışmada, duyarlı kobayların prekontrakte pulmoner arterlerinde asetilkolin ve histamin ile oluşturulan EDRF bağımlı cevapların, ikinci ovalbumin uygulamasından sonra nasıl etkilendiği incelenmiştir. Elde edilen sonuçlardan, ovalbumin ile in vivo veya in vitro koşullarda oluşturulan anaflaktik şoktan sonra asetilkolin (10^{-7} M, 10^{-6} M) ve histamin'e (10^{-7} M, 10^{-6} M) gevşeme cevaplarında azalma olduğu gözlenmiştir. Benzer şekilde histaminin yüksek dozunda elde edilen (10^{-5} M) kasılma da anlamlı bir şekilde azalmıştır. Bu sonuçlar, cevaplarda ortaya çıkan azalmaların EDRF oluşumu ya da salınımındaki eksiklik ile ilgili olamayacağını göstermektedir. Öte yandan duyarlılaştırılmamış kobaylardan izole edilen pulmoner arterlerde histamin ve asetilkolin'e cevapların serum fiyolojik uygulamasında sonra değişmesi, cevaplardaki azalmaların deneysel herhangi bir hataya bağlı olmadığını ortaya koymaktadır. Anaflaksiye bağlı olarak duyarlı kobay pulmoner arterlerinde asetilkolin ve histamin cevaplarına gelişen değişikliklerin olası nedenleri bu bulgular ışığında tartışılmıştır.

FÖTAL, SÜT EMME VE ERGENLİK DÖNEMLERİNDEKİ SIÇANLARDA MİDE MUKOZASININ ÖRTÜ VE BEZ EPİTELLERİNİN IŞIK MİKROSKOP DÜZEYİNDE ÇEŞİTLİ HİSTOKİMYASAL YÖNTEMLERLE KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ

Gülten ALAN

Prof. Dr. Deniz ERDOĞAN (Tez Yöneticisi)

Morfoloji Anabilim Dalı

(1989)

Bu çalışmada fötal, süt emme ve ergin sıçanların mide mukozası ışık mikroskop düzeyinde çeşitli histokimyasal yöntemlerle incelenmeye çalışıldı.

Deney grupları olarak fötal; 16, 18 ve 21 günlük, doğar doğmaz, doğumu izleyen; 3, 7 ve 10 günlük, 20 günlük (sütten kesilme) ve ergin olmak üzere toplam 22 adet Amerikan tipi sıçanlar kullanıldı. Deney hayvanlarından elde edilen mide dokusu parçaları tespit, sudan kurtarma, şeffaflandırma, gömme, kesit alma işlemlerinden geçirildi. Kesitlere histokimyasal olarak Hematoksilen-Eozin, Periyodik Asit-Schiff, Alcian blue, Crossman modifiye triple ve musikarmin boyama yöntemleri uygulandı. Hazırlanan preparatlar foto ışık mikroskopla incelendi ve gerekli resimler çekildi.

Gelişmenin 16 ve 18. günlerinde mide epitelinin çok katlı olduğu, lamina propriyada bol miktarda farklanmamış hücreler bulunduğu saptandı.

Gelişmenin 21. gününde mide mukozası ve diğer katları belirgin olarak farklanmıştı. Epitel tek sıralı prizmatik epitele dönüşmüştü ve yüzey örtü epiteli hücrelerinde PAS + boyanan apikal hücre bölgeleri ayırdediliyordu.

Doğumda mide duvar yapısı ergindekine benzer biçimde gelişmişti. Yüzey epitel hücrelerinin kuvvetle PAS +, buna karşın faveolaların dip kısmındaki hücrelerin daha zayıf PAS + liği ve isthmus bölümündeki bazı hücrelerin Alcian blue + boyandıkları saptandı.

3, 7, 10 günlük gruplarda yüzey epitel hücreleri nötral mukopolisakkarit içerikleri nedeniyle kuvvetle PAS + boyanırken, faveolaların derin kısımlarında ve isthmus bölümündeki boyun müköz hücreleri içerdikleri asit mukopolisakkarit nedeniyle Alcian blue + idi. 20 günlük grupta, mide bez epitelinin belirgin olarak farklandığı ve hücrelerin tipik boyanma özelliklerini sergiledikleri belirlendi.

BETA - TALESEMİ TANISI KONMUŞ ÇOCUKLARDA ERİTROSİT FOSFOGLİSERAT KİNAZ AKTİVİTESİNDEKİ DEĞİŞİMLERİN İNCELENMESİ

Nedret HIZEL

Prof. Dr. Nurten TÜRKÖZKAN (Tez Yöneticisi)

Biyokimya Anabilim Dalı

(1989)

Çalışmamızda Beta-Talesemi tanısı konmuş çocukların eritrosit fosfogliserat aktivitesi araştırıldı. Kontrol grubumuz 14, hasta grubumuz ise 15 çocuktan oluştu.

Beta-Talesemi tanısı konmuş çocuklarda enzim aktivitesi 23.891 M molürün / 1 dk.Hb. gr. iken kontrol grubumuzda 43.964 M molürün / 1 dk./Hb. gr. olarak saptandı. Bu iki grup arasındaki farklılık istatiksel yönden anlamlı bulundu. Ayrıca bu tür hastaların serum K ve serum Bilurubin düzeyleri araştırıldı. Serum K ve serum bilurubin değerleri hastalarımızda kontrollara göre anlamlı bir artış gözlendi. Fakat her ikisi ile hasta grubun enzim aktiviteleri arasında bir korelasyon bulunamadı.

Beta-Talesemi tanısı konmuş hastalarda gözlenen eritrosit harabiyeti ile ve dolayısı ile ortaya çıkan anemi ile düşük fosfogliseratkinaz aktivitesi arasında bir ilişkinin olabileceği sonucuna varıldı.

OKUL ÖNCESİ 5 - YAŞ GRUBU KIZ VE ERKEK ÇOCUKLARIN MOTOR GELİŞİMLERİNİN SAĞLANMASINDA OYUNUN YERİ VE ÖNEMİ UYGULAMALI BİR ÇALIŞMA

Erdal KÜÇÜKKAYA

Doç. Dr. Nurper Savaş ÜLKÜER (Tez Yöneticisi)

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

(1989)

Araştırma, Gazi Üniversitesi, Mesleki Eğitim Fakültesi, Çocuk Gelişimi ve Ev Ekonomisi Bölümü Anaokulunda bulunan 5 - 6 yaş grubu kız ve erkek çocukların motor gelişimlerinin sağlanmasında oyunun yeri ve öneminin ortaya çıkarılması amacıyla planlanmıştır.

Planlanan araştırma, 41 çocuk üzerinde yürütülmüştür. Bu 41 çocuğun, 14'ü kız, 27'si erkekdir. Bu çocukların 21'i beş yaşında, 20'si altı yaşındadır. Veriler düzenlenen gözlem formunun 5 - 6 yaş kız ve erkek çocuklara uygulanması yoluyla elde edilmiştir. Elde edilen ham veriler istatistiksel t-dağılımı ile değerlendirilmesi yapılmıştır. Sonuçlar tablolar halinde, bulgular kısmında yer almıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, tablolarda olumlu ve olumsuz olarak gösterilmiştir. Değerlendirme sonunda belirtilen 100 hedef davranışların % 85'i, oyunlu uygulamalar ile çocuklara kazandırılmış ve olumlu olarak sonuçlanmıştır. % 15'i ise çocuklara kazandırılmayan hedef davranışlar olup, olumsuz olarak sonuçlanmıştır. Olumluluk ve olumsuzluk sıralamaları bulgular kısmında yer almıştır.

Bu sonuçlardan da anlaşılacağı gibi hedef davranışların büyük bir kısmı (% 85) çocuklara kazandırılmıştır.

Olumsuz olarak neticelenen hedef davranışlar, % 15'lik bir oranı oluşturmaktadır. Bu hedef davranışlar çocuklar tarafından oyunlar sonucunda kazanılmamış veya daha önceden bilinen davranışlar olduğundan, ilk ve son gözle marasında gelişme kaydedilememiş, olumsuz olarak sonuçlanmıştır. Olumsuzluk sıralamasında da görüldüğü gibi, olumsuz olarak sonuçlanan hedef davranışların büyük bir kısmını, önceden bilinen davranışlar değil, zor olan hedef davranışlar oluşturmaktadır. Zor olan hedef davranışlar olarak nitelendirdiğimiz bu davranışlar, bu yaş grubuna uygun olmayan davranışlar olabileceği düşünülmektedir.

GAZİ EĞİTİM FAKÜLTESİ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN BAŞARILARINA BOŞ ZAMAN FAALİYET ÇEŞİTLERİNİN ETKİSİ

Mansur ONAY

Doç. Dr. Orhan ARSLAN (Tez Yöneticisi)

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

(1989)

Çağımızda meydana gelen değişme ve gelişmeler kişi ve toplum hayatını etkilemektedir. Buna paralel olarak da ekonomik, sosyal ve kültürel kurumlar yapı ve fonksiyon yönünden kendilerini yenilemek zorunda kalmaktadırlar. Eğitim kurumları, bu durumdan önemli ölçüde etkilenenlerin başında gelmektedir.

Eğitim ve öğretimin görevi sonuçta insanı her yönden mutlu kılmaktır. Yine bu süreç içerisinde de öğrencilerin mutlu olması eğitime düşen bir görevdir. Özellikle öğretim kurumlarına devam eden öğrencilerin daha etkin olabilmeleri, onlara boş zaman süreleri yaratma ve bunları iyi bir şekilde değerlendirmeleri ile yakından ilişkilidir.

Boş zaman, insanın zorunlu olarak kullandığı süreler dışında, istediği gibi kullanabileceği zamanı ifade eder. Boş zaman : faaliyetleri de dinlendirici, eğlendirici ve insanı her yönden ilerletici bir fonksiyonu yerine getirir. Bu durum tüm kesimler için söz konusudur.

Araştırmada öğrencilerin tercihlerinden de anlaşılacağı gibi tamamı herhangi bir boş zaman faaliyetine katılmaktadır. Yine boş zamanlarının çok az veya yetersiz olduğunu belirtmektedirler. Bunlara paralel olarak da daha çok boş zamanlarını sportif faaliyetler ve bununla birlikte herhangi bir diğer etkinliği yerine getirerek sürdürdükleri anlaşılmaktadır. Beden Eğitimi ve Spor Bölümü öğrencileri olarak daha çok sportif faaliyetle boş zamanlarını değerlendirmeleri teorik derslere göre uygulamalı derslerdeki başarılarını bir ölçüde artttırmıştır.

Gerek boş zaman sürelerinin daha uygun bir hale getirilmesi gerekse bu sürenin iyi değerlendirilebilmesine katkıda bulunacak her türlü organizasyonların düzenlenmesi ve yapılması topluma düşen bir görevdir.

TÜRK TOPLUMUNDA ADENİLAT KİNAZ (AK) VE 6-FOSFOGLUKONAT DEHİDROGENAZ (6-PGD) İZOENZİMLERİNE AİT VARYANTLARIN SELÜLOZ ASETAT ELEKTROFOREZİ İLE BELİRLENMESİ

Üner ÜLKÜER

Prof. Dr. Adnan MENEVŞE (Tez Yöneticisi)

Tıbbi Biyoloji ve Genetik Anabilim Dalı

46 s. (1989)

Rastgele alınan 116 kan örneğinde, Adenilat kinaz (AK) ve 6-Fosfoglukonat dehidrogenaz (6-PGD) izoenzimlerinin, Türk toplumundaki varyantlarının dağılımı, selüloz asetat elektroforezi ile çalışıldı. Ortaya çıkan elektroforetik band tipleri değerlendirilerek, her iki izoenzim için toplumumuzdaki olasılı fenotipler belirlendi. Bu fenotiplerin Hardy-Weinberg kuramına göre, gen frekans sıklıkları ve yüzde sıklıkları hesaplanarak diğer ülke populasyonlarındaki dağılımları ile karşılaştırmaları yapıldı.

Elektroforez çalışmalarımız sonucunda, 116 kan örneğinin, Adenilat kinaz izoenzimi yönünden, 109 AK_{1-1}, ve 7 AK_{2-1} şeklinde fenotipik dağılım gösterdiği, ayrıca 6-Fosfoglukonat dehidrogenaz izoenzimine göre de tüm örneklerin, PGD-1 tipi şeklinde oldukları belirlendi.

Toplumumuza özgü değişik bir varyanta her iki izoenzimde de rastlanılmadı. Elde edilen sonuçlardan, toplumumuzda sıklıkla aynı AK ve 6-PGD varyantlarının görüldüğü ve bu nedenle de, bu izoenzimlerin forensik açıdan değerlerinin az olduğu saptandı.

AMATÖR FUTBOL OYUNCULARININ AEROBİK KAPASİTELERİNİN FİZİKSEL VE FİZYOLOJİK ÖLÇÜMÜ İLE ELDE EDİLEN DEĞERLERİN MUKAYESESİ

Atilla İbrahim YÜCE

Prof. Dr. Orhan ARSLAN (Tez Yöneticisi)

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

92 s. (1989)

Araştırma dayanıklılık antrenmanlarından aerobik kapasitenin futboldaki önemini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Araştırma, Ankara 1. Amatör küme 4. grupta yer alan 4 takım üzerinde uygulandı. Bu takımların Cooper testleri, Unmittelbar Hintereinan'dır testleri, Vital kapasiteleri, kalp atım sayıları, boyları, kiloları, futbola başlama yaşları alındı ve testlerle ilgili ölçümler yapıldı.

Bütün işlemler bittikten sonra, 4. grubun maçlarının bitmesi beklendi, takımların liğ sıralamasındaki yerleri tesbit edildi.

Araştırmada şu sonuca varıldı;

Futbolcuların oksijen kullanımı normal hareket eden insanlara göre % 50 daha fazladır.

Maksimal oksijen kapasitenin yükseltilmesi bize verimin artabileceğini açıkca gösterdi.

Futbolcuların aerobik dayanıklılık özelliklerini geliştirmek için, haftada bir defa yapılan dayanıklılık antrenmanlarının etkili olmadığı ve oyunda yüksek tempoyu bulmak, startlardan, sprintlerden ve sıçramalardan sonra tekrar, bunları yapabilecek güçte olmak için; aerobik dayanıklılığın futbolda çok önemli olduğu ve en az haftada 5 kez yapılmasının gerektiği ifade edildi.

Aerobik dayanıklılığın performansa etkisi belirlendi ve aerobik kapasitesi iyi olan takımların lig sıralamasında üst sıralarda olduğu saptandı.

İLKOKULLARDA BEDEN EĞİTİMİ DERSİ UYGULAMALARI İLE İLGİLİ SORUNLAR

Güner SÖNMEZ

Yrd. Doç. Dr. Nurgün ERSAN (Tez Yöneticisi)

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

63 s. (1989)

İlkokullarda beden eğitimi ve spor uygulamaları oldukça büyük önem taşımaktadır. Çünkü günümüz modern eğitim anlayışı, zihinsel eğitimle birlikte fiziksel eğitimi de gerekli görmektedir. Böylece eğitimin bir bütün olarak amacına ulaşabilmesi mümkün olmaktadır. İlkokul dönemi, çocukların çeşitli davranış özelliklerini çok çabuk kazandıkları bir dönemdir. Bu nedenle bu çağda kazanılan bedensel alışkanlıklar çocuğun ilerideki yaşantısını olumlu yönde etkilemektedir.

İlkokullarda beden eğitimi ve spor uygulamalarından beklenen yararların sağlanabilmesi, ancak bu dersin amaç ve ilkelerine uygun bir şekilde işlenmesiyle mümkündür. Oysa araştırmanın sonuçlarından da anlaşıldığı gibi, beden eğitimi dersi ilkokullarda amaçlarına uygun olarak işlenememektedir. Bu durumun sebepleri olarak, araç - gereç ve spor tesislerinin yetersizliği, yöneticilerin ilgisizliği ve beden eğitimi derslerinde başka derslere yer verilmesi belirlenirken, diğer taraftan beden eğitim derslerinin önemli ve yararlı olduğu, bu dersin diğer derslerdeki başarıyı olumlu yönde etkilediği ve çocuğun değişik kaynaklı sorunlarının giderilmesinde yardımcı olduğu tesbit edilmiştir. Yine araştırma sonuçlarına göre beden eğitimi derslerinin, bu alanda yetiştirilmiş öğretmenler tarafından yürütülmesinin çok yararlı olacağı ortaya çıkmaktadır.

HEMŞİRE VE EBELERİN ANA ÇOCUK SAĞLIĞI KONUSUNDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN SAPTANMASI

Ümmühan DÜRGEN

Doç. Dr. Çiğdem BUMİN (Tez Yöneticisi)

Halk Sağlığı Anabilim Dalı

61 s. (1989)

Araştırma: Ankara'da Hacettepe Üniversitesi'nin sağlıkla ilgili araştırma ve uygulama yeri olan Çubuk Sağlık Eğitim ve Araştırma Bölgesi'ndeki ebe ve hemşirelerle, Gazi Üniversitesi'nin sağlıkla ilgili araştırma ve uygulama yeri olan Gölbaşı Sağlık Eğitim ve Araştırma Bölgesi'ndeki ebe ve hemşirelerle, Zekai Tahir Burak Doğumevi Sağlık Meslek Lisesi son sınıf öğrencileri üzerinde yapılmıştır.

Araştırmaya Çubuk bölgesinden 29 ebe ve 9 hemşire, Gölbaşı bölgesinden 14 ebe ve 10 hemşire, Tahir Burak Sağlık Meslek Lisesi son sınıflardan 84 öğrenci incelenmiştir.

Veriler anket yöntemi ile toplanmıştır. Anketle deneklere 55 tane soru yöneltilmiştir. 22 tanesi Ana Sağlığı, 33 tanesi Çocuk Sağlığı ile ilgilidir. Bunun yanında bağımsız değişkenlerle ilgili; deneğin yaşı, eğitim süresi, bulunduğu bölgedeki çalışma süresi, çocuk sayısı çalıştığı kurum değerlendirmeye alınmıştır.

Araştırmadan elde edilen verilerin sonucuna göre Çubuk bölgesindeki ebelerin (30 yaş ve üzerinde olanların, ortaokul ve üzeri 4 yıl eğitim görenlerin ve bölgesinde en az 0 - 1 yıldır çalışanların) toplam bilgi puanı ortalaması, Gölbaşı'ndakilerden yüksek bulunmuştur. Çubuk bölgesindeki hemşirelerin (20 - 29 yaş grubunda olanların, ortaokul ve üzeri 4 yıl eğitim görenlerin ve bölgesinde en az 2 - 5 yıldır çalışanların) toplam bilgi puan ortalaması, Gölbaşı'ndakilerden yüksek bulunmuştur.

ANKARA'DAKİ PROFESYONEL FUTBOL KULÜPLERİNİN ALT YAPILARINDA GÖREVLİ ANTRENÖRLERİN EĞİTİM DURUMLARI, EĞİTİM - ÖĞRETİM FAALİYETLERİ VE BUNLARI ETKİLEYEN FAKTÖRLERLE BAŞARILARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Seçil KUTAY

Prof. Dr. Orhan ARSLAN (Tez Yöneticisi)

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

86 s. (1989)

Bu araştırmanın amacı; Ankara'da bulunan profesyonel futbol kulüplerinin, alt yapılarında görev yapan antrenörlerin; eğitim durumları, uyguladıkları eğitim ve öğretim teknikleri ve kulüplerin alt yapı konusunda sahip oldukları imkân ve yaklaşımları ile başarıları arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır.

Bu amaçla antrenörlere 30 soruluk bir anket formu uygulanmıştır. Aynı kulübe mensup iki antrenör dışında Ankara'da bulunan tüm alt yapı antrenörleri ankete katılmıştır. Araştırmacı tek tek kulüpleri dolaşarak anket çalışmasını tamamlamış ve veriler istatistiki yöntemlerle analiz edilmiştir. 13 kulüpten, 26 antrenör ile çalışılmış ve antrenör başarısında; kulüplerin son dört yılda elde ettikleri klasman sonuçları antrenörlerin, Millî takımlara kazandırdıkları oyuncu sayıları, ve alt yapıdan yetişip profesyonel liglerde oynayan oyuncu sayıları örnek alınmıştır.

Araştırma konusu Şubat 1988'de belirlenmiş, tez önerisi hazırlanarak planlanmıştır. 1988 - 1989 (B) küme maçlarının sonuçlarının da alınması nedeniyle, ek süre dahil Haziran 1989'da tamamlanmıştır.

İLKOKUL DÖNMİ ÇOCUKLARIN TEMEL MOTORİK GELİŞMELERİNE BEDEN EĞİTİMİ VE SINIF ÖĞRETMENLERİNİN ETKİSİ

Mehmet SEZEN

Prof. Dr. Orhan ARSLAN (Tez Yöneticisi)

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

84 s. (1989)

Beden eğitimi uygulamalarına arken yaşlarda başlanılmasıyla, çocukların temel motorik özelliklerinin geliştirilmesi ileriki yaşlara göre daha kolay olmaktadır.

Türkiye'deki ilkokullarda beden eğitimi dersleri üçer saat olarak programlanmış ve dersler branş öğretmenleri ve sınıf öğretmenleri tarafından yürütülmektedir. Branş öğretmenleri beden eğitimi alanında çeşitli çalışma ve kurslar sonucunda formasyon kazanmış öğretmenlerdir. Sınıf öğretmenleri ilkokul programında yeralan bütün dersleri yürüten belirli bir alanda uzmanlaşmamış öğretmenlerdir.

Beden eğitimi uygulamaları bu alanda eğitim görmüş kişiler tarafından yürütülmesi halinde daha olumlu sonuçlar vermektedir. Bu araştırmada ilkokul düzeyi çocukların temel motorik özelliklerinden sadece çabuk kuvvet, esneklik ve sıçrama kuvveti ölçülmüş ve sonuçlar beden eğitimi derslerini yürüten branş ve sınıf öğretmenlerine göre karşılaştırılmıştır. Elde edilen sonuçlara ve yapılan karşılaştırmalara göre beden eğitimi dersleri branş öğretmeni tarafından yapılan sınıflardaki öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha başarılı olduğu gözlenmiştir.

Bu durum, beden eğitimi derslerinin branş öğretmenleri tarafından yürütülmesi gerekliliğini ortaya koyucu niteliktedir.

İlkokullarda beden eğitimi derslerinin branş öğretmenleri tarafından yürütülmesinin çok yararlı olacağının dikkate alınması ve bu öğretmenlerin sürekli olarak hizmetiçi eğitime tabi tutulması gerekmektedir.

İDRAR YOLU ENFEKSİYONU ETKENİ OLAN ESCHERICHIA - COLI'lerin FİMBRİYAL AGLÜTİNASYON VE HEMOLİZİN ÖZELLİKLERİNİN SAPTANMASI

Hüseyin Cengiz GÜLSAYIN

Yrd. Doç. Dr. Seyyal ROTA (Tez Yöneticisi)

Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

62 s. (1989)

E.coli'ler, idrar yolu enfeksiyonlarından (İYE) sık izole edilen etkenlerdendir. Araştırmamızda asemptomatik bakteriüri (ABü), sistit ve pyelonefrit vakalarından izole ettiğimiz 55 E.coli suşu incelenmiştir.

Araştırmamızda, MS ve MR adezin tayininde kullanılan basit, suspansiyonla ve mikrotitrasyonla yapılan aglütinasyon yöntemleri birbiri ile karşılaştırılmıştır. Bunların en duyarlı olanlarının suspansiyonla yapılan ve MR adezin tesbit etmede kullanılan mannoza dirençli hemaglütinasyon (MRHA) ve Tip - I fimbriyayı tesbit etmede kullanılan maya aglütinasyonu (YA) olduğu anlaşılmıştır.

İYE yapan ve MR adezin bulunduran E.coli suşlarında, hemolitik aktiviteye sahip olan MR adezinli E.coli'lerin diğerlerine göre nisbeten yüksek olduğu bulunmuştur. MS adezin bulunduran suşlarda ise hemolitik aktiviteye sahip olan suşların oranının daha da düşük olduğu tesbit edilmiştir. Adezinsiz suçların ise çok azının hemolitik olduğu bulunmuştur.

Tip - I fimbriya oluşturan suşların sıvı besiyerinde pelikül oluşmasını sağladığı bilinmektedir. Araştırmamızda da Tip - I fimbriya bulundurma ile sıvı besiyerinde pelikül oluşturma özelliklerinin birbiri ile ilgili olduğu bulunmuştur.

KATI İLAÇ ŞEKİLLERİNDE SORUN YARATAN BAZI ETKEN MADDELERİN, YARI KATI TAŞIYICILAR İÇİNDE SERT JELATİN KAPSÜL FARMÜLASYONLARI ÜZERİNE ÇALIŞMALAR

Sevgi TAKKA

Doç. Dr. Tanver DOĞANAY (Tez Yöneticisi)

Farmasötik Teknoloji Anabilim Dalı

98 s. (1989)

Bu çalışmada sert jelatin kapsüllere doldurulmak üzere çeşitli etken maddelerin yarı katı sıvağlar içindeki formülasyonları (SSM) incelenmiştir.

Çeşitli hidrofilik özelliklere sahip kısmi gliseri dve poliglisid yağ esterleri (Gelucire[R]) ve Parasetamol kullanılarak yapılan formüllerden Parasetamol'un salım hızları, salım kinetikleri incelenmiştir. Bu salım deneylerinde USP sepet yöntemi tekrarlanabilirlik açısından uygun bulunmamıştır. Bu nedenle salım deneyleri için sürekli akış yöntemi modifiye edilerek uygulanmıştır. Çapı 15 mm olan hücrelere kapsül dikey olarak yerleştirilip, 1 mm çaplı cam boncukla doldurulmuştur. 6 ml/dk debide USP mide sıvısı geçirilmiştir. 1 numaralı kapsüller için bu yöntem tekrarlanabilirlik açısından uygun bulunmuştur.

Dağılmayan, çok yavaş aşınan ve HLB değerleri düşük hidrofobik sıvağlarından salım çok yavaş olmuştur. Bu sıvağlardan Parasetamol'un salımının matris kinetiğine uygun olduğu gözlenmiştir. Fizyolojik sıcaklığa yakın sıcaklıklarda sıvazın HLB sayısı salımda oldukça etkin olmaktadır. Erime derecesi yüksek olan (50°C) sıvağlarda HLB sayısı yüksek olsa da salım hızı düşük olmakta ve salım matris kinetiğine uymaktadır. Parasetamol'un birim yüzeyden salım deney sonuçları kapsülden salı mile parelellik göstermiştir. Kolaylıkla disperse olabilen lipid sıvağlarda Parasetamol konsantrasyonu arttıkça salımın yavaşladığı görülmüştür.

Dipotasyum Klorazepat (DPK) ile çalışmada Gelucire 44/14 kullanılmış ve etken maddenin salımı ile ticari preparattan salım profilleri arasında anlamlı bir farklılık olmamıştır.

DPK ve Sodyum Valproat (SV) taşıyan SSM'in çeşitli bağıl nem ortamlarında nem alma durumları incelenmiştir. SV taşıyan SSM da sıvağ oranı arttıkça çekilen nem azalmaktadır. SV drajeleri % 60 nemin üstünde SSM'lere göre çok daha fazla nem almakta, alınan nemin % 80'ini 15 - 20 gün içinde olmakta ve drajeler bu süre içinde çatlamaktadır.

DPK'ın formülasyon ve ticari müstahzarlarında nem alma açısından anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

GAZİ EĞİTİM FAKÜLTESİ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN SAĞLIK, SPOR, BESLENME DURUMLARI VE ALIŞKANLIKLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Gülşen BİLİR

Prof. Dr. Suna BAYKAN (Tez Yöneticisi)

100 s. (1989)

Araştırma Gazi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü'nde öğrenim yapan kız ve erkek öğrencilerin kişisel özelliklerini, aile yapılarını, beslenme bilgi ve alışkanlıklarını, sporla uğraşı ve sporcu beslenmesi konusundaki tutum ve uygulamalarını belirlemek amacı ile planlanmış, yürütülmüş ve sonuçlandırılmıştır.

Araştırma grubunu Beden Eğitimi ve Spor Bölümü'nde anket uygulandığı günlerde okula gelen 134 kız, 278 erkek öğrenci oluşturmaktadır.

Veriler, araştırmacı tarafından düzenlenen anket formlarının teorik derslerde öğrencilere uygulanması yoluyla elde edilmiştir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre :

Öğrencilerin yaşları 19 - 25 arasında dağılım göstermekte, % 35.6 ailesinin yanında kalırken, % 25.2 arkadaşlarıyla tuttuğu evde, % 20.6 ise yurtta kalmaktadır.

Aile kalabalığı 6 kişi ve üstünde olanların oranı % 39.3'tür Genelde kalabalık ailelerden gelen öğrencilerin anne ve babalarının eğitim durumları düşüktür. Annelerin % 31.0 hiç okula gitmemiş, % 30.6 ise ilkokul mezunudur. Babaların % 10.9'u hiç okula gitmemiş, % 38.8'i ilkokul mezunudur.

M.T.A. VE ŞEKERSPOR SERBEST TAKIM GÜREŞÇİLERİNİN SEÇİLMİŞ BAZI FİZYOLOJİK ÖZELLİKLERİNİN ÖLÇÜMÜ VE KARŞILAŞTIRILMASI

Beytullah DÖNMEZ

Yrd. Doç. Dr. Kemal TAMER (Tez Yöneticisi)

61 s. (1989)

Araştırmanın amacı; Türkiye 1. liginde yer alan M.T.A. ve Şekerspor serbest takım güreşçilerinin fizyolojik özelliklerini test etmek, iki takım güreşçilerinin testler ile elde edilen fizyolojik değerlerini siklet gruplarına göre (hafif, orta ve ağır siklet) karşılaştırmak, takımların kendi içlerinde kiloların artması ile birlikte fizyolojik değerlerin, antrenman yaşlarının ilişkisini araştırmaktır.

Araştırma için; boy, kilo, yaş, kan basınçları, istirahat kalp atımı, vücut yağ yüzdesi, pençe kuvveti, reaksiyon zamanı, esneklik, maksimum oksijen kapasitesi (maxVo_2) ve anaerobik kapasite ile ilgili fizyolojik özellikler seçildi.

Testler için M.T.A. ve Şekerspor serbest güreş takımlarının 1988 Türkiyegüreş ligi finallerine katılan ve siklet gruplarına göre her müsabaka kilosundan birer kişi olmak üzere iki takımdan toplam 10'ar kişiden 20 güreşçi seçilmiştir. Hafif sikleti (48-52-57-62 kg), orta sikleti (68-74-82 kg), ağır sikleti (90-100-+100 kg) teşkil etmiştir.

İki takım güreşçilerinin siklet gruplarına göre fizyolojik değerlerinin karşılaştırılmasında varyans analizi tekniği (ANOVA) kullanıldı ve 0.05 önemlilik seviyesi kabul edildi. Takımların kendi içlerindeki kilo artışı ve antrenman yaşları arasındaki ilişkinin tespit edilmesinde integrasyon tekniği kullanıldı.

ANKARA MERKEZ ORTA ÖĞRETİM KURUMLARINDA GÖREV YAPAN BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN DERS DIŞI SPORTİF FAALİYETLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Zekai PEHLİVAN

Prof. Dr. Suna BAYKAN (Tez Yöneticisi)

84 s. (1989)

Beden eğitimi öğretmenlerinin ders dışında yaptıkları sportif faaliyetleri araştırmak amacıyla; Ankara'nın beş merkez ilçesine bağlı orta öğretim kurumunda görev yapan 116 erkek ve 64 bayan toplam 180 beden eğitimi öğretmeni bu araştırmaya katılmıştır.

Veriler; araştırmacı tarafından, orta öğretim kurumlarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerine teker teker gidilerek hazırlanan anket formu uygulanması yoluyla toplanmış ve istatistiki yöntemlerle analiz edilmiştir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; öğretmenlerin % 64.5 erkek, % 35.5 ise bayandır. Öğretmenlerin hizmet yılı ortalaması; erkek öğretmenlerde $\bar{X}$: 11.27, bayan öğretmenlerde ise, $\bar{X}$: 11.2 olarak birbirine çok yakın oranlarda bulunmuştur. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu (% 45.0) haftada 26 - 30 saat ders vermektedirler. Ortalama olarak haftalık ders saati; erkek öğretmenlerde $\bar{X}$: 22.4, bayan öğretmenlerde ise $\bar{X}$: 22.2 saattir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin % 10 okullarında idareci olarak görev yapmaktadırlar. Bayan idareci öğretmene ise rastlanmamıştır. İdareci beden eğitimi öğretmenlerinin % 33.3 ders dışında okul spor takımı çalıştırmaktadır. Öğretmenlerin % 26.1 hiçbir spor branşlarında antrenörlük belgesi yoktur. Belgeye sahip erkek öğretmenler % 34.4 ile voleyboldur.

SİGARANIN PERFORMANSA ETKİSİ

Zerrin AKHAN

Prof. Dr. Orhan ARSLAN (Tez Yöneticisi)

112 s. (1989)

Patlıcangiller familyasından olan tütün ilk defa 12 Ekim 1942 yılında, Kristof Colombm tarafından baharat bulmak için çıktığı deniz yolculuğunda, Amerika kıtasının yakınlarındaki Bahama Adalarından, Tobago Adasında bulunmuştur. Buradaki yerlilerden tütün kullanımını öğrenen Avrupa'nın ilk tiryakileri Kolomb ve arkadaşları tütünün bütün Avrupa'ya yayılmasına neden olmuşlardır.

Günümüzde sigara alışkanlığı çok yaygın bir hale gelmiştir. Sigara dumanında bugüne kadar 3000'den fazla unsur tanımlanmıştır. Bu dumanın % 90'ını oluşturan 12 çeşitli sağlığa zararlı gazdır. Dumanın geri kalan kısmı bir takım partiküllerden, cisimciklerden ibarettir. Cisimciklerin belli başlı unsurları nikotin ve katrandır. Sigara dumanında ki en zararlı gaz korbonmonoksittir (CO). CO kanımızda dokulara O_2 taşımakla görevli hemoglobine daha kuvvetli bağlanır ve karbonmonoksitle bağlanan hemoglobin bu gazdan kurtuluncaya kadar artık O_2 taşımaz. Sigara içmeyen bir insanda kanında HbCO var ise de, bunun bulunuş oranı % 0,5 - 2 arasındadır. Sigara içenlerde ise bu miktar % 2 - 15 arasına kadar çıkar.

ANKARA ÖZEL ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN SPOR EĞİLİMLERİNİN NEDENLERİ ÜZERİNDE BİR İNCELEME

Hülya PEHRİZ

Yrd. Doç. Dr. Eyyüp SANAY (Tez Yöneticisi)

164 s. (1989)

Bu çalışma esas itibariyle dört ana bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde eğitimin çeşitli tanımları, amaçları, kişi ve toplum üzerindeki etkisi, kalkınmadaki rolü ve fırsat eşitliği üzerinde durulmuştur. Yaptığımız kuramsal analizler sonucunda, eğitimin kalkınma süresince yetişmiş insan gücü sağlayan en önemli kurum olduğu, toplumsal açıdan ferdin dikey mobilitesini hızlandırması dolayısıyla, toplumun bir evrim sürecine girmesini hızlandırdığı saptanmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde beden eğitiminin ve sporun çeşitli tanımlarına yer verilmiş, beden eğitimi ve sporun ferdin fizik yapısına, sağlığına, düşünme yapısına etkileri genel hatlarıyla ortaya konulmuştur. Bunların ötesinde bu bölünmde, ferdin sosyal çevre ile olan ilişkileri beden eğitimi ve spor açısından ayrı bir değerlendirmeye tutulmuştur. Kuramsal olarak elde ettiğimiz bulgu beden eğitimi ve sporun ferdin, gerek fizik ve düşün yapısını, gerek sosyal çevre ile ilişkilerini güçlendirdiği doğrultusundadır.

Araştırmanın üçüncü bölümünde genel eğitimde beden eğitim ve sporun özel yeri irdelenmiş, eğitimin her kademesinde bu rol, kuramsal olarak belirlenmeye çalışılmıştır. Kuşkusuz bu bölümde, beden eğitimi öğretmenlerinin yetiştirilmesi üzerinde de durulmuştur.

SİGARA İÇENLERDE SİSTER CHROMATİD EXCHANGE YÖNTEMİ İLE KLASTOJENİK ETKİNİN ARAŞTIRILMASI

Sibel GÖK

Doç. Dr. Semra ŞARDAŞ (Tez Yöneticisi)

67 s. (1989)

SISTER CHROMATID EXCHANGE (SCE) DNA'da hasar oluşturduğu düşünülen kimyasal ajanlara maruz kalan popülasyonlardaki genotoksik riski değerlendirmede kullanılan bir yöntemdir. Çalışmamızda, sigaranın SCE sıklığına etkisini araştırmak amacıyla, 50 kişinin kan örnekleri alınmış ve kısa süreli doku kültürü hazırlanarak SCE/hücre değerleri saptanmıştır. Sigara içen bireylerden oluşan 23 kişinin 6.522∓0.307 olan ortalama SCE değeri, sigara içmeyen kontrol grubunun ortalama değişim değeri olan 4.111∓0.180'den önemli derecede yüksek bulunmuştur ($p<0.001$). Bu farkta; günde içilen sigara adedi ile içme süresinin etkisi olup olmadığını anlamak amacıyla da sigara içen bireyler kendi arasında sınıflandırılmış ve sonuçta hem içilen adedin, hem de sürenin SCE sıklığında büyük etken olduğu bulunmuştur ($p<0.001$). SCE'i etkilediği düşünülen pekçok faktör vardır ve bunlar halen tartışılmaktadır. Ancak, birçok araştırmacı tarafından SCE'i indüklediği kabul edilen faktör; sigaradır. Araştırmamızda göstermiştir ki sigara SCE sıklığını önemli derecede arttırmaktadır.

Bulgular diğer araştırmacıların yaptıkları benzer çalışmalarla kıyaslanarak tartışılmıştır.

PSÖDOKOLİNESTERAZ ENZİMİNİN TÜRK POPULASYONUNDAKİ DAĞILIMI VE BU ENZİM DÜZEYİNİN KANSERLİ HASTALARDA İNCELENMESİ

Yaman FURTUN

Doç. Dr. Semra ŞARDAŞ (Tez Yöneticisi)

49 s. (1989)

İlaç eliminasyon hızının genetik yapıya göre değişmesinin ana nedeni, ilaç biyotransformasyonunda görevli enzimlerin sentez hızının veya niteliğinin genetik polimorfizm göstermesidir. Genetik polimorfizm gösteren bazı enzimler birtakım klinik sorunları da beraberinde getirmektedir. Bu amaçla bu tip enzimlerin tayininin gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bunlardan biri de karaciğerden sentez edilen psödokolinesteraz (PchE) enzimidir. Bundan dolayı PchE düzeyi çeşitli popülasyonlarda araştırılmaktadır. Bu çalışmada Türk populasyonunun PchE düzeyi hakkında bir fikir oluşturmak amacıyla 78 kişinin PchE düzeyi saptanmış ve normal sınırlar içinde bulunmuştur (ort. PchE düzeyi 2.61∓0.07 I.U./ml). PchE düzeyinin bazı hastalıklarda da değişkenlik gösterdiği tartışılmaktadır. Özellikle kanser olgularında bu enzim seviyesinin düştüğü ve bu düşüşün malignitenin yayılışı ile orantılı olarak arttığı tartışılmaktadır. Bu amaçla 98 kanser olgusunun PchE düzeyi ölçülmüş (1.87∓0.09 I.U./ml) ve kontrol grubu ile karşılaştırıldığında anlamlı bir fark bulunmuştur ($P<0.001$). Bunun yanında karaciğerde metastaz yapmış 12 hastanın PchE düzeyi ise ortalama 0.68∓0.05 I.U./ml olarak saptanmıştır. Elde edilen bu değer diğer malignetelerden elde edilen değerlere göre çok daha fazla düşük bulunmuştur.

Bulgular diğer araştırmacıların yaptıkları benzer çalışmalarla kıyaslanarak tartışılmıştır.

DOKTORA
TEZLERİNİN ÖZETLERİ

(1984 - 1989 Eylül)

Ergün YÜCEL

Prof. Dr. Mustafa TÜRKER (Tez Yöneticisi)

Ağız, Diş, Çene Hastalıkları ve Cerrahisi Anabilim Dalı

(1984)

Hikmet DÖNMEZ

Prof. Dr. Mustafa TÜRKER (Tez Yöneticisi)

Ağız, Diş, Çene Hastalıkları ve Cerrahisi Anabilim Dalı

(1984)

«METİL-2-BENZİMİDAZOLİLKARBAMAT GRUBU BİLEŞİKLER VE İZOSTERLERİ ÜZERİNDE ÇALIŞMALAR SENTEZLERİ, YAPI - ETKİ İLİŞKİLERİ VE BİYOLOJİK ETKİLİ TÜREVLERİNİN TASARLANMASI»

Ümit UÇUCU

Prof. Dr. Ningur NOYANALPAN (Tez Yöneticisi)

112 s. (1984)

Bu çalışmada antihelmentik etki ile yapı arasındaki ilişkiyi araştırabilmek amacı ile 14 adet bileşik sentez edilmiştir. Sentez edilen bileşikler karbamik asitin esteri ve serbest şekli olmak üzere benzimidazolil türevleridir.

Bileşikler hem bilinen literatür yöntemlerine göre hemde tarafımızdan geliştirilen bazı değişikliklerle sentez edilmiştir. Sentezi tamamlanan bileşiklerin yapıları elemanter analiz, IR, KÜTLE Spektrometrisi yöntemleriyle aydınlatılmıştır.

Daha sonra Tubifex solucanlarını kullanmak suretiyle tarafımızdan geliştirilen bir yöntemle antihelmentik etkileri tayin edilmiştir. Bulunan bu etki değerleri ile yapı - etki çalışmalarına geçilmiştir.

Yapı - etki ilişkileri çalışması log P, R_m, parakor gibi parametreler ile, ergime noktası, molekül ağırlığı vb. gibi sabiteler kullanılmıştır. Yapılan çalışmalar sonunda sayılan değerlerin hiç birisi ile etki arasında tam sağlıklı bir ilişki kurulamamıştır. Hem bu bulgudan hem de yapı aydınlatmaları sırasında özellikle kütle spektrumlarından ele gegeçen bazı bulgulardan yararlanarak benzimidazol türevi antihelmentik bileşiklerin etki mekanizmaları hakkında bazı yeni görüşler ileri sürülmüştür.

ENFEKTE PULPA OLGULARINDA (DEVİTAL DİŞLERDE) DEĞİŞİK ANTİSEPTİK PANSUMANLARIN NEGATİF KÜLTÜR ELDE EDİLMESİNDEKİ ETKİNLİKLERİ

Hüma ÖMÜRLÜ

Doç. Dr. Tamer KINOĞLU (Tez Yöneticisi)

Diş Hastalıkları ve Tedavisi Anabilim Dalı

46 s. (1984)

Bütün endodontik disiplinlere uyarak, hastanın ve dişin seçimi, doğru teşhis, kanalların ideal şekilde boşaltılması, biyomekanik preparasyonu, irrigasyonu ve dezenfeksiyonun sağlanarak sızdırmaz şekilde doldurulmasıyla, en uygun diş-çevre doku koşullarının sağlanmasının amaçlandığı bir tedavide bakterilerle uğraşın önemi bir kez daha ortaya konuldu.

Araştırmamızda, enfekte pulpalı ve devital 80 olgunun çeşitli klinik şekillerinde, kök kanallarında en fazla sıklıkta streptokoklar (% 45,4), daha sonra difteroidler (% 20.6), stafilokoklar (% 10,8), neisseria (% 9), fusiform basil (% 7), E.coli (% 4.6) ve sarsin (% 4.6) bulundu. Bunun yanında daha düşük sıklıkta proteus, mayalar, bakteroidler ve pseudomonas gibi türlere de rastlandı.

Çalışmamızda kullandığımız antiseptiklerin (klorheksidin, 9-aminoakridin, formokrezol) antibakteriyel etkileri, invivo koşullarda incelendi. İnvitro koşullarda bakterilerin sporlu şekillerinde klorheksidinin 1/2000, 9-aminoakridinin 1/1000, formokrezol'ün 1/8000 sulandırımlarda etkili oldukları görüldü. İnvivo koşullarda klorheksidin 2/1000, formokrezol 1/2000 sulandırımlarda uygulanarak olguların tümünde ikinci pansuman sonunda, 9-aminoakridin ise 4/1000 sulandırımda uygulanarak olguların % 85'inde ikinci pansuman sonunda dezenfeksiyon sağladı. Aynı zamanda bu dezenfektanlarla ilgili olarak yan etkiler görülmemesi sulandırımların uygun sulandırımlar olduğunu gösterdi.

Kronik alveoler apse ile streptokok üremesi arasında ilişki istatistiksel olarak gösterildi.

DENTİNDE PROSTAGLANDİN BENZERİ AKTİVİTE DÜZEYİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Güliz GÖRGÜL

Doç. Dr. Tamer KINOĞLU (Tez Yöneticisi)

Diş Hastalıkları ve Tedavisi Anabilim Dalı

59 s. (1984)

Dentin dokusunda çeşitli termik, kimyasal, elektriksel veya mekanik uyarılarla ağrı meydana gelmektedir. Ancak dentindeki ağrı mekanizması ve iletimin nasıl meydana geldiği henüz tam olarak açıklanamamıştır.

Prostaglandinler, organizmada, bütün vücut sıvılarında ve dokularında varlığı gösterilmiş olan, çeşitli stimulasyonlara cevap olarak üretimleri artan ve her biyolojik fonksiyonu etkileyen endogen maddelerdir. İltihap ve ağrı ile beraber seyreden bütün dentoalveolar dokularda yüksek seviyede PGE_2 benzeri madde bulunduğu saptanmıştır. Ancak dentin dokusunda daha önce PGBA tayini yapılamamıştır.

Çalışmamızın I. grubunu protetik, ortodontik ve periodontolojik yönden çekim endikasyonu konan, çürüksüz, sağlıklı dişlerin dentin dokuları, II. grubunu ağrılı dişlerin dentin dokuları, III. grubunu ise dört gün süreyle sistemik olarak aspirin verilen hastaların ağrılı dentin dokuları oluşturmaktadır. Çıkarılan dentin dokularında biyoassey yöntemi ile PGBA tayini yapılmıştır.

Elde edilen bulgularda, ağrılı iltihaplı dişlerin dentin dokusunda PGBA de sağlam dişlerin dentin dokusuna göre, istatistiksel olarak anlamlı bir artış saptanmıştır. Bu durum vücudun diğer ağrılı, iltihaplı dokularında daha önce gösterilmiş olan PGBA düzeyi artışı ile uyum sağlamaktadır. Çalışmamızın III. grubunda, sistemik olarak aspirin verildiğinde, ağrılı, iltihaplı dişlerin dentin dokusundaki PGBA düzeyi istatistiksel olarak anlamlı bir düşüş göstermiştir.

Sonuç olarak, vücuttaki diğer ağrılı ve iltihaplı dokularda da olduğu gibi ağrılı, iltihaplı dişlerin dentin dokusunda prostaglandin biyosentezi artmaktadır ve vücuda sistemik olarak verilen aspirin ile dentin dokusundaki prostaglandin biyosentezi inhibe edilmektedir. Bu durum dentin dokusunun tamamiyle canlı, duyarlı bir doku olduğunu ve sistemik ilaçlarla etkilenebileceğini kanıtlamaktadır.

DENEYSEL OLARAK İLTİHAP MODELLERİ ÜZERİNDE LİZOZOMAL AKTİVİTENİN İNCELENMESİ VE BU YOLLA ANTİİNFLAMATUAR BİR AJANLA VİT. E'NİN ETKİNLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Gülnur Esma YAVUZ

Prof. Dr. Mustafa TÜRKER (Tez Yöneticisi)

Ağız, Diş Çene Hast. ve Cerrahisi Anabilim Dalı

91 s. (1985)

Bu çalışmamızda, ağız ve çevre dokusunda oluşturduğumuz deneysel iltihap modellerinde lizozomal aktiviteyi ve antiinflamatuar bir ajan olan proquazone'un bu aktivite üzerindeki etkilerini inceledik.

Bu amaçla oluşturduğumuz üç deney grubunda toplam 90 kobay kullanıldı. Bütün deney gruplarında hayvanların sağ alt çene kemiklerinde standard defektler açılıp yine tümü primer olarak kapatıldı.

Deney gruplarının birinde filojistik ajan (carrageenan) ve diğerinde de hem filojistik hem de antifilojistik ya da antiinflamatuar ajan (Proquazone) birlikte kullanıldı.

Lizozomal aktivitenin değerlendirilmesinde en iyi bilinen lizozomal hidrolazlardan biri, asit fosfataz, kriter olarak ele alındı.

Asit fosfataz etkinliği lokal olarak histokimyasal, sistemik olarak biyokimyasal yöntemlerle araştırıldı. Biyokimyasal verilerin değerlendirilmesi için istatistiksel çalışmalar gerçekleştirildi.

Bulgular filojistik ajan kullanılan deney gruplarında enzimsel aktivitenin bütün zaman gruplarında diğer iki gruba göre yüksek, antiinflamatuar ajanın kullanıldığı gruplarda da enzim aktivitesinin yine bütün zamanlarda düşük olduğunu ortaya koydu.

Bu gözlem ve değerlendirmeler proquazone'un kuvvetli bir antiinflamatuar olduğu ve etkinliğinde kısmen de lizozomal membran stabilizasyonunun rol oynayabileceği düşüncelerini destekledi.

METAL DESTEKLİ DENTAL PORSELENLERDE DEĞİŞİK YÖNTEMLERLE OLUŞTURULAN METAL - PORSELEN BAĞLANTISI İLE ARA YÜZEYİN MEKANİK VE MİKROSKOBİK İNCELENMESİ VE KARŞILAŞTIRILMASI

Celil DİNÇER

Doç. Dr. Erol DEMİREL (Tez Yöneticisi)

Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalı

75 s. (1985)

Metal destekli porselen yapımlarda metal alaşım ile porselen arasında oluşan bağlantı niteliğinin en önemli faktör olduğu bilinen bir gerçektir.

Bu nedenle araştırmada, iki kıymetsiz metal alaşım ile porselen arasında üç farklı yöntemle metal-porselen bağlantısı oluşturulmuştur. Bu bağlantı yöntemleri, mekanik ve mikroskobik incelemeleri yapılarak, birbirleriyle karşılaştırılmıştır.

Yapılan inceleme ve gözlemler sonucu, opak porselen-metal alaşımlar arasında diğer gruplardan daha düşük bağlantı kuvveti değerleri bulunmuştur. Alaşım yüzeylerine bağlama ajanı uygulanması halinde, bu değerlerde artma gözlenmiştir. En yüksek bağlantı kuvveti değerlerine ve en uygun metal-porselen bağlantısına, alaşım yüzeylerine metalizasyon uygulanan örneklerde rastlanmıştır.

FARELERDE EPİDERMAL BÜYÜME FAKTÖR'ÜNÜN KOLESTEROL, HDL - KOLESTEROL, TOTAL LİPİD VE ÇİNKO DÜZEYLERİNE ETKİLERİ

Deniz ERBAŞ

Doç. Dr. Bilge GÖNÜL (Tez Yöneticisi)

Fizyoloji Anabilim Dalı

78 s. (1986)

EGF (Epidermal Growth Factor)'nin fibroblastik ve anjiojenik etkileri nedeni ile arterioskleroz oluşumunda risk faktörleri olan kolesterol ve lipid seviyelerinin yükselmesine etkisinin olup olmadığı araştırıldı. Bu amaçla EGF içeren submaksiller bez ekstreleri hazırlanarak normal ve kolesterol diyetli deneklere uygulandı.

Hazırlanan ekstreler normal ve kolesterol diyetli erişkin farelere enjekte edildi. Onuncu gün sonunda total kan lipidi, total kan kolesterolü, HDL-kolesterol ve serum Zn düzeyleri ile doku kolesterolü miktarları araştırıldı. Erkek ekstre verilen deneklerde total kan kolesterolü, HDL-kolesterol, total kan lipidi, serum Zn, karaciğer kolesterolü ve ağırlığı, beyin kolesterolü ve ağırlığı kontrollere göre artış gösterdi. Dişi ekstre verilenlerde total kan kolesterolü, HDL-kolesterol, total kan lipidi, karaciğer kolesterolü ve ağırlığı kontrollere göre artış gösterdi. Ancak serum Zn düzeyleri düşerken beyin kolesterolü miktarları değişmedi.

Kolesterol diyeti yapıldıktan sonra erkek fare submaksiller bez ekstresi uygulanan deneklerden elde edilen bulgularda da total kan kolesterolü, serum Zn, karaciğer ve beyin kolesterolleri ile ağırlıklarında artış gözlendi. Total kan lipidi, HDL-kolesterol değerlerinde kontrollara göre düşme gözlenmiştir. Sadece kolesterol diyeti uygulananlarda da kontrollara göre total kan kolesterolü, serum Zn, karaciğer ve beyin kolesterol miktarlarında ve ağırlıklarında artış gözlenirken, total kan lipidi ve HDL-kolesterol düzeylerinde düşme gözlendi. Kolesterol diyetli ekstre verilen deneklerin damar duvarlarının media tabakasında genişleme, fibroblastlarda artış ve kalınlaşma görüldü.

Dişi fare submaksiller bez ekstresi daha az miktarda EGF içermektedir. Bu nedenle normallerde ve kolesterol diyetlilerde erkek ve dişi fare submaksiller bez ekstresi enjeksiyonundan sonra elde edilen sonuçların farklılığı damarların medialarındaki genişleme, bu ekstrelerde farklı miktarlarda bulunan EGF'ye bağlanabileceğini düşündürmektedir.

NERVUS FACİALİS'E LOKAL ANESTEZİKLERİN ETKİSİNİN ANATOMİK VE İNCE YAPI YÖNÜNDEN İNCELENMESİ

Engin ÇALGÜNER

Yrd. Doç. Dr. Dural KADIOĞLU (Tez Yöneticisi)

Morfoloji Anabilim Dalı

104 s. (1986)

Motor, duyu, özel duyu ve parasempatik lifler içeren fasiyal sinir, anatomik nitelikleri nedeniyle değişik etkenlerden kolaylıkla hasar görebilmektedir. Böyle durumlarda yüzün mimik kaslarında ortaya çıkabilecek paralizi ruhsal yapıyı etkileyerek kişinin sosyal yaşantısını, toplumla olan ilişkisini, önemli derecede bozabilmektedir.

Çalışma grubuna alınan 20 tavşanın onuna lokal anestezik madde olan ctanest, diğer on tanesine de adrenalinlin ctanest uygulanmıştır. Ctanest'li grupta daha geç, adrenalin-ctanestli grupta ise daha erken fasiyal paralizi oluştuğu izlenmiştir.

Periferik fasiyal paralizi oluşturulan tavşanlara daha sonra erken devrede en iyi sonuç veren sinir eksitabilite testi uygulanmış, normale göre her iki grupta da akım şiddetinin yükseldiği, ancak bunun adrenalinli-ctanest uygulanan grupta daha fazla olduğu saptanmıştır. Bundan da, sinir ödemine bağlı olarak, lokal anesteziklerin uyartı iletimini geri dönüşümlü olarak bloke ettiği sonucuna varılmıştır. Birinci gün sonunda ctanest'li grubun, üçüncü gün sonunda adrenalin-ctanest'li grubun paralizi'sinin kaybolduğu, tavşanın üst dudak, burun, bıyık hareketlerinin, kornea refleksinin düzeltiği izlenmiştir.

Daha sonra, fasiyal sinir çıkarılarak elektron-mikroskopta ince yapı düzeyinde incelenmiş, yozlaşmanın ctanest'li gruba göre, adrenalin - ctanest'li grupta daha fazla olduğu kanısına varılmıştır. Bu yozlaşma da, özellikle miyelinli sinir liflerinin lamellerinde, aksolemmada kısmen de hücre sitoplasmasında görülmüştür.

Sonuç olarak, kliniklerde kanamayı azaltması ve uzun süre etkili olması yönünden tercih edilen adrenalinli lokal anesteziklerin dozunun, süresinin ve kullanım yerinin, iyi ayarlanması sonucunda yan etkilerin daha az olacağı, oluşan periferik fasiyal paralizi'nin de daha çabuk geri döneceği yargısına varılmıştır.

GENÇ, ERGİN VE YAŞLI İNSAN DİŞ PULPALARININ ANATOMİSİ VE YAPISAL ÖZELLİKLERİNİN IŞIK VE ELEKTRON MİKROSKOBU DÜZEYLERİNDE KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ

Afitap ANIL

Yrd. Doç. Dr. Dural KADIOĞLU (Tez Yöneticisi)

Morfoloji Anabilim Dalı

130 s. (1986)

Bu çalışmada, insan diş pulpalarında yaşlanma ile oluşan yapısal değişiklikler, ışık mikroskop ve ince yapı düzeylerinde incelenmiştir. 13-14, 38 ve 65 yaş gruplarındaki erkek hastalarda, protetik ve ortodontik erekle çekilen sağ ve sol premolar dişlere, önce, 1/15 M fosfat tamponu içindeki % 2,5'luk gluter aldehit, daha sonra, 1/15 M fosfat tamponlu % 1'lik OSO_4 solüsyonları ile ikili tesbit uygulandı. Gerekli işlemlerle izlenerek, araldite gömülen doku parçalarından alınan 200-300 A° lük ince kesitler, kurşun sitrat ile boyanarak Carl Zeiss elektron mikroskobuyla incelendiler.

Değişik yaş gruplarından alınan örneklerde, yaşa koşut olarak, hücresel yapıların giderek azaldığı izlendi. Geri kalan hücrelerin sitoplazmalarında dejenere organeller vardı. Ayrıca yaşlı pulpalarda, granüllü endoplazma retikulumunun geniş sisternaların oluştuğu ve bunların yozlaşan ara madde yapısındaki bir materyalle dolu oldukları saptandı. Yine ara madde de kollagen liflerin sayıca artmasının yanı sıra, hiyalinize ve homojen odaklar izlendi. Bunların, yaşlanmaya bağlı oluşan kalsifikasyonun ön biçimleri olabileceği yargısına varıldı. Bağ dokusu ara maddesinin de arttığı, ince yapı düzeyinde belirgin olarak gözlendi.

Pulpa bağ dokusunda izlenen damarlar, çoğunlukla arteriyol tipiydi. Bunların bir grubu tipik arteriyol yapısındaydı. Diğer bir grubu ise, yalnızca endotel katı ve bazal lamina içeriyordu. Bunların diş pulpasına özgü arteriyollerin bir tipini oluşturduğu, literatür taramalarıyla belirlendi. İleri yaşlarda, damar lümeni genç gruba karşın daha dar, endotel hücrelerinin oturduğu bazal lamina ise daha kalındı. Endotel hücrelerinin sitoplazmalarında, yaşa koşut vakuollerin artması dikkat çekiciydi. Aynı tip vakuoller, tüm deney gruplarında damar lümeninde de izlendi.

Yaşlanmayla, pulpa yapısında oluşan tüm bu değişiklikler, literatür bulgularıyla karşılaştırılarak değerlendirildi.

ORAL TÜMORAL VE İLTİHAPLI MUKOZANIN PROSTAGLANDİN DEĞERLERİ İLE HİSTOPATOLOJİK BULGULARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Tülin OYGÜR

Prof. Dr. Sâtı BARAN (Tez Yöneticisi)

Patoloji Anabilim Dalı

70 s. (1986)

Bu çalışma, iltihaplı ve tümörlü dokularda sentezlenen prostaglandin E_2-benzeri madde (PGE_2-BM) düzeylerini karşılaştırmak ve histopatolojik bulgulardan yararlanarak, prostaglandinlerin kanser patogenezisindeki olası rollerini tartışmak amacıyla yapıldı. Bu nedenle, 10 adet kronik iltihaplı dişeti dokusu, 6 adet sağlıklı dişeti dokusu, 10 adet yassı hücreli kanserli alt dudak dokusu ve 5 adet sağlıklı dudak dokusunun PGE_2-BM düzeyleri biyoassay ile tayin edildi ve aynı dokuların histopatolojik özellikleri incelendi.

Bulgularda, sağlıklı ve kronik iltihaplı dişeti dokularındaki PGE_2-BM düzeyleri arasında anlamlı fark olmadığı görüldü ve kronik iltihaplı dokuların arakidonik asiti başlıca lipoksijenaz yolağından metabolize ettikleri düşünüldü.

Yassı hücreli kanserli dokulardan ekstrakte edilen PGE_2-BM düzeyleri sağlıklı dokulardakinden anlamlı seviyede fazla idi. Histopatolojik gözlemler bu miktarların, tümörlerin parankim özelliklerine değil stromalarındaki mononüklear makrofajların miktarına bağlı olabileceğini gösterdi. Böylece, bu tümörlerde sentezlenen prostaglandinlerin büyük bir miktarının neoplazik hücrelerden çok stromal mononüklear makrofajlarla ilgili olduğu kanısına varıldı.

Kanserli dokuların PGE_2-BM düzeyleri, aynı zamanda, iltihaplı dokulardakinden de anlamlı seviyede fazla idi.

Yukarıdaki bulgular ve değerlendirmeler ışığında, tümöral antijenlerle aktive olan makrofajların kronik iltihaptaki makrofajlardan daha fazla prostaglandin sentezleyebilecekleri ve baş ve boyun yassı hücreli kanserli hastalarda bildirilen ve makrofajlarla prostaglandinler arasındaki etkileşmelere bağlanan immunosupresyonun, bu çalışmada da gösterilen, yüksek miktarda prostaglandinlerle ilgili olabileceği düşünüldü.

SÜT DİŞLERİNDE FORMOKREZOL, GLUTARALDEHİT-KALSİYUM HİDROKSİT, GLUTARALDEHİT-ÇİNKO OKSİT PATLARI KULLANILARAK YAPILAN AMPUTASYONU MÜTEAKİP PULPA DOKUSUNDAKİ HİSTOPATOLOJİK DEĞİŞİMLERİN İNCELENMESİ

Alev ALAÇAM

Doç. Dr. Tamer KINOĞLU (Tez Yöneticisi)

Pedodonti Anabilim Dalı

62 s. (1986)

Bu çalışmada süt dişlerinde formokrezol, glutaraldehit-ZOE ve glutaraldehit-$Ca(OH)_2$ patları kullanılarak yapılan amputasyonları takiben pulpa dokusundaki değişimler klinik, radyolojik ve histopatolojik olarak araştırıldı.

Çalışma, yaşları 7 - 11 arasında değişen hastaların 69 adet süt molar dişleri üzerinde yapıldı. Bu dişlerden 23 tanesi formokrezol, 25 tanesi glutaraldehit-ZOE ve 21 tanesi glutaraldehit-$Ca(OH)_2$ patları ile tedavi edildi.

Tedavi öncesi ve tedaviyi izleyen 3, 6, 9 ve 12. aylarda öncelikle yapılan klinik ve radyolojik muayenelerden sonra her gruptan seçilen örnek olabilecek dişler çekilerek histopatolojik incelemeye alındı.

Kullanılan patların etkileri değerlendirilirken;

1 — Klinik muayenelerde ısı, tatlı-ekşi duyarlılığı, ağrı durumu, palpasyon ve perküsyon duyarlılıkları,

2 — Radyolojik olarak periyodontal ve periapikal aralıktaki patolojik durumlar, internal rezorbsiyon, inter-dental septum harabiyeti, trabeküler yapı ve lamina dura harabiyeti,

3 — Histopatolojik incelemede ise fikse doku, nekroz bölgeleri, kronik iltihap hücreleri, kalsifiye odaklar, internal rezorbsiyon ve fibrotik doku artışı ve granulasyon dokusunun mevcudiyeti göz önünde tutuldu.

4 — Değerlendirmeler sonucunda glutaraldehit-ZOE kombinasyonunun diğer patlara göre daha yüksek başarı oranı gösterdiği ve dikkati çeken zararlı etkilerinin olmadığı saptanarak, amputasyon tedavilerinde güvenilir olarak kullanılabileceği kanısına varıldı.

SERVİKAL HEADGEAR'İN OKLÜZAL DÜZLEM EĞİMİNE ETKİSİ

Ali S. GÜLTAN

Prof. Dr. Oktay ÜNER (Tez Yöneticisi)

Ortodonti Anabilim Dalı

42 s. (1986)

Servikal Headgear'in oklüzal düzlem eğimine etkisini incelemek amacıyla yapılan bu araştırmada, uygulama grubu olarak 7 erkek, 13 kız; kontrol grubu olarak da 7 erkek, 13 kız; toplam 40 birey araştırma kapsamına alındı.

Karma dişlenme döneminde olan 13'ü iskeletsel 1. sınıf, 7'si iskeletsel 2. sınıf ortodontik bölgeli bireylerden oluşturulan kontrol grubu bireylerinin kronolojik yaş ortalamaları 10 yıldır.

Kronolojik yaş ortalamaları 7 yıl 10 ay olan, 13'ü iskeletsel 1. sınıf, 7'si iskeletsel 2. sınıf ortodontik bölgeli; karma dişlenme döneminde, dişsel II. sınıf kapanışlı ve üst diş kavislerinde yer darlığı 6 mm'den az olan bireyler; uygulama bireyleri olarak araştırmaya alınıp dış kolları oklüzal düzleme paralel olacak şekilde üst birinci büyük azı dişlerinin distalinde sonlandırılan servikal headgear ile günde 16 saat 600 gr. şiddetinde kuvvetler uygulandı.

Araştırma kapsamına alınan tüm bireylerden, araştırma başlangıcında ve sonunda olmak üzere ikişer adet profil uzak röntgen filmi elde edildi.

Üst birinci büyük azı dişlerinin, kontrol grubunda aşağı ve ileri yönde hareket ettikleri; uygulama grubunda ise servikal headgear'in etkisiyle önemli düzeyde distal yönde intikali olarak hareket ettikleri saptandı. Kontrol grubu ile karşılaştırıldığında; üst keser dişlerin uygulama grubunda aşağı ve geri yönde daha fazla uzadıkları; ancak bu uygulamanın istatistiksel olarak önemli olmadığı bulundu. Alt birinci büyük azı dişlerinin büyüme ve gelişim ile oluşan yukarı ve ileri yöndeki hareketlerinin, servikal headger'in etkisiyle azaldığı; ancak bu azalmanın önemli olmadığı bulundu. Araştırma süresince alt keser dişlerin, uygulama ve kontrol gruplarında önemli olmayan düzeyde uzadıkları saptandı.

Oklüzal düzlem eğimindeki azalmanın uygulama grubunda önemsiz; kontrol grubunda ise önemli düzeyde azaldığı bulgulanmış; servikal headgear'in oklüzal düzlem eğimine etkisinin önemli olduğu sonucuna varılmıştır.

SERVİKAL HEADGEAR İLE İNTİKALİ OLARAK DİSTALİZE EDİLEN ÜST BİRİNCİ BÜYÜKAZI DİŞLERİNİN MANDİBULAR DÜZLEM EĞİMİNE ETKİSİ

Müfide DİNÇER

Prof. Dr. Oktay ÜNER (Tez Yöneticisi)

Ortodonti Anabilim Dalı

71 s. (1986)

Servikal headgear ile intikali olarak distalize edilen üst birinci büyükazı dişlerinin mandibular düzlem eğimine etkisini saptamak amacıyla; uygulama grubu olarak kemik yaşı ortalamaları 9 yıl 5 ay olan, ortodontik bölgeleri 1. sınıf iskeletsel yapılı kız ve erkek 15 birey ile; kontrol grubu olarak kemik yaşı ortalamaları 9 yıl olan, iskeletsel 1. sınıf yapılı kız ve erkek 15 birey olmak üzere toplam 30 birey araştırma kapsamına alındı.

Servikal headgear; dış kolları uzun ve oklüzal düzleme paralel olacak şekilde konumlandırıldı ve günde 16 saat kullandırılarak 600 gram şiddetinde ağız dışı kuvvetler uygulandı.

Uygulama ve kontrol kapsamına alınan bireylerden uygulama başlangıcı ve sonucu, kontrol başlangıcı ve sonucu olmak üzere ikişer adet profil uzak röntgen filmleri elde edildi.

Profil uzak röntgen filmlerinin çizimleri üzerinde mandibular düzlem eğimini belirleyen GoGnSN açısı ile; üst birinci büyük azı dişlerinin hareketlerini saptamak amacıyla oluşturulan X, A ve B doğruları; referans düzlemi olarak kullanılan Sella-Nasion düzleminin güvenilirliğini incelemek için de oluşturulan BaS-SN açısından yararlanıldı.

Araştırma kapsamına alınan tüm bireylerin profil uzak röntgen filmlerinin çizimlerinden elde edilen açısal ve doğrusal ölçümler istatistiksel yöntemler aracılığı ile değerlendirildi.

Üst birinci büyükazı dişlerinde servikal headger'in etkisiyle aşağı ve geri yönde; büyüme ve gelişim etkisiyle de aşağı ve öne doğru hareketler olduğu saptandı. Uygulama grubunda üst 1. büyükazı dişlerinde aşağı yönde görülen hareketlerin büyüme ve gelişimden dolayı oluştuğu bulundu.

Servikal headgear ile intikali olarak distalize edilen üst birinci büyük azı dişlerinin; mandibular düzlem eğimini istatistiksel olarak önemli olmayan düzeyde artırdığı bulundu.

«SERVİKAL HEADGEAR»İN FRANKFURT - MANDİBULER DÜZLEM AÇISINA ETKİSİ

Sevil AKKAYA

Prof. Dr. Oktay ÜNER (Tez Yöneticisi)

Ortodonti Anabilim Dalı

92 s. (1986)

Diş arklarında erken süt dişi kayıpları ya da geniş çürükler nedeniyle yer kaybı olduğu durumlarda bu yerlerin servikal headgear ile tekrar kazanılmasının mandibulanın dik yön konumunu etkileyip etkilemeyeceğinin belirlenmesi amacına yönelik bu araştırmada, 30 bireyin araştırma başlangıcı ve sonunda alınan 60 profil uzak röntgen filminden yararlanılmıştır.

Uygulama gören 15 birey ortalama 8.5 ay süre ile servikal headgear kullanmış, kontrol grubunu oluşturan 15 birey ise ortalama 10 ay süre ile gözlenmiştir.

Profil uzak röntgen filmleri üzerinde FMA açısının yanında diğer bir dik yön açısı olan GoGnSN açısı, üst çeneye yönelik olan incelemede SN/ANS-PNS açısı, sagital yönde ANB açısı, üst 1. büyükazı dişlerinin ekstrüzyon ve distalizasyon miktarlarının saptanması için X ve Y boyutları ölçülmüştür.

Üst 1. büyükazı dişlerinin servikal headgear uygulamasıyla ekstrüzyona uğradığını gösterecek düzeyde önemli artış saptanan Y-boyutunda, kontrol grubunda önemli bulunamayan bir artış saptanmış, gruplar arasında önemli bir değişim saptanamamıştır.

Kontrol grubunda üst 1. büyükazı dişlerinin mesializasyonları belirlenirken, servikal headgear uygulanan grupta distalizasyon gözlenmiş, gruplar arasındaki değerlendirmede sonucun biyometrik olarak önemli olduğu saptanmıştır.

Her iki grupta da FMA açısı azalma göstermiş, ancak bu azalmalar biyometrik olarak önemli bulunamamıştır.

FMA açısı değişiminin diğer ölçümlerdeki değişimler ile ilgili olup olmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan doğrusal regresyon ve korelasyon analizleri sonucunda hem kontrol ve hem de uygulama gruplarında FMA açısı değişimi ile yalnızca GoGnSN açısı değişimi arasında doğrusal bir ilişki saptanmış; bu ilişkiler için tahmin denklemleri oluşturulmuştur.

CHIN-CAP (ÇENELİK)İN FRANKFURT-MANDİBULAR DÜZLEM EĞİMİNE ETKİSİ

Neslihan KARABEKİR

Prof. Dr. Oktay ÜNER (Tez Yöneticisi)

Ortodonti Anabilim Dalı

87 s. (1986)

3. sınıf anomalili bireylere uygulanan çeneliğin alt çene düzlem eğimini belirleyen Frankfurt-mandibular düzlem açısını değiştirip değiştirmediğinin incelenmesi amacıyla bu araştırma yapıldı.

Anterior çapraz kapanışlı ve iskeletsel 3. sınıf ve 3. sınıfa meyilli, kronolojik yaş ortalamaları 9 yıl 9 ay olan 25 birey araştırma grubu; aynı özelliklere sahip 10 birey de kontrol grubu olmak üzere toplam 35 birey araştırma kapsamına alındı.

Araştırma grubunu oluşturan 25 bireyin profil uzak röntgen filmleri elde edildikten sonra mandibulaya toplam 600 gr.'lık kuvvet uygulayacak şekilde ve günde ortalama 12-16 saat olmak üzere 1 yıl süre ile çenelik apareyi uygulandı. Anterior çapraz kapanış nedeniyle her vakaya oklüzyon yükselticisi uygulandı. Bir yılın sonunda ikinci profil uzak röntgen filmleri elde edildi.

Kontrol grubunu oluşturan 10 bireyden araştırma başlangıcında ve bir yıl sonra olmak üzere ikişer adet profil uzak röntgen filmleri elde edildi.

Araştırma ve kontrol gruplarında FMA açısına ilişkin değişimlerin önem kontrolleri yapıldı.

FMA açısından değişimler ile diğer ölçümlerdeki değişimler arasında korelasyon olup olmadığı incelendi.

Araştırma süresinde; kontrol grubuna ilişkin FMA açısındaki değişikliklerin önemli olmadığı, araştırma grubuna ilişkin FMA açısındaki artışın ise önemli olduğu bulundu.

Kontrol grubunda FMA açısı değişimi ile y-ekseni açısı değişimi arasında pozitif; SL boyutu değişimi ve N-Pg/FH düzlem açısı değişimi arasında negatif korelasyon olduğu; araştırma grubunda FMA açısı değişimi ile Gol-Ar/FH düzlem açısı değişimi ve y-ekseni açısı değişimi arasında pozitif; FMIA açısı, N-Pg/FH düzlem açısı ve Saddle açısı değişimleri arasında negatif korelasyonların bulunduğu saptandı.

CHIN-CAP (ÇENELİK)'İN MANDİBULAR DÜZLEM EĞİMİNE ETKİSİ

Sema ILGAR

Prof. Dr. Oktay ÜNER (Tez Yöneticisi)

Ortodonti Anabilim Dalı

94 s. (1986)

İskeletsel ve dişsel 3. sınıf anomaliler ile iskeletsel 1. sınıf ve ön çapraz kapanış gösteren III. sınıf maloklüzyonların tedavisinde kullanılan çeneliğin mandibular düzlem eğimine etkisini incelemek amacıyla yapılan bu araştırmada; kronolojik yaşları 5 yıl 5 ay ile 13 yıl arasında değişen 55 birey araştırma kapsamına alınmış ve bireylerden birer yıllık aralarla ikişer adet profil uzak röntgen filmleri elde edilmiştir.

Araştırma grubunu oluşturan 32 bireyi, 1. profil uzak röntgen filmlerinin elde edilmesinden hemen sonra, bireylerin oklüzal düzlemleri ile 35 ilâ 40 derecelik açı yapacak şekilde çene ucundan kondile doğru toplam 600 gr. kuvvet uygulayan çenelik ve oklüzyon yükselticisi takılmış; çeneliğin günde ortalama 12-16 saat olmak üzere 1 yıl süreyle taşıtılmasından sonra 2. profil uzak röntgen filmleri elde edilmiştir.

Kontrol grubunu oluşturan 23 bireyin profil uzak röntgen filmleri çekilmiş ve 1 yıl sonra aynı bireylerden 2. profil uzak röntgen filmleri elde edilmiştir.

Kontrol ve araştırma grubu bireyleri iskelet yapılarına, 1. sınıf ve 3. sınıf olmak üzere gruplandırılmış; tüm gruplara ilişkin GoGnSN açısı ortalama değerleri saptanmıştır.

İskeletsel 1. sınıf ve iskeletsel 3. sınıf araştırma ve kontrol gruplarında GoGnSN açısında görülen 1 yıllık değişimlerin önem kontrolleri «Eşleştirilmiş-t» testi ile, araştırma ve kontrol grupları arasında GoGnSN açısı ortalama değerlerinin önem kontrolu ise «Student-t» testi ile yapılmıştır.

İskeletsel 1. sınıf ve iskeletsel 3. sınıf araştırma ve kontrol gruplarında; araştırma süresince GoGnSN açısındaki değişim ile alt çenenin ön-arka ve dik yöndeki konumunu belirleyen açısal ve boyutsal ölçümlerdeki değişimler arasında korelasyon araştırıldı.

İskeletsel 1. sınıf kontrol grubunda; GoGnSN açısı ortalama değerinin 1 yıl içinde büyüme ve gelişimle biyoistatiksel olarak önemli olmayan düzeyde azaldığı, iskeletsel 3. sınıf kontrol grubunda ise GoGnSN açısı ortalama değerindeki azalmanın önemli düzeyde olduğu bulunmuştur.

SİSTEMLİ PLAK KONTROLÜNÜN HAMİLELERİN PERİODONTAL SAĞLIĞINA ETKİSİ

Belgin BAL

Doç. Dr. Gönen ÖZCAN (Tez Yöneticisi)

Periodontoloji Anabilim Dalı

65 s. (1986)

Çalışmamız, hormonal faaliyetlerin çok değiştiği hamilelik döneminde, bireysel ve profesyonel bakımla birlikte gerçekleştirilen sistemli plak eliminasyonunun, periodontal dokulara olan etkisini araştırmak amacı ile gerçekleştirildi.

Araştırmanın başlangıcında 42 hamile bayanın ağız hijyeni ve periodontal dokularının durumunu saptamak amacı ile PI, GI, CD ve GF ölçümlerinden yararlanıldı. Daha sonra ağız durumlarının eşitlenmesi için gerekli periodontal bakım ve motivasyon işlemleri tamamlandı. Bundan sonra deney grubu bireyleri her ay tekrarlanan profesyonel tedavi ve hijyen eğitimleri ile kontrol altına alındılar. Kontrol grubu hastalarına ise araştırma süresi boyunca herhangi bir periodontal tedavi uygulanmadı.

Bayanlardan hamileliklerinin 3. trimestr'ında ve doğumlarından hemen sonraki 3. ayda alınan PI, GI, CD ve GF ölçümlerinin ortalama değerleri, gruplar arasında ve grupların kendi içlerinde biyometrik olarak karşılaştırıldı. Ayrıca indeks değerlerinin birbirleri ile olan ilişkisi korelasyon analizleri yapılarak araştırıldı.

Araştırma sonuçlarına göre hamilelik döneminde artan hormonal faaliyetlerden hem deney, hem kontrol grubu bireylerinin etkilenmediği ancak deney grubunda, kontrol grubuna göre dişeti sağlığının daha iyi olduğu tespit edildi.

İNTERDENTAL BAĞ DOKUSU GREFTLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ateş PARLAR

Prof. Dr. Köksal BALOŞ (Tez Yöneticisi)

Periodontoloji Anabilim Dalı

107 s. (1986)

Bağ dokusu greftlerinin periodontal rejenerasyona ne gibi etkileri olacağının çeşitli yönleriyle araştırılması amacıyla 14 adet deney köpeği üzerinde çalışıldı.

Öncelikle 6 köpekte, bağ dokusu greftlerinin erken dönem iyileşme özelliklerinin belirlenmesi için, submukozal poşlara ve nonpatolojik interdental defektlere bağ dokusu greftleri transplante edildi.

Geri kalan 8 köpekte yaratılan horizontal ve vertikal yönlü kronik periodontal defektlere, bağ dokusu greftlerinin yerleştirilmesiyle de, bağ dokusunun periodontal rejenerasyon üzerindeki etkileri incelendi.

Araştırmanın birinci kısmındaki hayvanlar; 2, 4, 7, 10, 14 ve 21. günlerde, ikinci kısım deneylerdeki hayvanlar ise 3, 6 ve 12. haftalarda öldürüldüler. Deney bölgelerini içeren doku örnekleri histopatolojik olarak incelendi.

Histopatolojik incelemeler, tüm gruplarda bağ dokusu greftlerinin, konak dokularla çok iyi bir şekilde kaynaştığını ortaya koydu. Kronik horizontal defektlere yerleştirilen bağ dokusu greftlerinin, belirgin bir rejeneratif etki doğurmadığı gözlendi. Vertikal defektlerde ise bağ dokusu grefti yerleştirilen yörelerdeki periodontal rejenerasyonun, yalnızca flep operasyonu uygulanan yörelerdeki iyileşmeye oranla daha üstün olduğu bulundu.

PERİODONTAL LİGAMENT HÜCRELERİNİN REJENARATİF POTANSİYELİNİN ÇEŞİTLİ METODLARLA ARAŞTIRILMASI

Mehmet YALIM

Prof. Dr. Köksal BALOŞ (Tez Yöneticisi)

Periodontoloji Anabilim Dalı

54 s. (1986)

Çalışma, periodosiyuma ait bağ dokusu kompanentlerinin ve özellikle periodontal ligament hücrelerinin, periodontal ligament ve sement dokuları cerrahi olarak uzaklaştırılmış kök yüzeylerinde repopule olmalarına izin verildiğinde iyileşmenin özelliklerini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır.

Bunun için, köpeklerde üst kanin ve 4. premolar, alt 1. molar dişler kullanıldı. Mukoperiostal flaplerin kaldırılmasını takiben köklerin orta üçlüsü ile marjinal kemiğin 3 - 4 mm altına kadar olan bölgede bukkal ve proksimal alveolar kemik kaldırıldı. Kemiğin kaldırılması sonrası, sement ve periodontal ligament dokularının uzaklaştırılması için kök yüzeyleri kürete edildi. Denude kök yüzeylerini işaretlemek için çentikler oluşturuldu. Daha sonra bir grup dişte dişeti bağ dokusunun kök yüzeyi ile ilişkisini kesmek için defekt yüzeyi teflon filtre ile örtüldü. Diğer bir grupta ise, defektin periferindeki periodontal ligament bölgesi, bu bölgeden gelecek hücrelerin aktivasyonunu engellemek amacıyla $Ca(OH)_2$ patı ile kapatılmaya çalışıldı. Son grup kontrol amacıyla hiçbir işlem yapılmaksızın kapatıldı.

Cerrahiyi takip eden 12 hafta sonunda hayvanlar öldürüldü ve deney bölgeleri histo-patolojik olarak incelendi. Çalışmanın sonuçlarına göre periodontal ligament hücrelerinin bağ dokusu ataşmanı oluşturma yetenekleri vardır ve bu ataşman için öncelikle gerekli hücrelerdir. Dişetinden ve alveol kemiğinden orijinini alan granülasyon dokusunun bağ dokusu ataşmanı oluşturma yeteneği yoktur, iyileşme periodunda denude kök yüzeyi ile bu dokunun ilişkiye girmesi halinde kök rezorbsiyonu ve ankiloz görülmektedir.

DENTAL İMPLANT ÇEVRESİ DOKULARININ FARKLI DÖNEMLERDE ÇEŞİTLİ YÖNTEMLERLE DEĞERLENDİRİLMESİ

Emel AYTUĞ

Prof. Dr. Köksal BALOŞ (Tez Yöneticisi)

Periodontoloji Anabilim Dalı

84 s. (1986)

İmplant çevresi dokularının, klinik ve histopatolojik olarak incelenmesi amacıyla, iyileşme sonrası ve immediat olarak, toplam 18 kemik içi, titanyum kama implant yerleştirilen 9 adet deney köpeği üzerinde çalışıldı.

İyileşme sonrası implantasyon için, dişsiz kret oluşturmak amacıyla, önce deney hayvanlarının alt çenelerinin rastgele seçilen, sağ veya sol taraflarından birinde yer alan, 3. ve 4. premolar dişlerin çekimi yapılarak, 8 aylık iyileşme dönemi beklendi. Bu sürenin sonunda, her deney hayvanına, iyileşme sonrası ve hemen çekim sonrasında, ikişer implant yerleştirildi.

Çalışma süresince, haftada 3 kez olmak üzere oral hijyen uygulanan deney hayvanları, 8., 16. ve 24. haftalarda dekapite edildiler. Bu dönemlerde dental implant çevresi dokuları klinik ve histopatolojik olarak değerlendirildi. Elde edilen bulguların ışığında, implantlarda başarısızlığı gösteren epitelyal migrasyonda, bakteri plağının etken olduğu gözlendi.

FARKLI FİLMLERİN DEĞİŞİK BANYO SÜRELERİNDE GÖSTERMİŞ OLDUKLARI KONTRAST VE DETAY ÖZELLİKLERİ

Dilşat ALASYA

Doç. Dr. Tamer KINOĞLU (Tez Yöneticisi)

Diş Hast. ve Tedavisi Anabilim Dalı

39 s. (1986)

Çalışmamız, çeşitli firmalarca hazırlanan ve diş hekimliğinde rutin kullanım alanı içinde olan filmlerin kontrast ve detay özelliklerinin birbirleri ile karşılaştırılması ve tanı açısından net film elde edilmesi amacıyla planlanmıştır.

Bu amaçla Agfa Gevaert Dentus, Kodak DF 58 ve 3 M firmalarına ait 108 adet film kullanılmıştır. Model olarak hazırlanan alt çenede sol 6 7 8 numaralı dişlerden periapikal radyografiler alınmış ve filmler 3 gruba ayrılarak 3, 5, 7 (dk) 1. banyoda, 6, 10, 14 (dk) 2. banyoda bekletilmişlerdir. Banyo işlemleri bitirilen filmlerde densitometre ile karanlık ve beyaz alan densiteleri saptanmış ve elde edilen değerlerin biyometrik analizleri yapılmıştır.

Çalışmanın sonucunda, Agfa filmin daha kısa sürede daha net görüntü verdiği ve diş hekimlerine hızlı çalışma gerektiren durumlarda tavsiye edilebileceği saptanmıştır.

AĞIZ İÇİ YUMUŞAK DOKU GREFTLERİNDE ÇEŞİTLİ SÜTÜR MATERYALLERİNİN DENEYSEL OLARAK İNCELENMESİ

İsmet ÖZKURT

Prof. Dr. Mustafa TÜRKER (Tez Yöneticisi)

Ağız, Diş, Çene Hast. ve Cerrahisi Anabilim Dalı

81 s. (1986)

İpek, Prolene, Nurolon, Mersilene ve Vıcryl sütür materyallerinden, ağız içi dokularında en az doku reaksiyonu oluşturanı saptamak amacıyla planlanan bu çalışma 12 adet yerli melez deney köpeği üzerinde yürütüldü.

Deney hayvanlarının alt çenelerinde kanin ve molar dişleri arasına isabet eden bölgelerinde, bir kenarı 1 cm. olan beşgen şeklinde üç adet mukoza grefti sol alt çeneden alınarak sağ alt çeneye sütür materyalleri ile dikildiler.

Sonuçlar 2, 3 ve 7 günlük dönemlere göre histopatolojik olarak incelenmiş, ayrıca özel bağ dokusu indeksi kullanılarak bulgular sayısal olarak değerlendirilmiştir. Bu değerler, hem kullanılan sütür materyallerine hem de uygulama dönemlerine göre birbirleriyle biyometrik olarak karşılaştırılmıştır.

Sonuçta, ağız cerrahisinde en az doku reaksiyonu oluşturan materyalin ipek sütür olduğu bulunmuştur.

LOKAL İNFİLTRATİF ANESTEZİSİNDE ÇEŞİTLİ LOKAL ANESTEZİKLERİN PROSTAGLANDİN - BENZERİ AKTİVİTE DÜZEYİNE ETKİSİ

Derviş YILMAZ

Prof. Dr. Mustafa TÜRKER (Tez Yöneticisi)

Ağız, Diş, Çene Hast. ve Cerrahisi Anabilim Dalı

83 s. (1986)

Araştırmamızın amacı lokal infiltratif blokaj anestezisi ile kan PG düzeyi arasında bir bağıntı kurmak ve çeşitli lokal anesteziklerinin bu düzeydeki etkisini incelemek olmuştur.

Ağızda konservatif ve cerrahi işlem sırasında çeşitli lokal anesteziklerin kullanıldığı ve bunların kimyasal yapıları ile etki mekanizmaları belirtilmiştir. Son yıllarda PG'lerle yapılmakta olan yoğun araştırmalardan yararlanılarak da PG'lerin biyolojik ve fizyolojik fonksiyonları üzerindeki etkileri açıklanmış ve gerekli bilgiler verilmiştir.

Araştırmamız 278 hastadan anestezili ve anestezisiz ortamda 156 persiste süt dişleriyle akut-kronik seyirli ve sağlıklı 200 daimi dişlerin değişik lokal anestezik maddeler ile sağlanan infiltratif blokaj altında çekimini takiben çekim boşluğundan alınan 356 kan örnekleri araştırma kapsamına alınarak kandaki PG benzeri aktivite tayini yapıldı.

Çalışmamızın sonucunda kullanılan lokal anesteziklerden citanestin bütün olgularda PG E benzeri aktivitesi üzerinde anlamlı değişiklik yapmadığı, diğerlerinin ise anlamlı artışa neden olduğu gösterilmiştir. Ayrıca persiste süt dişlerinde hostakain ve carbokain, akut seyirli dişlerde novokain ve dentokain, sağlıklı dişlerde novokain ultrakain hostakain ve citaneste kronik seyirli dişlerde ise kullanılan bütün lokal anesteziklerde PG E_2 / PG I_2 arasında negatif korrelasyon, olgularda kullanılan diğer lokal anesteziklerde ise PG E_2 / PG I_2 arasında pozitif korrelasyon bulunmuştur.

Bu bulguların ışığında persiste süt dişi çekiminde hostakain ve carbokain kronik seyirli ve sağlıklı dişlerin çekiminde hostakain ve ultrakainin, akut seyirli diş çekimlerinde novokain ve dentokainin PG I_2 düzeyini PG E_2'ye nazaran daha fazla arttırabileceğinden çekim yerinin iyileşmesinde daha yararlı olabileceği görüşü belirtilmiştir.

POST-CORE YAPIMINDA KULLANILAN AMALGAM VE KOMPOSİT MATERYALLERİNİN ALT YAPIYA TUTUCULUKLARININ İNVİVO VE İNVİTRO OLARAK KARŞILAŞTIRILMALARI

Levent NALBANT

Prof. Dr. Hüsnü YAVUZYILMAZ (Tez Yöneticisi)

Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalı

72 s. (1986)

Aşırı derecede madde kaybına uğramış dişlere, günümüzde Post-core sistemi uygulanarak, tekrar fonksiyon kazandırılmaktadır.

Post-core yapımlarında, üst yapı olarak en çok, komposit ve amalgam materyalleri kullanılmaktadır.

Araştırmamızda; komposit ve amalgam üst yapıların, para-post sistemi ile yapılan alt yapılara tutuculuklarının, invivo ve invitro olarak karşılaştırılması yapılmıştır.

Komposit ve amalgam materyallerinin, üst yapı olarak kullanılmasında, invivo çalışmalarda farklılık yaratmadığı gözlenmiş, invitro deneyler de ise; komposit ve amalgam üst yapılar arasında, çekme kuvvetine karşı önemli farklılık olmadığı, basma kuvvetlerine karşı amalgamın, makaslama kuvvetlerine karşı, kompositin dirençli olduğu sonucuna varılmıştır.

TEMPOROMANDİBULAR EKLEM SESLERİNİN FONOGRAFİ YÖNTEMİYLE DEĞERLENDİRİLMESİ

Melahat ÖĞÜTCEN

Prof. Dr. Mustafa TÜRKER (Tez Yöneticisi)

Ağız, Diş, Çene Hastalıkları ve Cerrahisi Anabilim Dalı

142 s. (1986)

Bu araştırmada, fonografi yöntemiyle elde edilen temporomandibular eklem ses kayıtlarının klinik ve radyolojik muayene bulguları ile karşılaştırılması, teşhis değeri, tedavi planlaması ve tedaviyi izlemedeki rolünün incelenmesi amaçlanmıştır.

Bu çalışma için 36 hasta, 12 kontrol olmak üzere iki esas grup oluşturuldu. Hasta grubunu temporomandibular eklem anterior disk deplasmanlı hastalar, kontrol grubunu ise semptomsuz ve klinik ve radyolojik muayenede normal bulunan bireyler alındı. Hastaların % 75'i kadın hastalardan oluşuyordu ve kadın hastaların erkek hastalara oranı 3 : 1 bulundu. Hastaların yaşlarının 17 - 39 arasında değiştiği ve yaş ortalamasının 28.37 olduğu saptandı. Hasta grubunda TME anterior disk deplasmanının iki taraflı görülme sıklığı % 50 olarak belirlendi.

Hasta grubunda teşhis temporomandibular eklem anterior disk deplasmanının safhasına göre yapıldı : redüksiyonlu anterior disk deplasmanı, redüksiyonsuz anterior disk deplasmanı ve osteodejeneratif eklem hastalığı.

AKUT VE KRONİK PERİAPİKAL APSEDE KÖKTEKİ PROSTAGLANDİN VE PROSTASİKLİN BENZERİ AKTİVİTENİN SAPTANMASI

Gökhan H. ALPASLAN

Doç. Dr. Nadir GÜNGÖR (Tez Yöneticisi)

Ağız, Diş, Çene Hast. ve Cerrahisi Anabilim Dalı

52 s. (1987)

Araştırmamız Akut ve Kronik Periapikal Apse'de kökteki PGE_2 ve PGI_2 değerlerinin saptanıp aralarında bir ilişki olabileceğini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

İltihaplı dokularda histamin, 5-hidroksitriptamin, bradikinin ve prostaglandinler gibi mediatör endojen maddelerin açığa çıktıkları, prostaglandinlerin akut ve kronik iltihabi olaylarda mediatör ve modülatör etkileri olduğu bildirilmiştir.

Araştırma kapsamına alınan 38 hastada Akut Periapikal Apse, Kronik Periapikal Apse tanısı koyulan ve ortodontik amaçla çekilen 45 dişin 1/3 apikalinden elde edilen doku örneklerinde PGE_2 ve PGI_2 tayini yapılmıştır.

Çalışmamızın sonucunda PGE_2 ve PGI_2 değerlerinin akut deney grubunda kontrol grubuna göre artış gösterdiği fakat istatistiksel olarak anlamlı olmadığı, kronik deney grubunda kontrol grubu ve akut deney grubuna göre PGE_2 ve PGI_2 değerlerinin arttığı, bu değerlerden PGE_2 değerlerindeki artışın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur.

Bu bulguların ışığında artan PGI_2 miktarının PGE_2 miktarını azalttığı, böylece iltihabi olaylarda kronikleşmenin önlenebileceği ve PGI_2'in lokal tatbiki ile klinik olarak fayda sağlanabileceği görüşünü belirtebiliriz.

İZOLE - PERFÜZE KOBAY AKCİĞERİNDE HİSTAMİNİN NEDEN OLDUĞU EİKOZANOİD SENTEZİ

Fatma AKAR

Doç. Dr. İlker KANZIK (Tez Yöneticisi)

Farmakoloji Anabilim Dalı

79 s. (1987)

İzole-perfüze kobay akciğerlerinde, histaminin neden olduğu eikozanoid sentezi, çeşitli antagonistler ve kaskad süperfüzyondaki çeşitli essey organlarıyla incelenmiştir.

İzole-perfüze kobay akciğerine 10 μg histamin intra-arteriyal olarak verildiğinde, tavşan aortası, sıçan mide fundusu, kobay trakeasında kasılma fakat sığır koroner arterinde kasılmayı izleyen bir gevşeme oluşturmaktadır. Bununla birlikte, kobay ileumu ile sıçan kolonunda hiç bir gerilim değişikliğine neden olmamaktadır.

Tromboksan sentetaz inhibitörü UK 38 485 bütün essey dokularındaki kasılmaları inhibe etmiş, fakat tümüyle ortadan kaldırmamıştır. Halbuki tromboksan ve endoperoksid reseptör antagonisti SQ 29 548, tüm essey dokularındaki kasılmaları SMF'deki küçük bir kasılma dışında bozmuştur. Bu madde ilginç olarak SKA'daki gevşemeleri de önemli ölçüde azaltmıştır.

Nikotin, SKA'daki gevşemeyi anlamlı olarak inhibe etmemiştir. Prostasiklin sentetaz inhibitörü tranilsipromin ise, SKA'daki hem kasılmayı hem de gevşemeyi inhibe etmektedir. Essey organlarındaki kasılma ve gevşemeler indometasinle tümüyle ortadan kaldırılmıştır.

Bizim bulgularımız, histaminin kobay akciğerinden TXA_2, PGH_2, PGI_2 salgılanmasına neden olduğu, fakat LT-, PGE_2-benzeri madde salgılatmadığını göstermektedir. Ayrıca histaminin bu etkisi, büyük bir olasılıkla, H_1-reseptörleri aracılığıyla olmaktadır. Çünkü H_2-reseptör agonisti, impromidin etkisiz bulunmuştur.

CORYDALIS (L.) SWARTZ SUBSP. BRACHYLOBA (BOISS.) CULLEN & DAVIS ÜZERİNDE FARMAKOGNOZİK ARAŞTIRMALAR

Hülya TEMİZER

Doç. Dr. Bilge ŞENER (Tez Yöneticisi)

Farmakognozi Anabilim Dalı

212 s. (1987)

Bu çalışmada çiçeklenme zamanında Gülnar - İçel arasındaki kayalık yamaçlardan toplanan Corydalis solida (L.) Swartz subsp. brachyloba (Boiss.) Cullen & Davis'nın tuberlerinin alkaloit içeriği araştırılmış ve morfolojik karakterleri çizimlerle tanımlanmıştır.

Corydalis türleri Orta ve Güney-Doğu Asya'da yaygın olarak yetişmekte olup bir çok hastalığın tedavisinde halk ilacı olarak kullanılmaktadır. Fumaria türleri gibi Corydalis türleri de, izokinolein alkaloitleri için bir kaynaktır. Bazı Corydalis türleri üzerinde araştırma bulunmasına rağmen C.solida subsp. brachyloba üzerinde herhangi bir araştırma yapılmamıştır.

Tuberlerden deneysel bölümde açıklandığı şekilde total alkaloitler elde edilmiş, silikagel kullanılarak kolon ve preparatif ince tabaka kromatografisi ile birbirinden ayrılmış, metanol veya metanol-kloroform karışımından kristallendirilerek temizlenmiştir. Bütün alkaloitler fiziksel ve spektral özelliklerine dayanılarak tanımlanmıştır.

Bu araştırmanın sonucu olarak dokuz izokinolein iskeletine ait yirmi bir alkaloit elde edilmiştir. Bunlar arasında üç spirobenzilizokinolein [(+)-Fumarilin, (+)-Parfumin, (∓)-Sibirisin], altı protoberberin [(—)-Kanadin, (—)-Sinaktin, (—)-Koridalmin, (+)-Skulorin, Berberin, Dehidrokoridalin], iki Külarin [Oksokülarin, Oksosarkokapnidin], iki ftalilizokinolein [(+)-Bikukullin, (+)-α-Hidrastin], iki aporfin [(+)-Bulbokapnin, (+)-İzoboldin], iki benzofenantridin [Norsanguinarin, (∓)-Kelidimerin], iki protopin [Protopin, β-Allokriptopin], bir benzilizokinolein [(—)-Norjuzifin] ve bir izokinolon (Koridaldin) grubu alkaloit bulunmaktadır.

Corydalis cinsinde, (+)-Fumarilin, (+)-Parfumin, Oksosarkokapnidin, (∓)-Kelidimerin, (—)-Norjuzifin ve Koridaldin'in bulunuşu ilk kez tarafımızdan tespit edilmiştir. Ayrıca bu türün alkaloit içeriği Türkiye'de yetişen diğer Corydalis türleri ile karşılaştırılmıştır.

SONLU ELEMANLAR YÖNTEMİ KULLANILARAK YAPILAN ÜÇ BOYUTLU GERİLME ANALİZİ İLE MİNE PREPARASYON TEKNİKLERİ VE PİN KULLANIMI KAPSAYAN ÇEŞİTLİ ÖN DIŞ RESTORASYONLARININ KIYASLANARAK KIRILMA OLASILIĞI EN AZ OLAN RESTORASYON TİPİNİN İNCELENMESİ

Sis DARENDELİLER

Prof. Dr. Tamer KINOĞLU (Tez Yöneticisi)

Diş Hastalıkları ve Tedavisi Anabilim Dalı

(1988)

Bu araştırmada üst santral keser dişin pulpayı içermeyen iki değişik yöndeki kırıkları üzerinde onyedi değişik tipte restorasyon uygulanmıştır. Uygulanan restorasyonların dayanıklılığı ve tutuculuğu üç boyutlu sonlu elemanlar yöntemi kullanılarak araştırılmıştır.

Bu restorasyonlarda «scalloped ve butt joint» teknikleri ve bu teknikler ile kavite ve pin uygulamasının birlikte ve ayrı ayrı kullanıldığı durumlar ele alınmıştır.

Dişin insizal kenarına 442 N kuvvet uygulanarak, restore edilen dişlerdeki gerilme dağılımı elde edilmiştir.

Elde edilen sonuçlar kullanılarak, restorasyonlarda oluşacak kırılmalar saptanmıştır. Bu kırılmalara göre onyedi adet diş restorasyonu karşılaştırılarak mine preparasyon tekniklerinin ve bunlarla birlikte kavite ve pin varlığının restorasyon ile diş arasındaki dayanıklılık üzerindeki etkileri incelenmiştir.

SYNTHOGREFT MATERYALİNİN YARA İYİLEŞMESİNE OLAN ETKİSİNİN DENEYSEL OLARAK OLUŞTURULAN KEMİK İÇİ DEFEKTLERİNDE İNCELENMESİ

Recep GEDİKOĞLU

Prof. Dr. Şule YÜCETAŞ (Tez Yöneticisi)

Ağız, Diş, Çene Hast. ve Cerrahisi Anabilim Dalı

(1988)

Bu çalışma sentetik implant maddelerinden trikalsiyum fosfatın kemik iyileşmesine etkisini klinik, histopatolojik ve biometrik olarak değerlendirmek amacıyla planlanmıştır.

Çalışmada 41 adet kobay kullanılmış ve alt çene sağ tarafta açılan kaviteye materyal yerleştirilerek sol taraftaki kontrol kavitesi ile kıyaslanması yapılmıştır.

Değerlendirmeler 1, 3, 7, 14 ve 21. günlerde yapılmış, klinik gözlemlere ilave olarak histopatolojik bulgular farklı boyama teknikleri ve biometrik değerlendirmeler ile desteklenerek verilmiştir.

Sonuçta, trikalsiyum fosfatın normal kemik iyileşmesi ile kıyaslandığında iyileşmeye fazla yardımı olmadığı, aksine organizmanın önce maddeyi ortadan kaldırmak için çaba sarfettiği ve sonra iyileşmenin başladığı, bunun içinde osteojenik aktivite açısından değil de yer doldurucu olarak kullanılabileceği görüşüne varılmıştır.

SIÇAN ANOCOCCYGEUS KASI'NDA BAZI AGONİSTLERİN ETKİLERİ

İclal ÇAKICI

Doç. Dr. Hakan ZENGİL (Tez Yöneticisi)

Farmakoloji Anabilim Dalı

59 s. (1988)

Bu çalışmada sıçan anococcygeus kası, A II'ye karşı gelişen duyarsızlaşmanın ve NA'ya verilen cevaplardaki «fade»in çeşitli sıcaklıklar ve antagonistler ile incelenmesinde test organı olarak kullanılmıştır. A II'ye karşı gelişen duyarsızlaşmanın incelenmesinde, aynı sıçandan alınan ikiz anococcygeus kaslarından biri kontrol, diğeri deney grubu olarak kullanılmıştır. 20 dakikalık eşit doz aralıkları ile $4x10^{-9}$M A II ardarda 5 kez uygulandığında, 37°C'de süratli bir duyarsızlaşma gelişmiştir. Banyo sıcaklığı 31°C ve 25°C'ye indirildiğinde, duyarsızlaşmanın şiddetinin azaldığı belirlenmiştir. Diğer yandan 43°C'de ilk dozdan sonra A II'ye cevap alınamamıştır. Antagonistler ile yapılan çalışmalarda ise A II'ye karşı gelişen duyarsızlaşmanın, banyo ortamındaki indometasin (10^{-6}M), propranolol (10^{-5}M), fentolamin (10^{-6} - 10^{-5}M) ve Na_2EDTA (10^{-5}M)'dan etkilenmediği görülmüştür.

A II'ye karşı gelişen duyarsızlaşmanın mekanizması ile ilgili ilk yorumumuz, sıcaklıktaki azalmanın reseptörlerin inaktif konformasyondan aktif konformasyona dönüşümünü hızlandırmış olabileceği, ikincisi ise duyarsızlaşmanın hipotermiye bağlı bir aşırıduyarlılık tarafından maskelenmiş olabileceği şeklindedir.

NA'ya verilen kasılma cevaplarındaki «fade» olgusu, çeşitli dozlarda incelenmiş ve «fade»in NA'nın yüksek dozlarında hafif, düşük dozlarında ise şiddetli olduğu, ortamda 10^{-5}M propranolol veya 10^{-6}M indometasin bulunması halinde «fade»in etkilenmediği görülmüştür. Fakat 10^{-5}M indometasin «fade yüzdesi»ni anlamlı olarak arttırmıştır. Antioksidan etkili Na_2EDTA (10^{-5}M) «fade yüzdesi»ni % 69.6'dan % 26.7'ye kadar azaltmış ve «fade başlama zamanı»nı 4.8'den 9.0 dakikaya kadar geciktirmiştir.

NA ile alınan cevaplardaki fade'in önemli ölçüde oksidasyona bağlı olduğu görülmüş, ancak reseptör sonrası olayların veya dokuya bağlı özelliklerin de «fade» gelişmesinden kısmen sorumlu olabileceği kanısına varılmıştır.

PROSTAGLANDİN İNHİBİSYONU VE INFRARED IŞINLARININ ÇİZGİLİ KAS ATROFİSİNE ETKİLERİ

Lamia YANIÇOĞLU

Doç. Dr. Aydan BABÜL (Tez Yöneticisi)

Fizyoloji Anabilim Dalı

66 s. (1988)

Denerve rat gastroknemius kaslarında, elektrik stimulasyonu (ES) ile tedavinin yanında, aspirin ve lokal sıcaklık (infraruj, IR) uygulamalarının, atrofi gelişimine etkileri incelenmiştir.

Kontrol grubuna sadece denervasyon yapılarak, hiç bir tedavi uygulanmamıştır.

D I grubunda sol gastroknemius'lara ES, sağ gastroknemiuslara ise IR + ES yapılmıştır.

D II grubuna, kas prostaglandinlerini (PG) inhibe etmek amacı ile, dört günde bir 4 mm/kg dozda aspirin enjekte edilerek, yine sol bacaklara ES, sağ bacaklara ise, IR + ES uygulamaları yapılmıştır. Aspirin enjeksiyonuna nörotomiden bir gün sonra, ES ve IR uygulamalarına, on gün sonra başlanmış, tedavi 3 hafta sürmüştür.

Deney sonunda kasların prostaglandin benzeri aktivite (PGBA) ve glikojen miktarları tayin edilmiş sonuçlar, histolojik bulgularla karşılaştırılmıştır. Elde edilen verilere göre, IR uygulanan kaslarda atrofinin, diğerlerine nazaran çok daha ileri seviyede geliştiği gözlenmiş ve bundan ısıya bağlı olarak artan PG'lerin sorumlu olabileceği düşünülmüştür (PGBA miktarı = 61 ∓ 2.2 ng/g).

Lokal sıcaklık uygulamasının, literatüre uygun olarak, kas glikojenlerinde ise büyük ölçüde azalmalara yol açtığı gözlenmiştir.

Aspirin uygulanan D II grubunda, verilen dozun kas PG sentezini önleyebildiği görülmüştür. Bu grubun sadece ES yapılan kaslarında PGBA miktarları, aspirin verilmeyeniere göre 44 ∓ 6.6 ng/gr dan, 8 ∓ 3.3 ng/gr'a düşmüş ve histolojik incelemelerde dejeneratif değişikliklerin, diğerlerine nazaran en az düzeyde olduğu saptanmıştır. Bu grubun glikojen miktarları da, normal, fonksiyonel kas glikojenlerine yakın bulunmuştur (5.48 ∓ 0.65 mg/gr).

Bu araştırmanın sonuçlarına göre aspirin ve ES'nun birlikte uygulanması halinde, atrofi gelişim seyrinin yavaşlatılabileceği düşünülmektedir.

PERKÜTAN EMİLME FARMAKOKİNETİĞİ

Gül AKSOY

Prof. Dr. İlbeyi AĞABEYOĞLU (Tez Yöneticisi)

Farmasötik Teknoloji Anabilim Dalı

127 s. (1988)

Bu araştırmada biri, etofenamat içeren bir ticari preparat, diğeri de formülasyonu tarafımızdan yapılan bir preparat olmak üzere iki merhem kullanılmıştır. Gönüllü deneklerin diz kapağına uygulanan bu merhemlerin plazmada ve idrarda oluşturduğu derişimler saptanmış ve bundan hareketle farmakokinetik parametreleri ve biyoyararlanımları izlenmiştir.

Yapılan çalışma sonucunda merhemler arasında; uzaklaşım yarı ömrü, MRT, emilim yarı ömrü, gecikme süresi, t_{max} ve V_d parametreleri açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamamıştır ($p>0.05$). Buna karşılık C_{max}, FF* ve Au°° parametreleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$).

Biyoyararlanım açısından incelendiğinde ise merhem-1 ve merhem-2'nin birbirinden anlamlı farklı olmadığı saptanmıştır.

Sonuç olarak her iki merhemin organizmada benzer yararlanım sağladığı söylenebilir. Ancak merhem-2'de memleketimizin doğal kaynaklarından olan Tokat Reşadiye Kili kullanıldığından, merhem-1'e göre tercih nedeni olabilir kanısındayız.

AKTİVATÖR VE AKTİVATÖR İLE BİRLİKTE HİGH - PULL HEADGEAR UYGULANAN İSKELETSEL 2. SINIF VAKALARDA YÜZ İSKELET YAPISININ İNCELENMESİ

Füsun BUYRUK

Prof. Dr. Oktay ÜNER (Tez Yöneticisi)

Ortodonti Anabilim Dalı

88 s. (1988)

Aktivatör ve aktivatör ile birlikte high-pull headgear uygulanan iskeletsel 2. sınıf vakalarda yüz iskelet yapısının incelenmesi amacıyla yapılan ortalama 9 ay süreli bu araştırmada; kronolojik yaş ortalamaları 10.59 yıl olan prepubertal dönemde bulunan ve ANB açıları 4.5 derece ve üzerinde olan 33 birey araştırma kapsamına alındı.

Uygulama gruplarını oluşturan 22 bireyden; aktivatör grubunu oluşturan 11 bireye klasik aktivatör, aktivatör ile birlikte uygulanan high-pull headgear grubunu oluşturan 11 bireye klasik aktivatör ile birlikte anterior high-pull headgear uygulandı. Kontrol grubunu meydana getiren 11 birey ise herhangi bir uygulama yapılmaksızın büyüme ve gelişim yönünden takip edildi.

Araştırma kapsamına alınan bireylerden uygulama ve kontrol başlangıcı ve sonucu olmak üzere toplam 66 profil uzak röntgen filmi elde edildi.

1. ve 2. filmler üzerinde oluşturulan açısal, doğrusal ve orantısal olmak üzere 14 değişken incelendi.

Araştırma sonunda uygulama gruplarında ANB açısındaki azalmanın önemli olduğu, kontrol grubunda ANB açısı değerindeki artışın önemli olmadığı; alt ön yüz yüksekliğindeki artışın yalnız aktivatör grubunda önemli olduğu; SL boyutunda uygulama gruplarındaki artışın kontrol grubundaki artışa göre önemli olduğu; SL boyutundaki artış yönünden uygulama grupları arasındaki farkın önemli olmadığı; arka-ön yüz oranındaki artışın, uygulama grupları arasında ve uygulama gruplarından yalnızca aktivatör ile birlikte kullanılan high-pull headgear grubu ile kontrol grubu arasında önemli olduğu; arka-ön yüz oranında saptanan önemli düzeydeki artışın arka yüz yüksekliğinde oluşan artıştan kaynaklandığı bulundu. Arka-ön yüz oranındaki artışın aktivatör grubu ile kontrol grubu arasında önemli bulunmamasının; aktivatör grubunda aktivatörün etkisiyle alt ön yüz yüksekliğinde oluşan önemli düzeydeki artışa bağlı olarak ortaya çıktığı sonucuna varıldı.

FARE KEMİK İLİĞİ HÜCRELERİNDE DİFENİLHİDANTOİN, DİETİLSTİLBESTROL VE VİNBLASTİNİN İNDÜKLEDİĞİ SAYISAL VE YAPISAL KROMOZOM KUSURLARI VE BU KUSURLARIN GİDERİLMESİNDE PROSTAGLANDİN E_1'İN ETKİSİ

Abdullah EKMEKÇİ

Doç. Dr. Adnan MENEVŞE (Tez Yöneticisi)

Tıbbi Biyoloji ve Genetik Anabilim Dalı

81 s. (1988)

Bu tezde, değişik amaçlarla tedavide kullanılan difenilhidantoin, dietilstilbestrol ve vinblastin gibi bileşiklerin, fare kemik iliği hücrelerinde sayısal ve yapısal kromozom düzensizliklerine olan etkileri ve bu etkilerin eksojen prostaglandin E_1 (PGE_1) ile engellenmesi ya da geri dönüştürülmesi olasılığı sitogenetik yöntemlerle araştırılmıştır.

Çalışmamızda 5, 10 ve 20 µg/g dozlarda periton içine enjekte edilen DPH, kontrol grubuna göre (% 1.64) anlamlı aneuploidi artışlarına (% 4.30, % 7.96 ve % 8.54) neden olmuştur. Bu oranlar PGE_1 uygulanan farelerde yarı yarıya azalmış, ancak istatiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Uygulanan herbir doz, toplam yapısal kromozom düzensizliklerinin oranını kontrol gruplarına göre arttırmış ve bu fark PGE_1 verilmesiyle önemli oranda azalmıştır.

Sentetik östrojen DES, 1, 10 ve 100 µg/g dozlarda ağızdan mide içine enjekte edilmiştir. En yüksek dozda (100 µg/g) aneuploidi frekansının, 10 µg/g dozda ise yapısal kromozom düzensizliklerinin arttığı görülmüştür. PGE_1 uygulanmasıyla azalma olmasına rağmen, fark önemli bulunmamıştır.

Antikanser ilaç olarak kullanılan vinblastin, mikrotubuller ve sentrioller üzerinde etkili olup, aynı zamanda DNA sentezine karışarak kromozom kırılmalarına neden olmaktadır. 0.9 µg/g dozda etkisi test edilen VB, kontrol grubuna göre (% 1.64) oldukça yüksek bir aneuploidi artışı sağlamıştır (% 8.58). Bu oran PGE_1 ile bir derece azalmıştır (% 6.14). VB, incelenen kromozom düzensizliklerinin oranını biraz arttırmış ancak, fark önemli bulunmamıştır.

Sonuç olarak, çeşitli test sistemlerinde mutajenik ve karsinojenik etkileri görülen ve aynı zamanda mitoz bölünmeyi etkilediği öne sürülen DPH, DES ve VB'nin çalışmamızda in vivo olarak, fare kemik iliği hücrelerinin kromozomlarında sayısal ve yapısal anomalilere neden olduğu görülmüştür. Bu bileşiklerin etkilerinin eksojen PGE_1 uygulamasıyla bazı dozlarda anlamlı olarak azaldığı bulunmuştur.

KOBAYLARDA SUPERİOSTAL OLARAK UYGULANAN HİDROKSİLAPATİT PARTİKÜLLERİNE YUMUŞAK DOKU CEVABININ IŞIK MİKROSKOBUNDA İNCELENMESİ

Dilek NALBANT

Yrd. Doç. Dr. Sevda SUCA (Tez Yöneticisi)

Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalı

70 s. (1988)

Hidroksilapatit seramik partiküllerinin yumuşak doku ilişkilerinin histolojik olarak incelenmesi amacı ile, hidroksilapatit seramik partikülleri subperiostal olarak, kobayların alt çenelerinde, ön keserlerin dudağa komşu ön bölgelerine yerleştirildi.

16'sı deney, 4'ü kontrol grubu olarak ayrılan toplam 20 adet deney hayvanı ayrı kafeslerde yumuşak gıdalar ile beslenerek, 1, 2, 4 ve 8 haftalık periodlar sonunda öldürüldü.

Uygulama bölgesine komşu çevre yumuşak doku bölümü histolojik olarak değerlendirildi. Elde edilen bulguların ışığı altında; hidroksilapatit partiküllerine karşı yumuşak dokuda herhangi bir iltihabi cevabın oluşmadığı ve dolayısıyla bu materyallerin yumuşak dokular tarafından tolere edilebileceği gözlenmiştir.

YURDUMUZDA SABİT PROTETİK UYGULAMALARDA KULLANILAN ÇEŞİTLİ ALAŞIMLARIN KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ

Sevil İPLİKÇİOĞLU

Prof. Dr. Çetin SUCA (Tez Yöneticisi)

Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalı

130 s. (1988)

Protetik uygulamalarda ağız ortamında kullanılabilecek en uygun metalik alaşımın, altın olduğu yüzyıllardır bilinmektedir. Son yıllarda altın alaşımlarının ekonomik olarak çok yüksek değerlere ulaşması, araştırıcıları; daha ekonomik, ancak ağız ortamında kullanılabilecek metalik alaşımların piyasaya çıkarılmasına ve kullanılmasına zorlamaktadır.

Çalışmamızda seçtiğimiz alaşımların klinik olarak başarılı sonuçlar verebilmelerinin, onların iyi tanınması ve ülkemiz şartlarında kullanım uygunluğunun bilinmesi ile olacağını düşünerek, alaşımların mekanik, fiziksel ve kimyasal özelliklerini araştırdık. Kullandığımız altı çeşit alaşımın çekme, basma deneyleri, sertlik ölçümleri, mikroskobik gözlemleri ve içerdikleri elementler yönünden incelemeleri yapıldı. Soy alaşımların soy olmayan alaşımlara göre daha iyi özelliklere sahip oldukları saptandı.

DENEYSEL PERİODONTAL DEFEKTLERDE FİBRİN YAPIŞTIRICI MADDE (TISSUCOL) VE SİTRİK ASİT ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Altan DOĞAN

Doç. Dr. İ. Levent TANER (Tez Yöneticisi)

Periodontoloji Anabilim Dalı

106 s. (1988)

Fibrin yapıştırıcı madde (FYM) (TISSUCOL) ve sitrik asit uygulamasının periodontal rejenerasyona etkilerini incelediğimiz çalışmamız iki farklı defekt modeli ve 7 adet deney köpeği üzerinde gerçekleştirildi.

Bu amaçla, çalışmamızın 1. bölümünde köpeklerin alt premolar dişlerinin furkasyon bölgelerinde deneysel kronik defektler oluşturuldu. Defekt bölgelerine ve kök yüzeylerine dört ayrı tedavi şekli uygulandı : 1) Sadece periodontal cerrahi (kontrol grubu), 2) Periodontal cerrahi ile birlikte 3 dakika süreyle pH 1.0 satüre sitrik asit, 3) Periodontal cerrahi ile birlikte FYM, 4) Periodontal cerrahi ve sitrik asit demineralizasyonuna ek olarak FYM uygulaması (Sitrik asit + FYM).

Çalışmamızın 2. bölümünde, köpeklerin üst kanin ve 1. molar dişlerinin mezial ve distal kökleri üzerinde pencere şeklinde kemik defektleri oluşturularak yukarıda belirtilen tedavi şekilleriyle tedavi edildiler.

Operasyon sonrası 7., 21. ve 42. günlerde öldürülen köpeklerden blok biopsiler alındıktan sonra elde edilen 6 mikron kalınlığındaki kesitler Hematoksilen-Eosin ve Crossmon'un modifiye ettiği Mallory'nin bağdoku boyama tekniğiyle boyandı ve histopatolojik değerlendirmeleri yapıldı.

Çalışmamızda, her iki defekt modelinden elde edilen bulgularda, sitrik asit ve FYM uygulanan bölgelerde, kontrol grubuna göre daha fazla periodontal rejenerasyonun sağlanmış olmasına rağmen, sitrik asit + FYM grubuna ait bölgelerde sağlanan rejenerasyonun tüm gruplardan daha fazla olduğu bulgulandı.

KLİNİK NORMAL VE JUVENİL PERİODONTİTİSLİ BİREYLERDE ANTİKOR DÜZEYİNİN İNCELENMESİ

Hasan Gökhan AÇIKGÖZ

Prof. Dr. Köksal BALOŞ (Tez Yöneticisi)

Periodontoloji Anabilim Dalı

60 s. (1988)

Actinobacillus actinomycetemcomitans'a karşı oluşan serum I_g A, I_g G ve I_g M ve total serum I_g A, I_g G ve I_g M nin hem sağlıklı hem de Juvenil periodontitisli bireylerde izlendiği çalışmamızda 12 sağlıklı 20 klinik Juvenil periodontitisli bireyden yararlanılmıştır.

Hastalardan alınan venöz kan örneklerinden elde edilen serumlar mikroplatlar üzerinde karbonat tampon solusyan yardımıyle yapıştırılmış özel antijenle ELİSA yöntemi uygulanarak reaksiyona sokuldu.

Reaksiyon NaOH ile durdurulup oluşan renkleşme spektrofotometrede optik dansiteleri açısından değerlendirildi.

Gene, hasta ve sağlıklı gruptan elde edilen serum örnekleri Mancini'nin radial immündifüzyon plate'lerine ekildi ve çökelme halkalarının çapları ölçülerek total serum I_g değerleri değerlendirildi.

Sonuçta özellikle actinobacillus antinomycetemcomitans'a karşı oluşan I_g G ve I_g M değerlerinin sağlıklı gruba oranla hastalıklı grupta önemli ölçüde artış gösterdiği saptandı.

I_g A değerleri de sağlıklı gruba oranla hastalıklı grupta artış göstermektedir. Total I_g düzeyleri de sağlıklı gruba oranla hastalıklı grupta yükselmektedir. Burada da en büyük artış I_g G ve I_g M de izlenmektedir. I_g A değerleri de hastalıklı grupta artmaktadır.

YAYGIN EĞİTİM KURUMU ÖĞRETMENLERİNİN SAĞLIK EĞİTİMİNDEKİ ROLÜ

Zeynep POLAT

Prof. Dr. M. Ali BUMİN (Tez Yöneticisi)

Halk Sağlığı Anabilim Dalı

213 s. (1988)

Yaygın eğitim kurumlarındaki öğretmenlerin sağlık eğitimindeki rolünü ortaya çıkarmak amacıyla yapılan bu çalışma, Kız Meslek Liselerine bağlı olmayan Pratik Kız Sanat Okullarında yapılmıştır.

Gecekondu bölgelerinin sağlık eğitimine olan ihtiyaç fazlalılığı varsayımından hareket edilerek aynı zamanda öğretmen ve öğrenci fazlalığı da dikkate alınarak araştırma Ankara ili Yunus Emre Pratik Kız Sanat ve Balgat Kız Sanat Okullarında yürütülmüştür.

Çalışmanın başında deney ve kontrol grubu öğretmen ve öğrencilere aile planlaması bilgi düzeylerinin tesbiti amacıyla ön bilgi testi, tutum ve davranışlarını ölçmek amacıyla ön anketler uygulanmış, ortaya çıkarılan eğitim ihtiyacından eğitim programları oluşturulmuş ve eğitimde kullanılmak üzere eğitim rehberi geliştirilmiştir.

Deney grubu öğretmenlerin aile planlaması eğitimi üç hafta sürmüş öğrendiklerini bir aylık süre içinde öğrencilerine aktarmaları istenmiş ve onların eğitiminden sorumlu tutulmuştur.

Deney grubu öğretmen ve öğrencilerin eğitimi sonunda kontrol grubu öğretmen ve öğrencilere de aynı süre içinde son bilgi testi, iki ay sonra da aynı gruplara son anketler uygulanarak amaçlanan değişikliğin meydana gelip gelmediği tesbit edilmeye çalışılmış test ve anketler arası farklılık bilgisayar yoluyla analiz edilmiştir.

CALCİTONİN'İN PERFORE KÖPEK DİŞİ PULPALARINDAKİ ETKİLERİNİN HİSTOPATOLOJİK OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ

Neşe AKAL

Prof. Dr. Tezer ULUSU (Tez Yöneticisi)

Fedodonti Anabilim Dalı

111 s. (1989)

Bu çalışmada, kalsitonin, kalsitoninin % 7 jelatin ve % 2 metil selüloz taşıyıcıları ile birlikteki solüsyonları ve bir $Ca(OH)_2$ patı olan Dycal altı köpeğin perfore edilmiş pulpalarına uygulandı. Pulpa dokusundaki değişimler ve bu materyallerin tamir dentini yapımındaki etkinliği histopatolojik olarak değerlendirildi.

Çalışma 120 molar ve premolar diş üzerinde Class V kaviteler hazırlanarak yapıldı. Hormonun etki süresini uzatmak ve aktivite kaybını önlemek amacıyla, kalsitoninin % 7 jelatin taşıyıcı ile birlikte solusyonu ve kalsitoninin % 2 metil selüloz taşıyıcı ile birlikteki solusyonu perfore pulpa yüzeylerine uygulandı. Kalsitonin taşıyıcısız olarak ve Dycal da diğer gruplara uygulandı. Her grup otuz diş içeriyordu. Deney materyalleri bir tampona emdirilerek kullanıldı. Kavite duvarlarına ve tamponun üzerine iki tabaka halinde Capolite sürüldü. Siman kaide uygulanarak, amalgam dolgu ile restorasyonlar tamamlandı.

Köpekler bir, üç ve altıncı ayların sonunda ikişer ikişer öldürüldü, dişler çekildi ve bilinen yöntemler uygulanarak histopatolojik değerlendirme için hazırlandılar.

Histopatolojik değerlendirme sonucunda kalsitonin % 2 metil selüloz taşıyıcı ile birlikte uygulandığı grupta tamir dentini oluştu, fakat taşıyıcı ile birlikte uygulanan kalsitonin gruplarında pulpa reaksiyonlarının kalsitoninin taşıyıcısız olarak kullanıldığı gruba göre daha şiddetli olduğu gözlendi.

Direkt kapaklama materyali olarak kullanılan Dycal'ın pulpada iltihabi reaksiyon oluşturmaması, perfore pulpa yüzeyinde oluşan zedelenmenin daha kısa zamanda tamirini sağlayarak iyileşmeyi hızlandırması ve tamir dentini oluşumunun daha erken ve belirgin olması gibi üstün özellikleri nedenleriyle direkt pulpa kapaklamalarında Kalsitoninin bir alternatif olarak düşünülmesinin henüz erken olacağı kanısına varılmıştır.

LİBYA VE TÜRKİYE'DE TÜBERKÜLOZ HASTALIĞI BCG AŞILAMA DURUMU VE KARŞILAŞTIRILMASI

Al Tawati M. BEHEEH

Prof. Dr. Berdan AKALIN (Tez Yöneticisi)

Halk Sağlığı Anabilim Dalı

(1989)

Libya Arap Jamahiriyesi ve Türkiye Cumhuriyeti Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıkları kayıtlarından yararlanılarak son 30 yılın tüberküloz infeksiyonu, tüberküloz hastalığı ve BCG uygulamaları karşılaştırılmıştır.

Retrosipektif olarak kayıtlardan yararlanılarak hazırlanan araştırmada her iki ülke arasında tüberküloz hastalığı, infeksiyonu ve BCG uygulamalarında benzerlikler bulunmuştur. Türkiye'de gönüllü kuruluşların katılımları ile tüberküloz savaşında başarı Libya'nın başarısının üstünde bulunmuştur. Türkiye'de tüberküloz infeksiyonu tüm yaşlarda binde beşyüz altmış iki, Libya Arap Jamahiriyesi'nde binde ikiyüz seksen bulunmuştur. Tüberküloz hastalığı Türkiye'de binde sekiz iken, Libya Arap Jamahiriyesi'nde binde yirmiiki olarak bulunmuştur. Bu görülme sıklıkları 1985 yılına aittir. Ayrıca BCG ile aşılamada Türkiye daha başarılı olmuştur. Libya'da erkeklerde kadınlara nazaran aşılı olma durumu daha fazladır. Libya'da nüfusun % 50'si Türkiye'de ise % 100'ü aşılıdır. Her iki ülkede de sistematik dondurulmuş, kuru BCG aşısı uygulanması önerilmiştir.

MAKSİLLER EKSPANSİYONUN ORTODONTİK BÖLGEYE VE SÜRMEMİŞ İKİNCİ KÜÇÜK AZI DİŞLERİNİN KONUMLARINA ETKİSİ

Ö. Tunç AKMAN

Prof. Dr. Oktay ÜNER (Tez Yöneticisi)

Ortodonti Anabilim Dalı

(1989)

Maksiller ekspansiyonun ortodontik bölgeye ve sürmemiş ikinci küçük azı dişlerinin konumuna etkisini saptamak amacı ile uygulama grubu olarak, kemik yaşı ortalamaları 8 yıl 5 ay, ortodontik bölgeleri dişsel ve iskeletsel 1. sınıf yapılı 11 kız ve erkek birey ile; kontrol grubu olarak, kemik yaşı ortalamaları 8 yıl 4 ay olan dişsel ve iskeletsel 1. sınıf yapılı 11 kız ve erkek birey olmak üzere toplam 22 birey araştırma kapsamına alındı.

Üst diş kavislerinde en fazla 6 mm. yer darlığı olan bireylerin araştırma kapsamına alındığı bu uzun süreli araştırmada; uygulama grubu bireylerine, simetrik maksiller ekspansiyon yapan verenli aparey, yemeklerin haricinde 5 mm. ekspansiyon oluşuncaya kadar gece ve gündüz olmak üzere devamlı kullandırıldı. Apareyin vidası haftada bir kez olmak üzere aktive edildi.

Uygulama ve kontrol grubunu oluşturan bireylerin yer darlıklarını tespit etmek amacıyla; araştırmaya alınan bireylerden, profil ve postero-anterior röntgen filmleri ile birlikte ortodontik modeller ve seri ağız içi periapikal radyografiler elde edildi.

Araştırma kapsamına alınan tüm bireylerin profil ve postero-anterior uzak röntgen filmlerinin çizimlerinden oluşturulan boyutsal ölçümler 0.5 mm., açısal ölçümler ise 0.5 derece duyarlığa kadar ölçüldü. Bu ölçümler istatistiksel yöntemler aracılığı ile değerlendirildi.

Yaptırılan maksiller ekspansiyon ile sürmemiş ikinci küçük azı dişlerinin lateral yönde intikali olarak hareket ettiği, bu hareketin bir kısmının büyüme ve gelişim ile meydana geldiği; ayrıca ekspansiyon apareyinin maksiller kemiğin lateral yöndeki büyüme ve gelişimini olumsuz yönde etkilediği bulundu.

Maksilla ve mandibulanın aşağı ve arkaya doğru rotasyon yaptığı, üst keser dişlerin vestibül arkın etkisi ile retrüzyona uğradığı, buna bağlı olarak; alt keser dişlerin de retrüzyona uğradığı ve alt çene gelişiminin postero-anterior yönde frenlendiği bulundu.

SAĞLIK EĞİTİMİNDE BİLGİ TRANSFERİNİN ÖNEMİ

Ruhi Selçuk TABAK

Prof. Dr. Mehmet Ali BUMİN (Tez Yöneticisi)

Halk Sağlığı Anabilim Dalı

(1989)

Bu çalışma, bilgi transferi modelinin sağlık eğitimindeki öneminin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Deneysel bir araştırma olan bu çalışma, Ankara Şentepe Lisesi Orta kısım son sınıf öğrencileri ile annelerini kapsamaktadır. Deney ve kontrol grubu olarak ayrılan öğrencilere ve annelerine, araştırmacı tarafından hazırlanan sağlık bilgi testi, 3.5 ay ara ile ön ve son test olarak uygulanmıştır. Testler öğrencilere sınıflarında, annelere ise evlerinde öğretmen ve anketör yardımıyla uygulanmıştır. 1. test ile 2. test arasında geçen süre içinde 12 hafta, haftada 40 dakika olmak üzere, deney grubu öğrencilere, sağlık bilgilerini geliştirmeleri ve bu bilgilerini annelerine aktarmaları için eğitim yapılmıştır.

Öğrencilerin ve annelerinin sağlık bilgileri 45 çoktan seçmeli soru ile 100 puan (40 soru 2, 5 soru 4 er puan) üzerinden değerlendirilmiştir. Bulguların değerlendirilmesinde ortalamalar arası farkın önemlilik testi ile Khi-kare testinden yararlanılmıştır.

Öğrencilerin cinsiyetinin ve babalarının mesleğinin sağlık bilgi düzeylerini etkilemediği, buna karşılık babanın öğrenim durumunun öğrencilerin sağlık bilgi düzeylerinde etkili olduğu belirlenmiştir.

Annelerin sağlık bilgi düzeylerinin, yaş ve öğrenim durumlarından etkilendiği, nispeten daha küçük yaşta olan annelerle öğrenim düzeyleri nispeten daha yüksek olan annelerin bilgi düzeylerinin diğerlerine oranla yüksek olduğu belirlenmiştir.

Okulda yapılan sağlık eğitiminin, öğrencilerin sağlık bilgilerinin geliştirilmesinde önemli ölçüde etkili olduğu belirlenmiştir. Güdülenen ve yönlendirilen öğrencilerin okulda edindikleri sağlık bilgilerini annelerine aktarmada başarılı oldukları, kız öğrencilerin bu konudaki başarı oranının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin okuldan eve aktardıkları doğru sağlık bilgilerini alma konusunda annelerin de başarılı oldukları ve dolayısı ile bilgi transferi modelinin sağlık eğitiminde etkili bir rol oynadığı belirlenmiştir.

KRON - KÖPRÜ PROTEZLERİNDE KIYMETSİZ METAL ALAŞIMI ALTYAPI İLE ESTETİK MATERYALİN BAĞLANTININ SAĞLANMASINDA ELEKTROKİMYASAL METODUN UYGULNMASI

Hişam DEMİRKÖPRÜLÜ

Doç. Dr. Yavuz BURGAZ (Tez Yöneticisi)

Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalı

(1989)

Bu çalışmada, elektrokimyasal pürüzlendirme ile oluşturulan retansiyon mekanizmalarının etkinliği incelendi. Bu amaçla kron-köprü protezlerinde kullanılan dokuz adet kıymetsiz alaşımın yüzeyine kaplanan akrilik resin arasındaki makaslama bağ kuvveti, her alaşım için saptanan akım yoğunluğu ve süresi uygulanarak ölçüldü. Klasik retansiyon boncukları metodu ile hazırlanmış alaşım alt yapısına kıyasla elektrokimyasal pürüzlendirme ile hazırlanan çukurcuklu yüzeylerin kuvvetli bağlar oluşturduğu tesbit edildi. Oluşan bağın etkinliği, kullanılan alaşımın içeriğine ve korozyon ortamına bağlı olduğu görüldü. Bağ kuvvetinin en yüksek değerlere ulaşabildiği şartların belirlenmesinde, mekanik kilitlenmenin en etkili olduğu bir kritik çukurcuk büyüklüğü kavramından hareket etmenin gereği vurgulandı. Elektrokimyasal pürüzlendirme işleminde, çukurcuk şekli ve büyümesinin yeterli ölçüde kontrol edilebilmesi için potansiyostatik yöntemin sağlayacağı yararlar üzerinde duruldu. Özeliikle alaşımların çukurcuk korozyonuna olan duyarlılığı belirlemede bu yöntemin başarı ile kullanılabileceği alınan potansiyel-akım yoğunluğu eğrileri ile gösterildi.

KIYMETSİZ METAL ALAŞIM TOZLARININ İNHALASYONU SONUCUNDA OLUŞABİLECEK SOLUNUM DEĞİŞİKLİKLERİ VE BU METALLERİN KAN İDRAR SEVİYELERİNİN SAPTANMASI

Nezihi BAYIK

Doç. Dr. Cihan AKÇABOY (Tez Yöneticisi)

Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalı

(1989)

Kıymetsiz metal alaşımlarının, dişhekimliğinde gün geçtikçe artan kullanım oranlarıyla birlikte teknik ve biyolojik özelliklerini içeren çalışmalar da yoğunlaşmaktadır. Bu çalışmalardan bir bölümü, kıymetsiz metal alaşım tozlarının inhalasyonu sonucunda oluşabilecek zararlı etkileri tanımlamak amacına yöneliktir.

Bu araştırmada, kıymetsiz metal alaşımlarının ülkemiz koşullarında kullanımları sonucunda, diş teknisyenlerinde oluşabilecek solunum fonksiyon değişiklikleri gözlendi. 17 diş teknisyeni ve 14 sağlıklı bireye, spirometrik testler, maksimal ekspirasyon akım-volüm analizleri, kan gazları analizleri ve akciğer radyografik incelemeleri yapıldı. Serum ve idrar örneklerinde, atomik absorbsiyon spektrofotometre yöntemi ile nikel, kobalt ve krom konsantrasyonları saptandı. Diş teknisyenlerine ait bulgular, normal değerler ve kontrol grubu ile kıyaslandı.

Araştırma sonunda, 7 diş teknisyeninde akciğerde hava akımında tıkanmaya bağlı oluşan solunum bozukluklarına, 4 teknisyende ise pneumokoniosis'e (akciğerlerin toza bağlı hastalığı) rastlandı. Diş teknisyenlerinin solunum fonksiyonlarına ait bütün parametrelerde, kontrol grubuna göre önemli oranda azalma olduğu görüldü. Serum ve idrar metal konsantrasyonları değerlendirildiğinde, her iki grup arasında, sadece krom serum konsantrasyonunda önemli fark olduğu saptandı. Ancak metallerin idrar ve serum konsantrasyonlarının, kronik temas sonucunda diş teknisyenlerinde ciddi solunum fonksiyon bozukluklarına neden olabilecek düzeylerde olduğu görüldü.

POST CORE YAPIMINDA KULLANILAN ÇEŞİTLİ MATERYALLER İLE DİŞ DOKUSU ARASINDAKİ MİKROSIZINTININ VE SİSTEMİN TUTUCULUĞA KATKISININ İNVİTRO OLARAK ARAŞTIRILMASI

Özgül KARACAER

Yrd. Doç. Dr. Bülent BEK (Tez Yöneticisi)

Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalı

(1989)

Bu araştırmada, post-core sisteminde kullanılan çeşitli materyaller ile diş dokusu arasındaki mikrosızıntı ve sistemin tutuculuğa katkısı in vitro olarak değerlendirildi.

Post-core sisteminin tutuculuğunun belirlenmesi ve post-core sisteminde; üst yapı olarak kullanılan amalgam ve komposit core materyalleriyle, diş dokusu arasındaki mikrosızıntının tespiti amacı ile çekilmiş insan dişlerinde post-core sistemi oluşturuldu.

Tutuculuğun belirlenmesinde; amalgam ve komposit core'lu deney dişlerine, basma ve makaslama kuvvetleri uygulandı.

Mikrosızıntıyı tespit amacı ile; radyoizotop yönteminde; Ca^{45} radyoizotop solüsyonu kullanılarak, amalgam ve komposit core'lu deney dişleri, dört ayrı zaman periodunda incelendi.

Araştırma bulgularımız sonucunda; amalgamların basma ve makaslama kuvvetleri karşısında, kompositlere oranla daha dirençsiz oldukları, mikrosızıntılarının ise kompositlere oranla zamanla daha az olduğu saptandı.

HENTBOLDE KOMBİNE KUVVET ANTRENMANLARININ SIÇRAMA VE ATIŞ KUVVETİ ÜZERİNE ETKİSİ

Yaşar SEVİM

Prof. Dr. Erdoğan KÖKER (Tez Yöneticisi)

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

(1989)

Araştırma, kombine kuvvet antrenmanlarının hentbolcuların sıçrama ve atış kuvveti üzerindeki etkilerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu nedenle; deney ve kontrol grubu olarak 12'şer hentbolcudan 24 sporcu araştırmaya tabi tutuldu.

Araştırmadan Elde Edilen Sonuçlar;

1. Deney grubunun antrenmanlar sonrası vücut yağ %'si, karın ve kalça çevresi ölçümleri ortalamalarında istatiksel anlamda önemli derecede azalma saptanmıştır. Buna rağmen kilo artmaları değişmemiştir.

Bu sonuç; kombine kuvvet antrenmanlarının hentbolcular üzerinde olumlu güç gelişimi sağladığının ve kas kitlesinin arttığının ifadesi olarak değerlendirilebilir.

2. Kombine kuvvet antrenmanları sonucu, deney grubunun ortalama sıçrama ve atış kuvveti istatiksel anlamda önemli derecede artmıştır.

3. Teknik antrenmanlar sonucu, kontrol grubunun ortalama sıçrama ve atış kuvvetindeki gelişme istatiksel anlamda önemsizdir.

4. Kombine kuvvet antrenmanları sonrası deney grubunun el dinamometresi ölçüm sonuçları istatiksel anlamda önemlidir.

Bu sonuç, hentbolcuların atış kuvvetinde etkin olan el bileği ve kavrama kuvvetinin önemli derecede arttığının ifadesidir.

5. Cybex II izokinetik dinamometre ölçüm sonuçları, deney grubunun kombine kuvvet antrenmanları sonucunda sıçramaya direk katılan bacak (uyluk) kaslarının (extansion ve flexion) maksimal kuvvetinin, çabuk kuvvetinin ve kasılma hızının istatiksel anlamda önemli derecede arttığını ortaya koymuştur.

Bu durum, deney grubunun motorik spor testlerinin olumlu sonuçlarını da desteklemektedir.

SAĞLIK HİZMETLERİ YÖNETİMİNDE YENİ TIBBİ UYGULAMALARA YÖNELİK POLİTİKALAR

A. Erdal SARGUTAN

Prof. Dr. M. Ali BUMİN (Tez Yöneticisi)

Halk Sağlığı Anabilim Dalı

(1989)

Bu çalışmada, ileri sanayi ülkelerindeki bazı tıbbi uygulamaların incelenmesi yoluyla, Sağlık Hizmetleri Yönetiminde, yeni tıbbi uygulamalara yönelik politikaların ne olabileceği araştırılmış, elde edilen sonuçlardan, Türkiye için uygulanabilecek öneriler çıkartılmaya çalışılmıştır.

Araştırma boyunca, incelemeye konu olan ülkeler de dahil olmak üzere, «yeni tıbbi uygulamaların, düzenli ve kontrollü bir kullanıma tabi tutulması» konusunda kuvvetli bir eğilim bulunduğu tesbit edilmiştir. İlaçlar için kısmen tatbik edilen düzenleme ve kontroller dışında, yakın zamanlara kadar herhangi bir esasa bağlı olmayan bu konuda, başta Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere, ülkelerin bazı tedbirler almaya başladıkları, kurallar, sistemler, teşkilâtlar ve mekanizmalar geliştirmeye koyuldukları belirlenmiştir.

Bu gelişmeye yol açan en önemli sebeplerin, öncelikle, konunun insan hayatı ve sağlığı ile alâkalı olması yüzünden taşıdığı önem, sonra da, durmadan artan sağlık harcamalarının, kısıtlı mali kaynaklardan, en düşük maliyetle ve en yüksek faydayı sağlayacak şekilde karşılanması ihtiyacının olduğu görülmüştür.

Düzen ve kontrol altına alma çalışmalarının, yeni uygulamaların Araştırma ve Geliştirme, Uygulama ve Yayılma, Değerlendirme ve Düzenleme dönemleri içinde yer alan basamakların her birinde, kararlaştırılan politikaları yerine getirecek, sistem ve mekanizmaların teşkili yoluyla yürütülmekte olduğu tesbit edilmiştir.

Böyle bir teşkilât ve sisteme, kaynakları daha kısıtlı ve sağlık hizmetleri daha geri olan ülkelerin, zengin ülkelerden daha fazla ihtiyaçları olduğu düşüncesiyle, Türkiye'de, bu amaca yönelik bir sistem ve teşkilâtın kurulması gerektiği hükmüne varılmıştır.

TAVŞANLARDA YAŞA GÖRE SİNOVİAL MEMBRANDA İZLENEN YAPISAL DEĞİŞİKLİKLERİN IŞIK MİKROSKOBİK DÜZEYDE İNCELENMESİ

Oya SAĞIROĞLU

Yrd. Doç. Dr. Düral KADIOĞLU (Tez Yöneticisi)

Morfoloji Anabilim Dalı

(1989)

Tavşan sinovial membranında yaşa koşut izlenen yapısal değişimler, insanla olan benzerlikleri ya da ayrıcalıkları literatür verileriyle karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

Tavşanlar başları kesilerek öldürülüp sinoviyal membran örnekleri alınmıştır. Kesitlere Hematoksilen-Eoizin, Mallory üçlü boyası, Pinkus asit orsein-Giemsa, Van Gieson ve Toluidin Blue boyama yöntemleri uygulanmıştır.

Çalışmada incelenen en genç tavşanların Sinovial intimasının çok katlı sinoviositlerden oluştuğu gözlenmiştir. İntima hücreleri gevşek düzenlenişli, dolgu görünümlü olup, çekirdeklerinin oval ya da yuvarlak olduğu izlenmiştir. Yaşın ilerlemesiyle intimanın düzeni bozulmuş, kat sayısı giderek azalmış ve en yaşlılarda tek kata inmiştir.

En genç grupta belirgin olarak izlenen villuslar yaşlılarda dikkat çekici özelliklerini kaybetmiştir.

Genç hayvanlarda subintimada, ince ve az sayıda bağ dokusu lifleri arasında dağılmış çok sayıda dolgun görünümlü bağ dokusu hücreleri izlenmiştir. Yaşın ilerlemesiyle subintimanın hücreselliğinde azalmanın yanısıra hücreler küçülmüş ve yassılaşmış olduğu saptanmıştır. Yaşlanmaya koşut kollagen liflerin önce ince daha sonrada kalın demetler oluşturduğu belirlenmiştir. Elastik liflerin ise yaşlanmayla giderek azaldıkları gözlemlenmiştir.

Kısaca yaşa koşut olarak sinovial membranda; intimal ve subintimal hücre yoğunluğunda azalma, fibröz dokunun kollagen liflerinde artış, damarlaşmada azalma elastik liflerin azalmasıyla elastikliğin kayboluşu, yaşlanmayla oluşan dejeneratif değişikliklere yanıt verebilecek bazı hücrelerde artış saptanmıştır.

DAYANIKLILIK ANTRENMANININ AEROBİK KAPASİTEYE ETKİSİ

Metin DEMİR

Prof. Dr. Erdoğan KÖKER (Tez Yöneticisi)

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

124 s. (1989)

Araştırma, dayanıklılık antrenmanının uzun mesafe koşularında koşucunun dayanabilme etkilerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bunun için 15 deney ve 15 kontrol grubundan oluşan 30 kişilik sporcu seçildi.

Antrenman öncesi deney ve kontrol grubunun fiziki özellikleri belirlendi. Vücut yağ %'si, motorik spor testleri ve PWC 170 ölçümleri yapıldı.

Antrenman öncesi yapılan ölçümlerden sonra, deney grubuna haftada 3 gün planlı bir dayanıklılık antrenman uygulandı. Kontrol grubuna haftada 1 saat Beden Eğitimi dersinde serbest çalışma yaptırıldı. Bu çalışmalar 8 hafta devam ettirilip, antrenman sonunda ölçümler tekrarlandı, sonuçlar değerlendirildi.

YÜKSEK LİSANS TEZLERİ

ANABİLİM DALI	1984	1985	1986	1987	1988	1989 Eylül
Ağız, Diş, Çene Hast. ve Cerrahisi						
Analitik Kimya		1	1			
Beden Eğitimi ve Spor					1	12
Biyokimya	1	2	4		2	1
Diş Hastalıkları ve Tedavisi						
Farmakoloji	2		2	2		2
Farmakognozi		1	1		1	
Farmasötik Kimya		2			2	
Farmasötik Teknoloji		2	2		6	1
Farmasötik Toksikoloji		1	3		1	2
Fizyoloji	1					
Halk Sağlığı			3	3		1
Mikrobiyoloji	2		2			1
Morfoloji			1			1
Ortodonti						
Pedodonti						
Periodontoloji						
Protetik Diş Tedavisi						
Psikiyatri						
Tıbbî Biyoloji ve Genetik	1	1	1		1	1
TOPLAM (78)	7	10	20	5	14	22

DOKTORA TEZLERİ

ANABİLİM DALI	1984	1985	1986	1987	1988	1989 Eylül
Ağız, Diş, Çene Hast. ve Cerrahisi	2	1	3	1	1	
Analitik Kimya						
Beden Eğitimi ve Spor						2
Biyokimya						
Diş Hastalıkları ve Tedavisi	2		1		1	
Farmakoloji				1	1	
Farmakognozi				1		
Farmasötik Kimya	1					
Farmasötik Teknoloji					1	
Farmasötik Toksikoloji						
Fizyoloji			1		1	
Halk Sağlığı					1	3
Mikrobiyoloji						
Morfoloji			2			1
Ortodonti			5		1	1
Patoloji			1			
Pedodonti			1			1
Periodontoloji			4		2	
Protetik Diş Tedavisi		1	1		2	3
Psikiyatri						
Tıbbî Biyoloji ve Genetik					1	
TOPLAM (52)	5	2	19	3	12	11

TEZ YÖNETİCİLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZLERİ

DOKTORA TEZLERİ